

JOÃO TỸ RÁ

Topě tỹ ã ví tỹ nén ũ kar han

1 ¹Topě tỹ nén ũ kar han ja tũg ki tóg nĩ ja nĩ, ěg tỹ ũ to: “Topě ví,” he mũ ěn ti, hã to ěg: Jesus, he mũ. Topě mré tóg nĩ. Topě vỹ tỹ ti nĩ gé. ²Topě tỹ nén (ũ) kar han tũg ki tóg Topě mrě nĩ nĩ. ³Ti hã tũgrĩn tóg nén ũ kar han, Topě ti, ěg tỹ ũ to: “Topě ví,” he mũ ěn tũgnĩn. Ā pir mỹ Topě tóg nén ũ han tũ nĩ, ti hã mrě tóg nén kar han kãn. ⁴Ěg tỹ ũ to: “Topě ví,” he mu ěn vỹ rĩr nĩ, hã kỹ tóg ěg rĩnrĩr han mũ gé. Jěngrě ri ke ti nĩ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn ti. Ti tỹ ěg kanhrãn to ken hã vē. ⁵Ũn jykre pãno ag vỹ ũ tỹ kuty mĩ mũ ěn ag ri ke nỹtĩ. Hã ra tóg ěg mỹ jěngrě ri ke nĩ, ěg tỹ ũ to: “Topě ví,” he mũ ěn ti. Kỹ Nén-Kórég vỹ ti tỹ tũ' he han sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hě ri ke ja tũ nĩ.

⁶Kỹ kejěn Topě tóg ěprã ke ũ jěně, ti jiji hã vỹ: João, he mũ. ⁷Ti mỹ tóg: “ag mỹ ũ tỹ ag mỹ jěngrě hen mũ ěn kãmén” he ja nĩ, hã kỹ tóg ke mỹ, ag kar tỹ ti ví mẽ jě, ag tỹ ti ví kri fi jě. ⁸João pi(jé) ěg mỹ jěngrě han ja nĩ!. Ti tỹ ěg mỹ: “ěn hã vē,” henh kãtig ja vē, ũ tỹ ěg mỹ jěngrě han mũ ěn to, hã vỹ: Jesus, he mũ. ⁹Jěngrě pě ěn hã vē. Ěprã tóg jun, ti tỹ ěg kanhrãn jě, ěprã ke kar, ũ tỹ ěg ki jěngrěg pě han mũ ěn ti.

¹⁰Ga han tóg, ũ tỹ ěg mỹ jěngrě han mũ ěn ti, kỹ tóg ěg mré ga kri tĩnh kãtig gé, ga han kar kỹ. Hã ra ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ, ěprã ke ag.

¹¹Ā povo kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, hã ra ti mrě ke ag pi(jě) ti ki ge sór ja nĩgtĩ'.

¹²Ũ ag tóg hã ra ti ki ge mũ. En ag to tóg: “Topě krě,” he mũ, ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tãvĩ ag to. ¹³Ti ki ge kỹ nỹtĩ tũgrĩn ěg hã vỹ tỹ ti krě nỹtĩ. Ěg mur tũgrĩn ěg tóg ver tỹ ti krě tũ nỹtĩ. Ěg panh tỹ ěg mỹnh fi mrě nỹ tũgrĩn ěg tóg mur mũ gé. Topě tỹ ěg han mãn tũgrĩn ěg tóg tỹ ti krě nỹtĩ jãvo.

¹⁴Ěg tỹ ũ to: “Topě ví,” he mũ ěn vỹ ěg ri ke mur, kỹ tóg tỹ ěprã ke jě sir. Ěg mrě tóg tĩg ja nĩgtĩ. Há kỹ sóg ti vē. Pã'i mág vỹ tỹ ti nĩ, ũn tar, tag ve inh. Ěg to há pě tãvĩ ti nĩ, kỹ tóg ki hã tó ti gé. Topě kósin pir vē, kỹ Topě vỹ ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hé, ti jóg ti.

¹⁵João vỹ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg, kỹ tóg: “inh nón kãtĩ mũ ěn vỹ inh kãfór nĩ,” he ja nĩ. “Inh nón kãtig jě tóg ke mũ, hã ra tóg tỹ ijo ke nĩ. Ěn tó inh huri ãjag mỹ. Ti hã vē,” he ja tóg nĩ, João ti, Jesus to.

¹⁶Ēg to hã tãvī tóg nĩ, hã k̄y tóg m̄y nén ũ ha kar han, ěg jagãgtãn k̄y. Ēg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pẽ tóg nĩ. ¹⁷Moisés v̄y ěg m̄y Topẽ t̄y ěg jyvẽn m̄y ěn tó ja nĩgtĩ, ěg t̄y ti vĩ ki króm jẽ, k̄y Jesus tóg ěg m̄y: “Topẽ v̄y ãjag m̄y vẽn h pãte fón sór m̄y, ti t̄y ãjag to há nĩn k̄y,” he m̄y. Ti hã ne ěg m̄y vẽn h vĩ sér ěn to m̄y! ¹⁸Ēg pi(jẽ) Topẽ vég tĩ!. K̄y ěg kãmĩ ũ v̄y ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósĩn pir hã v̄y ěg m̄y ti kãmén tĩ, ti hã v̄y ã jóg mrẽ nĩ nĩ, Topẽ mrẽ. Ti hã v̄y Topẽ ri ke nĩ. K̄y tóg ěg m̄y ã panh ti kãmén tĩ, Topẽ kósĩn ti, Jesus ti.

João Batista t̄y Jesus kãmén.
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

¹⁹Kejẽn Judeu ag pã'i ag v̄y João m̄y vẽn h vĩ jẽnẽg m̄y. Jerusalém tá ag n̄ytĩ, pã'i ag, Topẽ tũ ki rĩr tĩ, Levi krẽ'krẽ ag ke gé. Ag João m̄y vẽn h vĩ jẽnẽ k̄y ag tóg m̄y: “ũ n̄y t̄y nĩ?” he m̄y. ²⁰K̄y tóg ag m̄y: “inh pi(jẽ) t̄y Cristo nĩ,” he m̄y. Tó há han tóg, ag m̄y.

²¹K̄y ag tóg ti m̄y: “k̄y ã h̄yn t̄y ũ nĩ?” he m̄y. “Ã m̄y t̄y Elias nĩ?” he ag tóg ti m̄y. Hã ra tóg ag m̄y: “vó,” he m̄y gé.

K̄y ag tóg ti m̄y: “Topẽ vĩ tó tĩ ũ n̄jĩ kãtĩg ke m̄y gé. Ti hã m̄y t̄y ã nĩ?” he m̄y. Hã ra tóg: “vó,” he m̄y gé.

²²K̄y ag tóg ti m̄y: “ũ n̄y t̄y ã nĩ, ge k̄y?” he m̄y. “Pã'i ag v̄y ěg jẽgnẽ, ěg t̄y ã ki jẽmẽ jẽ. Ēg h̄yn ne tónh ke m̄y, ag m̄y?” he ag tóg m̄y. “Vẽso ã h̄eri ke ti?” he ag tóg m̄y, João m̄y.

²³K̄y João v̄y ag m̄y vẽn h kãmén m̄y. Ã to nén rán k̄y nĩ ěn tó tóg m̄y, hã v̄y: “ũ t̄y ěmã tũg ja tá jẽ k̄y vẽn h kar m̄y Topẽ jykre kãmén m̄y ěn v̄y t̄y inh nĩ,” he m̄y. “Ũ t̄y vẽn h kar m̄y: “ěg Senhor japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra, ti t̄y jagma tĩg há han jẽ, he tĩ ěn v̄y t̄y inh nĩ. Isaías t̄y inh kãmén hã v̄y,” he tóg, João ti.

²⁴Jãvo ũ t̄y ti ki jẽmẽg m̄y ag v̄y t̄y Fariseu ag mrẽ ke n̄ytĩ. ²⁵K̄y ag tóg ti m̄y: “ã t̄y h̄e ri ken k̄y ag kygpe sór nẽ, ã t̄y t̄y Cristo tũ há ra?” he m̄y. “Inh pi(jẽ) t̄y Elias nĩ, he ã tóg tĩ. Inh pi(jẽ) t̄y Topẽ vĩ tó tĩ ěn nĩ, ěg t̄y ũn kãtĩg jãvãnh m̄y ěn, he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ,” he ag tóg m̄y, João m̄y. ²⁶K̄y tóg ag m̄y: “goj t̄y sóg ag kygpég tĩ,” he m̄y. “Hã ra ũ tóg ãjag kãmĩ tĩ m̄y ha, ãjag t̄y ũn ki kagtĩg ũ. ²⁷Ēn v̄y inh nón kãtĩg ke m̄y, hã ra tóg inh kãfór nĩ. S̄y ti camarada nĩnh ke v̄e v̄e, s̄y ti p̄en né kunũnh ke v̄e v̄e, ti p̄en to ró ti. Hã ra sóg t̄y ti krẽm ke p̄e jẽ,” he tóg, João ti

²⁸K̄y ag tóg m̄y m̄y, ti v̄y m̄e kar k̄y. Cidade t̄y Betânia tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, Fariseu ag, João ti, Jordão mã tá. Tá tóg ag kygpég jẽ nĩ, João ti.

Jesus t̄y t̄y ěg t̄y Topẽ m̄y ěg m̄y tãnh ěn ri ke

²⁹T̄y vaj k̄y João v̄y Jesus vég m̄y sir. João tá tóg jun m̄y, Jesus ti. K̄y João tóg ti to: “ti hã v̄y,” he m̄y. “Ēg t̄y Topẽ m̄y ěg m̄y t̄y carneiro krẽ tãnh ěn ri ke ti nĩ, cordeiro ěn ti. Ti hã v̄y ěg kar t̄y Topẽ v̄y mranh jagfy ter ke m̄y,” he tóg. ³⁰“S̄y ũn kãmén m̄y ěn hã v̄e. Ũ t̄y ijo jẽ m̄y v̄y inh

nón kätīg ke mũ, he ja inh nĩ ti to. Inh kãfór ti nĩ, ti tỹ inh jo ke nĩn kỹ, he ja inh nĩ. ³¹Inh pi(jé) ti ki kanhró ja nĩ, hã ra sóg goj tỹ vėnh kar ag kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jé, povo tỹ Israel ag kar,” he tóg, João ti

³²Kỹ tóg: “Topě kuprīg ve inh,” he mũ gé. “Kanhkã tá kãkutě kỹ tóg ti krĩ kri nĩ nĩ. Tỹ sórag ve ti nĩ, Topě kuprīg ti, ti tỹ ti krĩ kri nĩn kỹ. ³³Inh pi(jé) Jesus ki kanhró nĩ vė! Hã ra Topě tóg inh mỹ: ha ag kygpenh tīg,” he ja nĩgtĩ, kỹ tóg inh mỹ: “ã tỹ inh kuprīg ve kỹ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ,” he ja nĩ gé. “Kanhkã tá kãkutě kỹ tóg ag kã ùn pir kri nĩnh mũ. Ti tỹ ùn kri nĩ mũ ěn vỹ inh kuprīg tỹ ag kygpenh ke mũ,” he ja tóg nĩ inh mỹ, Topě ti. ³⁴Tag ve inh, hã kỹ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topě kósĩn nĩ, he mũ” he tóg, João ti. Ti tỹ Jesus kãmén hã vė.

Jesus tỹ ã mrě mũ tĩ ag jé prěr

³⁵Tỹ vaj kỹ João vỹ ã mrě mũ tĩ régre ag mrě vėmén jě nĩ. ³⁶Kỹ tóg Jesus tỹ mĩ tīg vég mũ, kỹ tóg ag mỹ: “Topě tũ vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. “Ěg tỹ Topě mỹ ěg mēg tỹ cordeiro tãnh tĩ ěn ri ke ti nĩ,” he tóg, João ti.

³⁷Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kỹ ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁸Kỹ Jesus vỹ ag vég mũ, ag tỹ ti nón mũ ti. Kỹ tóg ag mỹ: “ne nē?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã hě tá ěmã nĩ?” he mũ. ³⁹Kỹ tóg ag mỹ: “mũ jé ha, inh mrě, ãjag tỹ inh jamã ven jé,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mrě mũ mũ sir. Ti mrě ag kurã ěn tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, ag tỹ ti mrě mũ kri, 4 horas hỹn hěn ri ke mũn.

⁴⁰Ti mrě mũ ag kã ù vỹ tỹ André nĩ, ù tỹ João tỹ Jesus tó ja ěn mēg mũ ag kã ù, hã vỹ: Simão Pedro jãvy, he mũ, André ti, Jesus mrě vėmén tĩ ěn ag kã ù ti. ⁴¹Ěn tóg tá kätīg, kỹ tóg vėsýmér ã kãke tỹ Simão Pedro venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Messias ve inh,” he mũ. “Messias,” he ag tóg tĩ, Topě tỹ ùn jěnhh ke ěn to, Cristo to. ⁴²André tỹ ti mỹ Jesus tó kỹ tóg ti mrě ti venh tĩ mũ. Kỹ Jesus vỹ ti ki ěvãnh mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Simão vỹ tỹ ã nĩ, João kósĩn,” he mũ. “Sỹ ã jyjyn mãn ke vė, hã vỹ: Cefas, he mũ,” he tóg, Jesus ti. Cefas to ken hã vė, hã vỹ: Pedro, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ, ěg vĩ ki.

Jesus tỹ Filipe mrě Natanael jé prěr

⁴³Tỹ vaj kỹ Jesus vỹ ga tỹ Galilėia ra tīg sór mũ. Ā tīg ke jo tóg Filipe kato tẽ mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “inh mrě kätīg,” he mũ. Kỹ tóg tĩ mũ. ⁴⁴Hã ra Filipe vỹ tỹ Betsaida tá ke nĩ, André mrě Pedro jamã ěn tá ke. ⁴⁵Kỹ Filipe vỹ Natanael venh tĩ mũ, ti mỹ Jesus kãmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Cristo ve inh huri,” he mũ. “Moisés vỹ ti kätīg ke rán ja nĩ, Topě vĩ tó tĩ ag ke gé. Jesus to ken hã vė, Nazaré tá ke ěn to ken hã vė, José kósĩn ěn ti. Ti hã vỹ tỹ Cristo nĩ,” he tóg, Filipe ti, Natanael mỹ. ⁴⁶Kỹ tóg ti mỹ: “hã ra sóg Nazaré tá ùn há ve ja tũ nĩ ver,” he mũ. Hã ra Filipe tóg ti mỹ: “ge ra ti venh kätīg,” he mũ. Kỹ tóg ti mrě tĩ mũ.

⁴⁷Ag tỹ Jesus tá junjun mũ ra Jesus tóg Natanael kãmén mũ, ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ. “Ū tỹ tá kãtĩ mũ ěn ve ra,” he tóg. “Israel krě'krě pě vė,” he tóg. “ùn há vỹ tỹ ti nĩ, ón vãnh ti nĩ,” he tóg. ⁴⁸Hã ra Natanael vỹ Jesus tỹ ã to vĩ tag mēg mũ. Kỹ tóg ti mỹ: “kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?” he mũ.

Kỹ Jesus tóg ti mý: “Filipe tỹ ã jé prēr to hã sóg ã vé,” he mũ. “Ã tỹ ka krēm jẽ kỹ sóg ã vé, ka tỹ figueira ên krēm,” he tóg,” he tóg. Jesus ti.

⁴⁹Kỹ Natanael tóg Jesus mý: “mẽ!,” he mũ. “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg. “Ëg povo tỹ Israel kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

⁵⁰Kỹ Jesus tóg: “isỹ ã mý: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krēm jẽ ra, hen kỹ tóg ã mý e tĩ, kỹ ã tóg inh vĩ kri fi sór mũ,” he mũ. “Hã ra tóg ver tỹ nén ù tú nĩ, sỹ ã ve ja tag ti. Isỹ kar kỹ nén han ke vỹ ã mý e pẽ tâvĩ tĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵¹“Ha vé, ki hã sóg tónh ke mũ, ha mẽ. Kanhkã nor kỹ nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá ãjag tóg Topê tỹ jëgnê jafã ag venh ke mũ gé. Kanhkã tá ag kãrenh ke mũ, iso, kỹ ag ra mũ mãn ke mũ gé. Tỹ sóg èprã ke fi kósin nĩ mýr,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vënh prüg venh tĩ

2 ¹Kurã tägtũ tũg kỹ ù tóg vënh prüg han mũ êmã tỹ Caná tá, ga tỹ Galiléia tá. Jesus mýnh fi vỹ venh tĩg ja nĩ. ²Kỹ ag tóg Jesus mý tó mú gé, ti tỹ festa venh kätig jé, ti mré mũ tĩ ag mré. ³Ag tỹ tá nýtĩ ra vãhã vinho tóg tũ' he mũ. Kỹ Jesus mýnh fi tóg ti mý: “vinho hur tũg,” he mũ. ⁴Hã ra Jesus tóg fi mý: “toreg', mýnh!,” he mũ. “Inh mré ke tú vë, ã tỹ inh mý nén tó mú tag ti,” he tóg, Jesus ti, ã mýnh fi mý. ⁵Hã ra fi tóg ù tỹ festa ki rĩr tĩ ag mý: “ti tỹ ãjag mý nén ù tó kỹ han nĩ,” he mũ.

⁶Hã ra goj né mág tỹ 6 (ke) vỹ tá nýtĩ, pó tỹ goj hé mág. Éhé ti nýtĩ, balde fór tỹ 10 (ke) tỹ èg tóg ùn pir fãn tĩ. Judeu ag vỹ vënh kygpe e han tĩ, ag tỹ Topê mý há nýtĩ jé. Ag jykre hã vë. Ag tỹ vënh kygpe hã jé tóg tá nýtĩ, goj nén ti. ⁷Kỹ Jesus tóg festa ki rĩr tĩ ag mý: “goj né ên fónfãn, goj run kỹ,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Fónfãn kãn ag tóg mũ. ⁸Kỹ tóg ag mý: “goj tag tỹ festa to pã'i mý ven,” he mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. ⁹Kỹ tóg kron mũ, festa to pã'i ên ti. Hã ra tóg tỹ vinho nĩ sir, ag tỹ run ja ti. Hã ra tóg ki kagtig nĩ, festa to pã'i ti. Û tỹ festa ki rĩr tĩ ag hã vỹ ki kanhró nýtĩ, pã'i ên krēm ke ag.

Pã'i tỹ vinho hã ên kron kỹ tóg ùn prüg mũ ên jé prēr mũ. Kỹ tóg ti mý: ¹⁰“vënh jykre vënhmý han ã,” he mũ. “Ag tỹ kronkron vén kỹ ã tóg ag mý vinho há tâvĩ nĩm ke mũ vë, kar kỹ vinho pãgsĩ vỹ há nĩ vë. Jãvo ã tóg ag mý vinho pãgsĩ ên nĩm vén, kỹ ã tóg vinho há pẽ tag nĩm sór mũ ha vãhã,” he tóg, festa to pã'i ti, ùn prüg mũ ên mý. Hã ra tóg ki kagtig nĩ, Jesus tỹ goj tỹ vinho há ên han mũ ti, há kỹ tóg ti mý e tĩ, ti tỹ festa kaju ki vinho há ven sór kỹ.

¹¹Jesus tỹ êmã tỹ Caná tá nén han mũn hã vë, Galiléia tá. Ëg tỹ nén han ki kagtig hyn han tóg tĩ, kỹ tóg tag han vén. Ti tỹ nén han mũ ki èg tóg ti jykre tar ki kanhró nýtĩ sir. Hã kỹ ag tóg ti ki ge mũ sir, ti mré mũ tĩ ag, ag tỹ ti jykre tar ên ven kỹ.

¹²Kar kỹ Jesus vỹ cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, ti mýnh fi mré, ti jãvu ag mré hã, ti mré mũ tĩ ag mré ke gé. Tá ag tóg nýtig mág sĩ han.

Jesus tỹ Topě jo ĩn ra tí

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³Ĕn kã Judeu ag festa tỹ Páscoa vỹ kakó nĩ ha Kỹ Jesus vỹ cidade tỹ Jerusalém ra tí mũ, ti mré mũ ti ag mré. ¹⁴Ti tỹ Topě jo ĩn tá jun kỹ tóg ũ tỹ boi vender he tí ag vég mũ, carneiro vender he tí ag ke gé sórág vender he tí ag ke gé. Topě jo ĩn krēm ag tóg ajag negócio hyn han tí. Kar kỹ ũ ag tóg tá nỹtĩ gé jãnkamy trocar he tí ag. ¹⁵Jesus tỹ ag ve kỹ tóg ti mỹ e tí, ag tỹ Topě jo ĩn kavénh mũn kỹ. Hã kỹ tóg mrãn ke jafã fy tỹ ag mrãnmrãn jafã han mũ. Ĕn vyn kỹ tóg ag pan mũ, Topě jo ĩn kãtã, carneiro ti ke gé, boi ti ke gé. ũ tỹ jãnkamy trocar he tí ag jãnkamy ěn vãm tóg mũ gé, ěprã, kỹ tóg ag mesa tỹ kréj ke mũ gé. ¹⁶Ũ tỹ sórág vender he tí ag mỹ tóg: “ajag tú ma mũjêg,” he mũ. “Inh panh jo ĩn krēm negócio han sór tũg nĩ. Bodega pijê!, inh panh jo ĩn ti,” he tóg, Jesus tí.

¹⁷Ti mré mũ tí ag tỹ tag ve kỹ ag tóg ti to rán kỹ nĩ ěn mĩ ěkrég mũ, ha mē: “ã ĩn tóg inh mỹ sĩnvĩ jê, kỹ tóg inh mỹ e tí, ag tỹn kavénh kỹ. Tag tugrĩn ag tóg inh krĩ rỹ han mũ, kỹ tóg kejěn isén ke mũ sir, inh kri rỹ ti, ha vemní,” he tóg, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to.

¹⁸Kỹ Judeu ag pã'i ag vỹ Jesus tỹ ag pan mũ vég mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hē ri ke nē?” he mũ. “Ũ nỹ hỹn ã mỹ: tag han nĩ, hé? Milagre ũ han nĩ, ěg tỹ ũ tỹ ã jěněg mũ ki kanhrãn jé,” he ag tóg mũ, pã'i ag, Jesus mỹ.

¹⁹Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ajag tỹ Topě jo ĩn tag kókén kỹ sóg ti jěgja ki ũ han mãn ke mũ, kurã tãgtũ ki, ha vemní,” he mũ. ²⁰Kỹ tóg ag mỹ e tí. “Ũ tỹ Topě jo ĩn tag han mũ ag vỹ ano tỹ 46 (ke) ki rãnrãj kỹ ti han. Jãvo ã mỹ kurã tãgtũ ki ti han sór mũ!, in ti!?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, pã'i ag. ²¹Hã ra Jesus tóg ag mỹ ã ter ke tó ja nĩgtĩ, věnh kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tỹ věso: “Topě jo ĩn ri ke inh nĩ,” hen kỹ. ²²Ti tỹ kejěn ã ter kar kỹ rĩr mãn kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti vỹ tag ki ěkrén kỹ ki kanhrãn mũ, kỹ ag tóg Topě vỹ ki rán kỹ nĩ ěn to jykrén há han mũ vãhã, Jesus vỹ to ke gé, kỹ ag tóg ti ki ge há han mũ ha.

Jesus tỹ věnh kar ki kanhró

²³Kỹ ũ tỹ hěn ri ke ag vỹ Jesus ki ge mũ, ti tỹ Jerusalém tá nĩn kỹ, festa tỹ Páscoa ěn kã. Ag tỹ ti tỹ něn han mũ ve kỹ ag tóg ti ki ge mũ. Milagre hyn han tóg tí. ²⁴Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ũ tỹ ón kỹ ti ki ge mũ ag jykre ki. Ón kỹ ag tóg ti ki ge mũ, hã kỹ ag tóg ti ki fe tú nỹtĩ sir. ²⁵Kỹ ũ tỹ ti mỹ: “ũ ěn jykre vỹ ge nĩ,” hen kỹ tóg: “hỹ, ki kanhró inh nĩ,” he tí. Věsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

Nicodemos tỹ Jesus mré věmén

3 ¹Ĕn kã ũ tóg nĩgtĩ, ti jĵin hã vỹ: Nicodemos, he mũ. Judeu ag pã'i ũ vě, Fariseu ũ vě. ²Ĕn vỹ Jesus ve sór mũ, kỹ tóg kutỹ ra ti venh tí mũ, ti mré věmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Topě vỹ ã jěně, tag ki kanhró ěg tóg

nýtí,” he mü. “Topê tý ěg mý ũn jĕnĕ vỹ tý ã nĩ, hã kýt ã tóg ěg tý nĕn han vãnh ěn hyn han tí. Topê tý ã mré han tũ nĩ ra ã tóg ã tý han mü tag ki kagtíg nĩnh mü vĕ,” he tóg, Nicodemos ti, Jesus mý.

³Kýt Jesus tóg ti mý: “sỹ ã mý tag kãmĕn ke vĕ, ha mĕ,” he mü. “Ũn mur mãn kýt nýtí ag hã vỹ Topê tý tý ěg pã'i nĩ venh ke mü, ag tãvĩ. Ki hã sóg tó mü mýr,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mý.

⁴Kýt Nicodemos tóg ti mý: “kýt ũn sanh hỹn hĕ ri kĕnh mü, ti mur mãn jé?” he mü. “Ti mý vĕsĩ han ki kanhró nĩ, kýt mý ã mýnh fi nug ki rã mãn kýt mur mãn ke mü?” he tóg, Nicodemos ti.

⁵⁻⁶Hã ra Jesus tóg ti mý: “vó,” he mü. “Ēprã ke ag krĕ vỹ tý ěprã ke nýtí, ag mýnh fag ri ke, Jãvo Topê kupríg tý ũ han kýt tóg Topê kupríg tý jagrĕ nĩ. Mur mãn to kĕn hã vĕ, hã vỹ: inh ki rã, he mü, hã vỹ: mur mãn, he mü. Goj tý ke vĕ, Topê kupríg tý ke vĕ gé. Ũ tý gen kýt mur mãn ja tũ nĩn kýt tóg Topê tý tý ěg pã'i nĩ venh ke tũ pĕ nĩ. ⁷Hã ra tóg ã mý e tí, sỹ ã mý: “mur mãn jé ã tóg ke mü,” ĕn kýt. ⁸Kãka to jykrĕn nĩ. Ti tý mĩ tíg sór mü ĕn mĩ tóg tí tí kãka ti. Ti tý krog he mü ĕn hã mĕg ěg tóg tí, hã ra ěg tóg ti vég tũ nĩ, kýt ěg ti tý hĕ ra tíg ke mü ki kagtíg nýtí, ti tý hĕ tá kãtig ĕn ti ke gé. Ge ti nĩgtí, Topê kupríg tý ũn han mãn mü ag mré,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mý. (Topê kupríg vég tũ ěg tóg nĩgtí. Ha ra tóg ěg mý ã jykre tãg nĩm, ti tý ěg han mãn kýt. Hã kýt Jesus tóg Nicodemos mý: “kãka ri ke nĩ,” he mü)

⁹Kýt Nicodemos tóg: “tag hỹn hĕ ri ke tí?” he mü. ¹⁰Kýt Jesus tóg ti mý: “Israel ag kanhrãn ã tóg tí, hã ra ã tóg sỹ ã mý nĕn tó mü tag ki kagtíg nĩ,” he mü. ¹¹“Ki hã sóg tó mü, hã kýt sóg ã mý kãmĕn mü. Sỹ nĕn ũ ki kanhrãn mü ĕn hã tó sóg tí. Isỹ nĕn ũ ve ja ĕn hã kãmĕn sóg tí, hã ra ãjag tóg mĕ jãvãnh nýtí. ¹²Isỹ ãjag mý ga kri vĕnh jykre kãmĕn mü ra ãjag tóg jĕmĕ sór tũ nĩgtí. Kýt ãjag hỹn hĕ ri kĕnh ke mü', sỹ ãjag mý kanhkã tá vĕnh jykre kãmĕn kýt?” he tóg. ¹³“Ha vé, ãjag kãmĩ ũ vỹ kanhkã ra tãpry tũ nĩ, tá vĕnh jykre ĕn ve jé. ãjag jãvo isóg tá kãkutĕ ja nĩ, hã kýt sóg tó tí. Inh jamãn hã vĕ. Tý sóg ěprã ke fi kósĩn nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴“Moisĕs vỹ pỹn tý ka to sa ja nĩgtí, ga kórĕg ĕn tá. Pỹn tý ferro kusũg tý há ĕn tý tóg ka to sa ja nĩgtí. Tag ri ke han jé ag tóg ke mü, isỹ, isỹ tý ěprã ke fi kósĩn nĩn kýt. ¹⁵Kýt ũ tý inh ki rãnh ke mü ĕn vỹ kren ke mü. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mü. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mü. ¹⁶Topê vỹ ga kri mü ag to há nĩ, hã kýt tóg ã kósĩn pir fĕg. vĕnh kar tý ti ki ge jé, ag tý tũ' he tũ nĩ jé, ag tý ěg rĩr krỹg ja tũ ĕn ven jĕ. ¹⁷Topê vỹ ã kósĩn jĕnĕ, ti tý ěprã ke ag krenkren han jé. Ti pi(jé) sỹ ãjag vóg kónãn jé inh jĕnĕ!” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mý.

¹⁸“Ũ tý inh ki rãnh ke mü to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topê ti. Jãvo tóg ũ tý inh ki ge tũ ĕn ag hã to jũ nĩ isỹ tý ti kósĩn pir nĩn kýt,” he tóg.

¹⁹“Topê tý ũ tý inh ki ge tũ ag to jũ vỹ ge nĩ, ha mĕ. Ga kri mü ag kanhrãn sóg tí, hã ki sóg ag mý jĕngrĕ ri ke nĩ. Hã ra ag tóg mĕ sór tũ nĩgtí. Kutỹ mĩ ag tóg mü sór mü, jĕngrĕ tóg ag mý kórĕg nĩ, ag jykre pãno nĩn kýt. ²⁰Ũ tý vĕnh jykre pãno han mü kar vỹ kurã to kórĕg nýtí, kýt ag tóg kurã ki vĕnh ven sór tũ

nĩ, vėnh kar tỹ ag jykre pãno venh ha mẽ tĩn kỹ. ²¹Ũ tỹ Topẽ vĩ ki króm mũ ag vỹ kurã ki vėnh ven sór tĩ. Kurã tóg ag mẽ sér tĩ, vėnh kar tỹ ag jykre hã ven jé. Topẽ vỹ ag tar han tĩ, ag tỹ nén ũ há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mũ, vėnh kar ag,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mẽ. Ti tỹ ti mẽ Topẽ jykre kãmén ja hã vė.

João Batista tỹ Jesus kãmén mãn

²²Ĕn kã kejėn Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré ga tỹ Judėia ra tĩ mũ, kỹ ag tóg tá nỹtĩ, vėnh kar kygpe kỹ. ²³Hã ra João vỹ ag kygpég mũ gé, ěn kã, vãnh tỹ Enom tá, Salim tóg tá kakó nĩ. Tá goj vỹ éhé nĩ, hã kỹ tóg ag tỹ tá vėnhmãn kỹ ag kygpég mũ, João ti. ²⁴Ĕn kã tóg ver se kỹ jė tũ nĩ, João ti.

²⁵Kejėn Judeu ũ tóg tá nĩ gé, hã ra tóg João mré mũ tĩ ag vĩ kafãn mũ. “Goj tỹ ěg tóg Topẽ mẽ jãnhkri kỹ nigťĩ!” he tóg mũ, ag mẽ, Judeu ěn ti. Hã to ag tóg jagnė vĩ kafãn mũ. ²⁶Kỹ João mré mũ ag tóg João mẽ tag tó mũ, ha mẽ. “Ũ tỹ Jordão mãtã ã mré nĩ ja ěn vỹ ag kygpég jė nĩ, ã tỹ ěg mẽ ũn kãmén ja ěn ti. Hã ra vėnh kar vỹ ti mré mũ mũ ha, hã kỹ ag tóg ã venh kãmũ mãn tũ nĩ ha,” he ag tóg mũ, João mẽ, Jesus to. ²⁷Hã ra tóg ag mẽ: “há ti nĩ,” he mũ. “Topẽ tỹ ěg mẽ ũn nĩm mũ ěn hã vėg ěg tóg tĩ,” he tóg. ²⁸“Mĩ ěkren nĩ, sỹ ajag mẽ nén tó ja ti, hã vỹ: inh pi (jé) tỹ Cristo nĩ!, he mũ. Sỹ ti jãmĩ tĩg ke hã jé tóg inh jėnė, Topẽ ti, he ja sóg nĩ ajag mẽ,” he tóg, João ti. ²⁹“Vėnh prũg to jykren nĩ. ũn prũg mũ hã vỹ ã prũ ke fi mré nĩ nĩ. Ti régre tóg hã ra ti rã hã jė, ũn prũg mũ ěn rã hã, kỹ tóg ti vĩ mėg mũ, hã ra tóg ti mẽ mẽ sér pė tĩ, ti, vĩ ti. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mẽ tóg sér tĩ, vėnh kar tỹ ti mré mũn kỹ, ti tỹ ũn prũg mũ ri ke nĩn kỹ, Jesus ti. ³⁰ũn e tỹ ti mré mũn kỹ tóg há tĩ, kỹ tóg tỹ ũn mág nĩnh mũ ha. Hã ra sóg tỹ nén ũ tũ nĩnh ha,” he tóg, João ti.

Jesus tỹ kynhmỹ kãtĩ

³¹“ũn tỹ kynhmỹ kãtĩ mũ ěn vỹ vėnh kar kafór nĩ. Ĕprã ke ag vỹ tỹ ěprã ke nỹtĩ, kỹ ag tóg ěprã ke jykre tỹ vėmėn tĩ. Ũ tỹ kanhkã tá kãtĩ mũ ěn vỹ tỹ vėnh kar kri ke jė. ³²Kỹ tóg ã tỹ tá nén ve ja ěn hã tó mũ, ã tỹ tá nén mẽ ja ěn, hã ra ag tóg ti vĩ mẽ sór tũ nĩ. ³³Ũ tỹ ti vĩ mėg mũ ag hã ra Topẽ to: “ki hã tóg tó tĩ,” he mũ. ³⁴Topẽ tỹ ũn jėnėg mũ ěn vỹ ti vĩ kãmén mũ. Topẽ kuprĩg vỹ Jesus tar han mũ, ti tỹ tỹ ti jagrė pė nĩn kỹ, ti tỹ ti ve mág han kỹ. ³⁵Topẽ vỹ ã kósin to há tãvĩ nĩ, kỹ tóg ti mẽ nén (ũ) kar tovãnh, ti hã tỹ ki rĩr jé. ³⁶Hã kỹ ũ tỹ ti kósin ki rã mũ vỹ ter mãn ke tũ nĩ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Ũ tỹ ti vĩ han sór tũ ěn vỹ tag venh ke tũ pė nĩ, rĩr krỹg ja tũ tag ti. Topẽ vỹ ti vóg kónãn ke mũ, kỹ tóg tũg! henh ke tũ nĩ, Topẽ tỹ ti vóg kónãn ke ti,” he tóg, João ti. Ti tỹ ã mré mũ tĩ ag mẽ Jesus kãmén jan hã vė.

Jesus tỹ Samaria tá fi mré vėmėn mũ

4 ¹Kỹ Fariseu ag vỹ mėg mũ, ũn tỹ hėn ri ke ag tỹ Jesus mré mũ ěn ti. ũn e ag kygpég tóg mũ gé, Jesus ti, João tỹ ũn kygpe ja ag kãfór. ²Hã ra Jesus vỹ ag kygpe ja tũ nĩ. Ti mré mũ tĩ ag hã vỹ ag kygpe ja nigťĩ. ³Kỹ Jesus

tóg mĕg mŭ, Fariseu ag tŷ ti tŷ tŷ ũn mág nĩ mĕ ja ti, hã kŷ tóg ga tŷ Judéia tá kãkutĕ kŷ ga tŷ Galiléia ra tĩ mŭ, ti mré mŭ tĩ ag mré. ⁴Galiléia ra tŷg jé tóg ver ga tŷ Samaria fĩn rãm mŭ. ⁵Fĩn rãm kŷ tóg Samaria tá cidade ũ tá jun mŭ, hã vŷ: Sicar, he mŭ. Tãn kakó nĩ, Israel jóg'jóg ve tŷ Jacó japŷ ja ti. Ēpŷ ěn fi ja tóg nĩ, ã kósin tŷ José mŷ, Jacó ti. ⁶Kŷ Jacó tŷ poço vŷ tá nĩ gé. Jesus tŷ poço ěn tá jun kŷ tóg tá vĕnhkãn kŷ nĩ nĩ, poço ěn rã hã. Rã tŷ ěg nĩno kã sa ra ke ja vĕ.

⁷Jesus tŷ tá nĩn kŷ ũn tŷtã fi vŷ tá jun mŭ, Samaria tá ke ũ fi. Goj run jé fi tóg kãti mŭ. Kŷ Jesus vŷ fi mŷ: “inh mŷ goj jun, sŷ kron jé,” he mŭ. ⁸Ti mré mŭ tĩ ag vŷ tá tũgtũ nŷti, ã pir mŷ tóg tá nĩ nĩ, Jesus ti. Cidade ra ag kagáv, vĕjĕn comprar he jé.

⁹Jesus tŷ fi mŷ goj to vín kŷ fi tóg ti mŷ: “Judeu vŷ tŷ ã nĩ, hã ra ã tóg inh mŷ goj to vĩ mŭ!” he mŭ, “isŷ tŷ Samaria tá ke nĩ ra!” he fi tóg mŭ, Jesus mŷ. Judeu ag vŷ Samaria tá ke ag to é he tĩ, hã kŷ fi tóg ti mŷ ke mŭ.

¹⁰Kŷ Jesus tóg fi mŷ: “Topĕ tŷ ã mŷ nĕn han sór mŭ tag ki kagtŷg ã nĩ ver,” he mŭ. “Kŷ ã tóg inh ki kagtŷg nĩ gé. Ke tũ nĩ mŭ ra ã tóg inh mŷ: “inh mŷ goj nĩm,” hĕnh ke mŭ vĕ, kŷ sóg ã mŷ goj ror tŷ goj nĩm ke mŭ vĕ,” he tóg fi mŷ, Jesus ti.

¹¹Kŷ fi tóg Jesus mŷ: “runja tũ ã nĩ,” he mŭ, “kŷ ã hŷn hĕ ri kĕnh mŭ, ã tŷ goj ror tŷ goj ěn run jé? Tĕj jagy ti nĩ, poço ti,” he fi tóg ti mŷ. ¹²“Ēg jóg'jóg ve tŷ Jacó vŷ poço tag han, kŷ ag tóg ti goj kron, ti krĕ ke gé, ti mĕg ke gé. Ā mŷ ti kãfór nĩ, hã kŷ ã mŷ goj ror tŷ goj run sór mŭ?” he fi tóg mŭ, Jesus mŷ.

¹³Kŷ Jesus tóg fi mŷ: “ã tŷ goj tag kron kŷ ã tóg kãnhmar kron mãn sór mŭ,” he mŭ. ¹⁴“Isŷ ã mŷ goj nĩm kŷ ã tóg kron pir han kar kŷ há nĩ ha, kron mãn sór ke tũ ã nĩ sir. Ā kãki tóg goj ror han ke mŭ, sŷ ã mŷ goj nĩm ke ti. Kŷ goj tag vŷ ã ter ke tũ han ke mŭ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁵Kŷ fi tóg ti mŷ: “inh mŷ nĩm gé, goj tag ti,” he mŭ. “Kŷ sóg tag ki run mãn ke tũ nĩ ha, kŷ sóg kron sór mãn ke tũ nĩ ha,” he fi tóg.

¹⁶Hã ra Jesus tóg fi mŷ: “kŷ ã mén jé prĕrmnĩ ge, ti mré inh venh kãtŷg nĩ,” he mŭ fi mŷ. ¹⁷“Hã ra sóg mén tũ nĩ,” he fi tóg. “Hŷ,” he tóg, Jesus ti. “Mĕn tũ ã nĩ, ki hã ã tóg tó mŭ. ¹⁸Ā mén ag vŷ ũ tŷ 5 (ke) ja nŷgtĩ, kŷ ã tŷ ũri ũn mré nĩ ěn pi(jé) tŷ ã mén nĩ. Ki hã ã tóg tó mŭ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹Kŷ fi tóg Jesus mŷ: “Topĕ vĩ tó jafã vŷ tŷ ã nĩ, vég isóg nĩ nĩ,” he mŭ. “Kŷ inh mŷ tag tó, ha mĕ. Ēg jóg'jóg ve ag vŷ tag ki Topĕ mré vĕmén tĩ ja nŷgtĩ, pãnónh tag kri, kŷ ěg tóg ũri ke tĩ gé. ²⁰Hã ra tóg ãjag mŷ há tũ nĩ, tag, ãjag tŷ tŷ Judeu nŷtŷn kŷ. “Jerusalém tá ěg Topĕ mré vĕmén ke mŭ, Jerusalém tá ěg tóg ti mŷ: ũn mág vŷ tŷ ã nĩ, hĕnh ke mŭ,” he ãjag tóg tĩ. Ti hŷn hĕ tá há nĩ, ěg tŷ Topĕ mré vĕmén ke ti?” he fi tóg, Jesus mŷ

²¹Hã ra Jesus tóg fi mŷ: “ha mĕ, sŷ ã mŷ nĕn kãmĕn ke ti,” he mŭ. “Kãnhmar ãjag tóg pãnónh tag kri ěg jóg tŷ Topĕ mré vĕmén mãn ke tũ nĩ, kŷ ěg Jerusalém tá ti mré vĕmén mãn ke tũ nĩ gé. ²²Topĕ mré ãjag tóg vĕmén sór ti, hã ra ãjag tóg ãjag tŷ ũn mré vĕmén mŭ ki kagtŷg nŷti. Ājag jãvo ěg tóg ti ki kanhró nŷti, ũ tŷ vĕnh kar krenkren han ke ěn tŷ tŷ Judeu krĕ'krĕ

ag kã ù nĩn kÿ. ²³Kãnhmar vènh kar vÿ Topê mré vēmén há han ke mũ. Kakó ti nĩ ha, kurã tag. Kÿ ù tÿ ti mré vēmén mũ ag vÿ Topê kuprĩg tÿ jagrẽ nÿtĩ, hã kÿ ag tóg ti mré vēmén há han ke mũ, ãg jóg mág mré. Û tÿ ge hã jãvãnh ti mũ, ãg jóg mág ti, ag tÿ ti mré vēmén jé, ti mÿ: “ũn mág vÿ tÿ ã nĩ,” he jé,” he tóg. ²⁴“Ëg pi(jé) Topê vég tĩ, hã ra tóg ãg mré nĩ nĩ. Kÿ, ãg tÿ ti mré vēmén sór kÿ ãg tóg ti kuprĩg tÿ jagrẽ nÿtĩnh mũ, ãg tÿ ti mré vēmén há han jé, ãg tÿ ti vég tú ra. Ëg tÿ ti mÿ: “ũn mág vÿ tÿ ã nĩ,” hen kÿ ãg tóg ti mÿ ón ke tú nĩ, vènh vĩ há hã tó jé ãg tóg ke mũ,” he tóg mũ, Jesus ti, fi mÿ.

²⁵Kÿ fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. “Messias ên vÿ kãtĩg ke mũ, ãg tÿ ù to: Cristo, he mũ ên. Ên vÿ ãg mÿ kãmén kãn ke mũ, tag kar ti,” he fi tóg ti mÿ. ²⁶Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “inh hã vè,” he mũ. “Û tÿ ã mré vēmén jèn hã vè,” he tóg.

²⁷Ti tÿ fi mÿ tag tó kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ. Kÿ ag tóg ti tÿ fi mré vēmén vég mũ, kÿ tóg ag mÿ e távĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mÿ nén ù tó tú nĩgtĩ. “Ã tÿ ne mē sór nē, fi ki?” he tú ag tóg nĩgtĩ. “Ã tÿ ne tó nē, fi mÿ?” he tú ag tóg nĩgtĩ gé.

²⁸Hã ra fi tóg ã runja ré kÿ ti mũ, ã jamã ra. Kÿ fi tóg ã nĩgja tá ke ag mÿ: ²⁹“mũ nÿ, ù ve jé,” he mũ. “Inh mÿ tóg sÿ nén han ja tó kãn. Ti mÿ tÿ Cristo tú nĩ vÿ?” he fi tóg ag mÿ. ³⁰Kÿ ag tóg ti mré kãmũ mũ sir, ti ve jé.

³¹Fi tĩg kar kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mÿ “vějèn ti ko ra,” he mũ. ³²Hã ra tóg ag mÿ: “ijèn vÿ nĩ nĩ, hã ra tóg ãjag jèn ri ke tú nĩ,” he mũ. ³³Kÿ ag tóg jagnē mÿ: “ù nÿ ti mÿ vějèn nĩm hÿn?” he mũ. ³⁴Hã ra Jesus tóg: “ijèn to ken hã vè, hã vÿ: tÿ isÿ Topê rãnhràj han kãn ke, he mũ, isÿ ù tÿ inh jènég mũ ên vĩ han ke, he mũ gé,” he tóg, Jesus ti. ³⁵“Ãjag mÿ ti kysã tÿ 4 (ke) nĩ ver, ãg tÿ ãg jakré kanē venh ke ti. Ha Sicar tá kãmũ mũ ag vigvé. Ûri ag tóg inh ke ge sór mũ, kÿ ag tóg inh mÿ ãg jakré tóg nÿ ên ri ke nÿtĩ. ³⁶⁻³⁸Fi mÿ sóg Topê vĩ tó, kÿ fi tóg ã mré ke ag mÿ tó. Hã ra sóg ãjag mÿ: “ha ag mÿ tó mãn, ag tÿ inh ki ge jé,” he mũ. Kÿ ãjag tóg ù jakré kym ri ke han mũ, ãjag tÿ Sicar tá ke ag tÿ inh ki ge mũ ven kÿ. “Û vÿ krãn tĩ, kar kÿ ù vÿ ti kanē mäg tĩ,” he ãg tóg tĩ. Ki hã tó vè, tag, ãg tÿ ãprã ke ag tÿ inh ki genh ke to jykrén kÿ. Kÿ ù tÿ ag mÿ tó mãn mũ mÿ tóg sér tĩ, ti tÿ ag tÿ inh ki ge mũ ven kÿ. A rãnhràj kaja vég tóg mũ sir. Hã ra ù tÿ ag mÿ tó vén ja ên mÿ tóg sér tĩ gé, ag tÿ inh ki ge mũ ti. A rãnhràj kaja vég ti tĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mÿ.

³⁹Hã ra ùn tÿtã ên fi tóg ã mré ke kar ag mÿ: “inh mÿ tóg sÿ nén han ja tó kãn,” he ja nĩ, Jesus to. Kÿ ag tóg Jesus ki ge mũ, fi vĩ to. ⁴⁰Kÿ ag tóg Jesus tá junjun mũ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “tũg tũg nĩ. Ëg mré nĩmni,” he mũ. Kÿ tóg ag mré kurã régre tũg mũ. ⁴¹Kÿ ù tÿ hèn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir, ti vĩ to. ⁴²Ûn tÿtã ên fi mÿ ag tóg: “ã vĩ tugrĩn ãg tóg ti ki ge mũ,” he mũ, “hã kÿ ãg tóg ùri ti vĩ mēg mũ, kÿ ãg tóg ti vĩ tugnĩn ti ki ge pē han kÿ nÿtĩ, ùri. Ti ki kanhró ãg tóg nÿtĩ ha. Vènh kar kren han tĩ ên vè mÿr,” he ag tóg mũ, ùn tÿtã ên fi mÿ. Hã kÿ Samaria tá ke tÿ hèn ri ke ag vÿ Jesus ki ge kÿ nÿtĩ.

Jesus tỹ pã'i kósin tỹ há' he

⁴³Jesus tỹ Samaria tá ke ag mré kurã régre tũg kar tóg ga tỹ Galiléia ra tí mũ sir. ⁴⁴“Ũ tỹ Topê ví tó ti ên jamã tá ke ag ne tóg Topê ví tó tí ên to é he tí,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg kór há ra tí mũ, Galiléia ra. ⁴⁵Hã ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ (ag tóg) ti mỹ ví há han mũ. Ti ve ja ag tóg nĩ, Jerusalém tá, festa tỹ Páscoa ên tá, kỹ ag tóg ti tỹ tá nén hyn han ja ên ve kãn. Hã kỹ ag tóg ti mỹ ví há han mũ.

⁴⁶Kỹ Jesus tóg êmã tỹ Caná ra tĩg mãn mũ, ga tỹ Galiléia tá êmã tỹ Caná ên ra. Tá tóg goj tỹ vinho han ja nĩgtĩ. Ên tá cidade tỹ Cafarnaum vỹ kakó nĩ.

Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĩgtĩ. Ti kosin vỹ kaga nỹ nĩ. ⁴⁷Kỹ tóg mễg mũ, Jesus tỹ Judéia tá kãtig ja ti, ti tỹ Galiléia tá jun ja ti, pã'i mág ên ti. Kỹ tóg ti venh kãtĩ mũ. “Inh mré inh kósin venh kãtig,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Kaga jagy tóg nỹ, kỹ tóg inh mỹ ti ter ha mẽ tí. Á mỹ ti tỹ há' henh ke tũ?” he tóg, pã'i mág ti Jesus mỹ. ⁴⁸Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “isỹ êg tỹ nén han vãn han mũ ve sór ajag tóg mũ, ajag tỹ hên ri ke mün inh ki ge jé,” he tóg, Jesus ti. ⁴⁹Hã ra pã'i ên tóg Jesus ti mỹ: “vó,” he mũ. “Kuri inh mré tĩg, ti ter tú nĩ jé,” he tóg. ⁵⁰Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “há ã há tĩg,” he mũ. “Há tóg nĩ há, ã kósin ti,” he tóg. Kỹ tóg Jesus ví tag kri fi kỹ tí mũ sir, pã'i ên ti.

⁵¹Ti tĩg kỹ tóg ã camarada ag kato tẽ mũ. Tỹ vaj kỹ ke vẽ. Ti ãn tá ag tóg kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã kósin tóg há' hé huri,” he mũ sir. ⁵²Kỹ tóg ag mỹ: “tĩ rá tỹ hẽ kã sa ra há' hé?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “rãké tá, meio dia pãte ke sí,” he mũ. “Ên kã ti rỹg tóg tũ' he mũ,” he ag tóg ti mỹ. ⁵³Hora ên kã Jesus tóg ti mỹ: “ã kósin vỹ há nĩ,” he ja nĩ. Kỹ tóg to jykrén há han mũ sir, pã'i ên ti, kỹ tóg Jesus ki rá mũ, ti prũ fi ke gé, ti krẽ kar ag ke gé, ti camarada kar ag ke gé. ⁵⁴Jesus vỹ ga tỹ Judéia tá kãtig kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg ja nĩ. Ên kã tóg milagre ên han, kỹ tóg tỹ régre nỹtĩ, ti tỹ êg tỹ nén ù han vãn hyn han mũ ti.

Jesus tỹ ùn grĩn grĩn kỹ nỹ tỹ há' he

5 ¹Tag pãte Judeu ag tỹ festa há ù tóg kejên kutẽ mũ, kỹ Jesus vỹ Jerusalém ra tí mũ. ²Tá goj nig tóg nĩgtĩ, cidade jy ró jãnkã rá há, jãnkã ên jijin há vỹ: carneiro jo jãnkã, he mũ. Goj pénĩn tóg ãn tỹ 5 (ke) nỹtĩ, vênh kaga jo ãn. Goj ên jyjy há vỹ: Betesda, he mũ. ³Ên tá vênh kaga tỹ hên ri ke ag vỹ nỹtĩgtĩ, ùn kyvó ag, ùn tĩg vãn ag, ùn grĩn grĩn kỹ nỹtĩ ag ke gé. ⁴Goj vãn vãn he mũ jãvãn kỹ ag tóg nỹtĩ. Kejên Topê tỹ jênẽ jafã vỹ goj ki rá kỹ tỹ vãnvãn he han mũ. Ên kã ù tỹ kãrãn vén mũ ên tóg há' he tí. Vênh kaga kar tỹ há' he ti tí, goj vãnvor mũ ên, ù tỹ ki ge vén mũ ag kar tỹ.

⁵Ên tá ù tóg nĩgtĩ, ùn kaga ù. Kaga nĩ ki tóg 38 (ke) anos han mũ. ⁶Kỹ Jesus tóg tá jun kỹ ti vég mũ, ti tỹ tá nỹn kỹ. Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ vãsỹ tá kaga nỹ ki. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ há' he sór tũ?” he mũ. ⁷Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra tóg tũ tí, ù tỹ goj kãkã inh fêg ke ti,” he tóg, ùn kaga ti. “Goj tỹ vãn vãn he kỹ ag tóg inh jo kã ra ge tí, ijo tá jun kỹ,” he tóg, ùn kaga si ên ti.

⁸Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “jêg ra,” he mû. “Ã cama va tīg,” he tóg, Jesus ti, ùn kaga si ên mỹ. ⁹Vêsýmér tóg há' he mû, kỹ tóg ã cama va tí mû sir. Vênhkán ke kurã ki ke vê, Jesus tỹ ti han mû ti.

¹⁰Ti tỹ vênhkán ke kurã ki ã cama va tīg kỹ pã'i ag tóg ti mỹ: “vênhkán ke kurã ki êg tóg nén ù va tīg ke tũ nĩ vê,” he mû. “Ã tỹ nén han ke tũ han ã tóg mû,” he ag tóg ti mỹ. ¹¹Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tỹ isỹ há' he mû ên vỹ inh mỹ: “ã cama va tīg,” he ja nĩ, hã kỹ sóg va tí mû,” he tóg. ¹²Kỹ ag tóg ti mỹ: “ũ nỹ ã mỹ: “ã cama va tīg,” hé?” he mû. ¹³Hã ra tóg ki kagtīg nĩ, ù tỹ ti tỹ há' he mû ên ti. Jesus vỹ ti tỹ há' he kar tīg ja nĩ, vêsýmér. E ag nỹtĩ, goj ên tá, vênh kaga ag, hã kỹ Jesus tóg ag ré kỹ tīg ja nĩ. Kỹ ùn kaga ja ên tóg ti jiji mē ja tũ nĩ.

¹⁴Kar kỹ Jesus tóg ti ve măn mû, Topê jo ìn tá. Kỹ tóg ti mỹ: “ha vé,” he mû. “Ã tỹ inh há' hé. Topê vỹ mranh măn sór tũg nĩ, ã tỹ ti vỹ mranh măn mû ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mû, ha vemní,” he tóg ti mỹ, Jesus ti, ã tỹ ù tỹ há' he ja ên mỹ.

¹⁵Hã ra tóg tí mû, pã'i ag mỹ Jesus ti tó jé. ¹⁶Kỹ ag tóg ti tén sór mû sir, ti tỹ vênhkán ke kurã ki ùn kaga ên tỹ há' hen kỹ. ¹⁷Hã ra Jesus tóg pã'i ag mỹ: “inh panh vỹ rãnhràj kỹ nĩ nĩ, êg jóg mág ti,” he mû. “Kỹ sóg ver ti kóm isũ han ke mû gé,” he tóg, Jesus ti, pã'i ag mỹ. ¹⁸Kỹ ag tóg ti to jũ jagy han mû. “Ti tén jé êg tóg ke mû,” he ag tóg mû sir jagnê mỹ. Vênhkán ke kurã ên ki tóg ã tỹ nén han ke tũ ên han ja nĩ, Jesus ti, Judeu ag jykre tovãnh kỹ. Hã ra tóg Topê to: “inh panh vỹ tỹ ti nĩ,” he mû gé. Ti tỹ vêsô: “Topê ri ke inh nĩ,” he vê. Hã kỹ ag tóg ti to jũ mû, pã'i ag.

Jesus tỹ ã tỹ Topê kósìn nĩ kãmén

¹⁹Kỹ Jesus tóg ag mỹ vênh kãmén mû. “Ki hã sóg tó mû, ha mē,” he tóg. “Êg jóg mág kósìn vỹ ã pir mỹ nén ù han ki kagtīg nĩ. Æ panh vég ti tí, êg jóg mág kósìn ti, kỹ tóg ã tỹ ã panh ki nén vég mû ên hã han tí. Êg jóg mág tỹ nén han mû ên hã han tóg tí gé, ti kósìn ti. ²⁰Êg jóg mág vỹ ã kósìn to há távĩ nĩgtĩ, hã kỹ tóg ti mỹ ã tỹ nén han mû ên ven kãn mû. Ti tỹ nén han mû ù ve ãjag huri, hã ra ãjag tóg ti kãfór venh ke mû ver, ha vemní, kỹ tóg ãjag mỹ e tĩnh mû. ²¹Tag ve jé ãjag tóg ke mû, ha mē. Êg jóg mág tóg ùn kãgter mû ag rĩnrĩn măn tí, ag rĩnrĩn nỹtĩ jé. Ên ri ke han jé tóg ke mû gé, ti kósìn ti. Æ tỹ ùn rĩn măn mû ên rĩn măn jé tóg ke mû. ²²Kỹ êg jóg mág vỹ vênh kar jykre tugnỹm ke mû, hã ra tóg ã kósìn mỹ tag tovãnh. ²³Ti mỹ tóg tag tovãnh, vênh kar tỹ ti to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he jé, ag tỹ êg jóg mág to: “ùn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mû tag ri ke. Æ tỹ ti kósìn mỹ: “ùn mág vỹ tỹ ã nĩ,” he jãvãnh kỹ tóg êg jóg mág mỹ tag tónh ke tũ nĩ gé. Ti hã vỹ ã kósìn jẽnē ja nĩgtĩ. Inh hã vê, ti kósìn ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁴“Ájag mỹ sóg tag tó mû, ha mē. Ki hã sóg tó mû, ha mē. Æ tỹ inh vỹ jēmēg mû ên vỹ ter ke tũ nĩ, rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mû, ti tỹ ù tỹ inh jẽnēg mû ên ki rã kỹ jẽn kỹ. Ên to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topê ti. Ti ter ke vê vê, hã ra tóg ter ke tũ nĩ. ²⁵Ki hã sóg tó mû, ha mē. Kãnhmar ùn kãgter kỹ nỹtĩ

ag vỹ Topẽ kósin vĩ mẽn̄h ke mũ, kỹ ùn tỹ ti vĩ mẽg mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn ke mũ. Kakó tãvĩ ti nĩ ha, ag rĩnrĩr mãn ke kurã ti. ²⁶Inh panh vỹ ã pir mỹ vẽn̄h kar rĩnrĩr han ki kanhró nĩ, hã ra tóg inh mỹ ã jykre tag nĩm gé, sỹ vẽn̄h kar rĩnrĩr han mãn jé gé, isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. ²⁷Kỹ tóg inh mỹ: “ẽprã ke kar jykre tugnỹm nĩ,” he ja nĩgtĩ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ. ²⁸Tag hỹn tóg ãjag mỹ e tĩ, sỹ ãjag mỹ: “vẽn̄h kar rĩnrĩr han jé sóg ke mũ,” hen kỹ. Sỹ ke há vè, hã ra. Kejẽn ùn kãgter mũ kar ag vỹ inh vĩ mẽn̄h ke mũ, kỹ ag tóg ãjag kej tá kãpa kãn ke mũ. ²⁹Kỹ ùn tỹ vẽn̄h jykre há han mũ ag vỹ rĩnrĩr mãn kỹ rĩr krỹg ja tũ ẽn̄ venh ke mũ, jãvo ùn tỹ vẽn̄h jykre pãno han mũ ag rĩnrĩr mãn sĩ han kỹ nũgme ki vár kãn ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vẽn̄h kãmén mũ

³⁰Kỹ tóg ag mỹ: “inh pi(jé) isỹ vėsóg ki nén to jykren mũ ẽn̄ han tĩ!” he mũ, Jesus ti. “Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ẽn̄ hã tó sóg tĩ, isỹ vẽn̄h kar jykre tugnỹm ken kỹ. Hã kỹ sóg ki hã tó tĩ, isỹ vėsóg ki to jykren tũ nĩn kỹ. Û tỹ inh jẽn̄eg mũ ẽn̄ tỹ inh mỹ nén tó mũ ẽn̄ hã tó sóg tĩ, hã kỹ tóg há kar nĩ,” he tóg.

³¹“Kỹ isỹ veso: “ẽg jóg mág vỹ inh jẽn̄e, inh panh ti,” henh mũ ra ãjag tóg inh mỹ: “ã ón nẽ,” henh ke mũ vè. ³²Û vỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽn̄e,” he mũ. Hã ra tóg ki hã tó mũ, ù tỹ iso tag tó mũ ti. ³³Kỹ ãjag tóg João ki jẽmẽ sór ja nĩ gé, hã kỹ ãjag tóg ti mỹ vẽn̄h vĩ jẽn̄e ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ãjag mỹ inh kãmén há han ja nĩgtĩ gé. ³⁴Hã ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ, ẽprã ke tỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽn̄e,” hen kỹ. Hã ra sóg ãjag mỹ João vĩ tó mũ, ãjag tỹ ti vĩ kri fi jé, ãjag tỹ inh ki ge jé, ãjag krenkren jé,” he tóg, Jesus ti.

³⁵“João vỹ ãjag mỹ lampião gru ri ke ja nĩ, ãjag mỹ kurã sĩ han kỹ, ti tỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ kãmén ja nĩn kỹ. Kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩ ja nĩ, hã ra tóg kurã e han tũ nĩ. ³⁶João vỹ ãjag mỹ inh kãmén ja nĩ, hã ra nén ù vỹ inh kãmén tĩ gé, kỹ tóg João vĩ kãfór nĩ. Inh panh vỹ inh mỹ: “ẽprã ke ag tỹ nén han vãn̄h hyn han nĩ, milagre ti,” he ja nĩ, hã kỹ sóg hyn han tĩ. Isỹ milagre hyn han mũ tag vỹ inh kãmén há han tĩ gé. ãjag tỹ milagre tag vigven kỹ ãjag tóg ki kanhrãn ke mũ vè, ẽg jóg mág tỹ inh jẽn̄e jan ki, inh panh ti. ³⁷Kar kỹ ẽg jóg mág vỹ, ù tỹ inh jẽn̄eg mũ ẽn̄ vỹ inh kãmén tĩ gé. Ti vĩ jẽmẽg tũ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti vég tũ nĩ gé. ³⁸Kỹ ãjag tóg ti vĩ to jykren há han tũ nĩ gé, ãjag tỹ inh ki ge sór tũ nỹtĩn kỹ. Ti hã vỹ inh jẽn̄e. ³⁹Topẽ vĩ to ke ãjag tóg tĩ. Há ti nĩ, tag ti. “Èg tỹ Topẽ vĩ rá to ken kỹ ẽg hỹn rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. Inh hã vỹ ki rán kỹ nĩ, ha mẽ, hã kỹ ki ve há han nĩ, vẽn̄h rán ki,” he tóg. ⁴⁰“Hã ra ãjag tóg inh ki ge sór tũ nĩ. ãjag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ra ãjag rĩnrĩr kỹ nỹtĩnh mũ vè,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹“Èprã ke ag tỹ inh mỹ vĩ há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ nĩ. ⁴²Hã ra sóg ãjag jykre ki kanhró nĩ. ãjag pi(jé) Topẽ to há nỹtĩ! ⁴³ãjag mỹ sóg: “ẽg jóg mág vỹ inh jẽn̄e,” henh kãtĩg ja nĩ, hã ra ãjag tóg inh vĩ mẽ sór tũ nỹtĩ. Û tóg kejẽn ãjag mré vèmén kãtĩg ke mũ, Topẽ tỹ ti jẽn̄eg tũ (hã) ra. Ẽn vĩ jẽmẽ jé ãjag ke mũ, ha vemnĩ. ⁴⁴Inh ki ge sór tũ ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ ẽprã ke ag

vĩ jēmēn kÿ. Êprã ke ag tÿ ãjag mÿ vĩ há han kÿ tóg ãjag mÿ sér tí. Kÿ ãjag tóg Topê tÿ ãjag mÿ nén tónh ke mũ mũ êkrég tũ nigti. “Inh jykre mÿ ti mÿ há nĩ vÿ?” he sór tũ ãjag nĩ. ⁴⁵ ãjag hÿn iso: “ti hÿn êg to vĩ kónãn sór mũ, êg jóg mág mÿ,” he tí. Hã tũ vê. Û tÿ ãjag to vĩ kónãn ke mũ hã vÿ tÿ Moisés nĩ, ãjag tÿ ù to: “ti hÿn êg to há tãvĩ nĩ,” he mũ ên ti. ⁴⁶ ãjag tÿ Moisés vĩ kri fi (hã) ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm ke mũ gé vê vê. Moisés vÿ iso livro han ja nĩ, ha mẽ. ⁴⁷ Hã ra ãjag tóg ti vĩ rá kri fi sór tũ nĩ, hã kÿ ãjag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ pã'i ag mÿ vènh kãmén hã vê.

Jesus tÿ ùn e jèn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 ¹ Tag pãte Jesus tóg kejēn ga tÿ Galiléia tá goj nig fĩn rãm mũ. Goj ên jiji hã vÿ: Tiberíades, he mũ. ² Kÿ ù tÿ hēn ri ke ag vÿ ti venh kãmũ mũ, ti nón, ùn e tãvĩ ag. Ti tÿ nén han vãn hÿn han mũ ên ve ja ag tóg nĩ, ti tÿ ùn kagyga ag tÿ há' he mũ ti. ³ Kÿ Jesus tóg pãnónh tá ã mré mũ tí ag mré nĩ nĩ. ⁴ Festa tÿ Páscoa ên vÿ kakó nĩ ha, Judeu ag tÿ festa han tí ên ti. ⁵ Kÿ Jesus vÿ ùn e ên ki êvãn h mũ, ù tÿ ti vĩ mẽnh kãmũ mũ ag ki. Kÿ tóg Filipe mÿ: “êg hÿn hē tá vèjēn venh ke mũ, êg tÿ ùn e tag ag mÿ ven jé?” he mũ, Jesus ti. ⁶ Filipe mÿ tóg ke mũ, ti tÿ to ti jykre ve jé. Jãvo Jesus vÿ to jykren há han huri, ti tÿ nén han ke mũ ên to.

⁷ Kÿ Filipe tóg ti mÿ: “êg tÿ ùn e tag ag mÿ nén ù sĩ ven jé êg hÿn jãnkamy tÿ hēn ri ke to comprar henh ke mũ, hã ran kãkyn kenh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Filipe ti.

⁸ Kÿ ag mré tí ù tóg, André he mũ ên tóg, Simão Pedro jãvy ên tóg Jesus mÿ: ⁹ “kyrũ ù tóg cevada tÿ êmĩ tÿ 5 (ke) ma kãtĩg ja nĩ, kãkufár régre mré,” he mũ. “Hã ra tóg tÿ nén ù tũ pē nĩ, vèjēn sĩ tag. E tãvĩ ag nÿtĩ,” he tóg mũ, André ti.

¹⁰ Hã ra Jesus tóg: “ag mÿ: “nĩgnĩ ra,” hé,” he mũ. Kÿ ag tóg nĩgnĩ mũ. Tá tóg re gÿnh nĩ, hã kÿ ag tóg tá nĩgnĩ kÿ nÿtĩ. Ûn tÿ 5 mil (ke) ag hÿn tá nÿtĩ, êg tÿ ag tãvĩ tón kÿ, hã ra fag tóg tá nÿtĩ gé, gĩr tÿ hēn ri ke ke gé. ¹¹ Ag nĩgnĩ kÿ Jesus tóg êmĩ ên mäg mũ, kÿ tóg Topê mÿ: “há ti nĩ,” he mũ. Kÿ tóg ag mÿ vènh kãpópãm mũ sir, kãkufár ên ke gé. Kÿ vènh kar vÿ ag tÿ nén ko sór mũ ên ko mũ sir. Sĩ tũ tóg nĩ, vèjēn ti. ¹² Ag funfór nÿtĩn kÿ Jesus tóg ã mré mũ tí ag mÿ: “ag tÿ ko ja tũ ên génh mũjêg, ti vãgfor tũ nĩ jé,” he mũ. ¹³ Kÿ ag tóg kēj tÿ 12 (ke) fãn mũ, cevada tÿ êmĩ tÿ 5 (ke) ên ke tÿ, vènh e ên tÿ ko kar kÿ.

¹⁴ Kÿ tóg ag mÿ e tí, ag tÿ Jesus tÿ milagre tag han mũ ven kÿ. Kÿ ag tóg ti to: “Topê vĩ tó tí ên hã vê,” he mũ. “Êg tÿ ùn jãvãn h mũ ên hÿn tóg,” he ag tóg, Jesus to. ¹⁵ Hã ra Jesus vÿ ki kanhró nĩ, ag tÿ nén han sór mũ ti. Ag tÿ Jesus tÿ pã'i mág tÿ rei han sór vê. Tag ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti. Hã kÿ tóg ã pir mÿ tí mũ, pãnónh ra, vènh péju jé.

Jesus tỹ goj nig kri tí
(Mt 1422-33; Mc 645-52)

¹⁶Kutyg ke mũ ra ti mré mũ tí ag tóg goj nig ra mũ mũ. ¹⁷Barco kãra ge kỹ ag tóg goj fĩn rãm sór kỹ Cafarnaum ra mũ sór mũ. Kejẽn tóg kuty pẽ nỹ ha, hã ra Jesus tóg ag to vỹn ke ja tũ nĩ ver. ¹⁸Kỹ vãhã kóho jũ vỹ kãti mũ, kỹ goj vỹ krém ke mũ. ¹⁹Mũ sĩ han ja ag nĩ, 5 (ke) quilômetros, hỹn, ke tũ nĩ kỹ 6 (ke) quilômetros, goj kri. Vãhã ag tóg Jesus vég mũ sir, ti tỹ goj kri tĩg kỹ. Ag barco ki tóg jun mũ. Kỹ ag kanẽ tóg jũrũn ke mũ. ²⁰Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh hã vẽ, mũmẽg tũg nĩ,” he mũ. ²¹Kỹ tóg ag mỹ sér tí, kỹ tóg barco kãra rã mũ sir, ag mré. Ti tỹ ag mré nĩn kỹ ag tóg kãnhmar junjun mũ, kafã ù tá.

Vẽnh kar tỹ Jesus ve sór

²²Hã ra vẽn h e ẽn vỹ kafã ù tá nỹtĩ ver. Tỹ vaj kỹ ag tóg Jesus jãvãnh mũ, tá. Ti jãvãnh kỹ ag tóg: “barco pir vỹ kã nỹ ja nĩ, kuty kỹ,” he mũ. “Kỹ ti mré mũ tí ag vỹ barco ẽn kãra ge kỹ mũ ja nĩ, hã ra tóg ag mré tĩg ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỹ, ùn e ẽn ag. Tag tó mũ ra ag tóg Jesus vég tũ nĩ gé. ²³Kỹ barco ù tóg ki junjun mũ, cidade tỹ Tiberiades tá kãmũ ù. Vẽn h e ẽn tá ag tóg junjun mũ. Tá Jesus vỹ ẽmĩ to Topẽ mré vĩ ja nĩ, kar kỹ tóg vẽn h e ẽn mỹ vẽn h kãpópãm ja nĩ. ²⁴Barco tỹ tá junjun mũ ra ag tóg kãra ge kỹ mũ mũ sir, Cafarnaum ra, ti ve jé. “Ki ti tũ nĩ, ti mré mũ tí ag vỹ ki tũgtũ nĩ gé. Mũ nỹ, ti nón,” he ag tóg mũ sir, ùn e ag, hã kỹ ag tóg ti nón mũ mũ.

Kanhkã tá pão

²⁵Ag tỹ Cafarnaum tá junjun kỹ ag tóg tá ti vég mũ sir, goj nig kafã ù tá, ùn e ẽn ag. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hẽ ri ken kỹ ã ki jun?” he mũ.

²⁶Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ha mẽ, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ajag tỹ ẽmĩ ko ja tugrĩn ajag tóg inh ve sór mũ,” he tóg. “Sỹ milagre hyn han tí ẽn vég ajag tóg tí, hã ra ajag tóg to jykrén há han tũ nĩgtĩ,” he tóg. “Ajag tógá nỹtĩ tag hã ve sór ajag tóg mũ. ²⁷Ëg tỹ tag ki vễjẽn vég mũ ẽn vỹ kãnhmar tũ' henh ke mũ, kỹ tag tãvĩ to vãsãn sór tũg nĩ. Vễjẽn ù jé vãsãn nĩ, ẽmĩ tỹ ajag rĩnrĩr pẽ han mũ ẽn jé, ẽmĩ kórég vãnh ẽn jé. Sỹ ajag mỹ ẽmĩ ẽn nĩm sór vẽ. Ëg jóg tỹ Topẽ tỹ inh mỹ vẽn h rãnhraj nĩm ja hã vẽ. Ti tỹ inh mỹ tag tó hã kỹ sóg ajag mỹ nĩm sór mũ, ẽmĩ ti. Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

²⁸Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ẽg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ẽg tỹ Topẽ jykre han jé?” he mũ. ²⁹Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mũ ẽn ki gemnĩ,” he mũ. ³⁰Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ã hỹn ne han ke mũ, ẽg tỹ ve kỹ ã ki gen jé?” he mũ. “Á hỹn ne han há nĩgtĩ? ³¹Ëg jóg'jóg ve ag vỹ kanhkã tá pão ẽn kó, maná he mũ ẽn, ag tỹ ga kórég ẽn mĩ mũn kỹ. Ag to tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ: “kanhkã tá tóg ag mỹ pão jẽnẽ, ag tỹ ko jé,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Jãvo ã hỹn ẽg mỹ ne han ke mũ?” he ag tóg, Jesus mỹ, ti vỹ kãfãn kỹ.

³²Kỹ Jesus tóg ag mÿ: “Moisés pi(jé) ãjag mÿ kanhkã tá pão pẽ nĩm ja nĩ!” he mũ. “Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ,” he tóg. “Û tÿ ãjag mÿ kanhkã tá pão pẽ nĩm mũ ãn vÿ tÿ inh panh nĩ. ³³Topẽ jamĩ vÿ kanhkã tá kãtére mũ. ãn vÿ ãprã ke kar rĩnrĩr han mũ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴Kỹ ag tóg ti mÿ: “ẽg mÿ ẽmĩ ãn nĩm, kurã kar ki,” he mũ. ³⁵Kỹ Jesus tóg ag mÿ vẽnẽh kãmén mũ sir. “Inh hã vÿ tÿ ẽmĩ ãn ri ke nĩ, inh hã vÿ ãjag rĩnrĩr han ke mũ,” he tóg. “Ëg tÿ vẽnẽn ko mũ ra ẽg tóg kãnhmar kókĩr mãn! he tĩ, goj kron mãn sór ẽg tí gé. Û tÿ iso kãtĩg mũ ãn mÿ tóg hã ra sér tĩnh mũ, ti tÿ inh ki rã kÿ. Ti mÿ sér tí ãn vÿ tũg! henh ke tũ pẽ nĩ. Isÿ ti mÿ vẽnẽh jykre nĩm ke mũ ãn vÿ vẽnẽn kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁶“Hã ra ãjag tóg ãjag tÿ inh vэг mũ ra inh ki ge sór tũ nĩ. ³⁷Inh panh vÿ ù ag kuprэг mũ, ag tÿ tÿ isũ nÿtĩ jé. ãn ag vÿ iso kãmũ tí. Û tÿ iso kãmũ tí kar ag vÿ inh mÿ há nÿtĩ. Inh pi(jé) ù mÿ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mũ! ³⁸Kanhkã tá sóg kãtére ja nĩ. Inh pi(jé) isÿ vèsóg ki nén to jykren mũ ãn han sór mũ! Û tÿ inh jẽnэг mũ tÿ inh mÿ nén tó mũ ãn hã han sóg tí, hã jé sóg tá kãtére ja nĩ. ³⁹Ti tÿ inh mÿ nén tó mũn hã vè, ha mẽ. “Isÿ ã mÿ ùn jẽnẽnẽh ke mũ ãn ki rĩr há han nĩ, ag vãgfor tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩ, inh mÿ, inh panh ti. Hã kÿ sóg ke mũ. Kÿ sóg ag rĩnrĩn mãn ke mũ, kurã tÿ ẽgno ki. ⁴⁰Hÿ, tag vÿ inh panh mÿ há nĩ. Û tÿ ti kósĩn to kãmũ mũ ãn mÿ tóg rĩr krÿg ja tũ ven ke mũ, inh panh ti, ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag kar mÿ. Kÿ sóg kurã tÿ ẽgno ki ag rĩnrĩn mãn kãn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ Judeu ag mÿ vẽnẽh kãmén hã vè.

Ëg tÿ Jesus nĩ konh ke

⁴¹Kỹ Judeu ag tóg Jesus kato vĩ mũ, ti vĩ to, ti tÿ ag mÿ: “ẽmĩ tÿ kanhkã tá kãtére mũ ãn ri ke inh nĩ,” hen kÿ. ⁴²“Ti ki kanhró ẽg nÿtĩ,” he ag tóg mũ. “José kósĩn vè, Jesus tag ti. Ti han mũ fag ki kanhró ẽg nÿtĩ. Hã ra tóg veso: “kanhkã tá sóg kãtére,” he sór mũ!” he ag tóg mũ, Jesus to.

⁴³Hã ra tóg ag mÿ: “iso vĩ kónãn tũg nĩ, jagnẽ mÿ,” he mũ. ⁴⁴“Inh panh tÿ ùn krĩn mũ ag hã vÿ iso kãmũnh mũ. Û tÿ iso kãmũ mũ ag rĩnrĩn mãn jé sóg ke mũ, kurã tÿ ẽgno ki. ⁴⁵Topẽ vĩ tó tí ù vÿ tag rán ja nĩ, ha mẽ: “Topẽ vÿ vẽnẽh kar kanhrãn ke mũ,” he ja ti nĩ. Hã kÿ ù tÿ inh panh vĩ mэг mũ ag hã tóg iso kãmũnh ke mũ, inh panh tÿ ùn kanhrãn mũ ag. ⁴⁶Ëprã ke ù pi(jé) inh panh ve ja nĩ! Û tÿ Topẽ tá kãtĩ mũ ãn hã vÿ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁷“Sÿ ãjag mÿ ki hã tó mũn hã vè. Û tÿ inh ki rã mũ ãn vÿ rĩr krÿg ja tũ ãn venh ke mũ. ⁴⁸Inh hã vÿ ẽmĩ pẽ ri ke nĩ, inh hã vÿ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ⁴⁹Ãjag jóg!jóg ve ag vÿ, ag tÿ ga kórэг mĩ mũn kÿ ag tóg kanhkã tá ẽmĩ ãn ko ja nĩgtĩ, maná he mũ ãn, ag tÿ ko mũ (hã) ra ag tóg kãgter kãn. ⁵⁰Û tÿ ẽmĩ tÿ ẽg rĩnrĩr han mũ ãn ko kÿ, ù tÿ kanhkã tá kãtére ja ãn ki rã kÿ tóg ter ke tũ pẽ nĩ. ⁵¹Ëmĩ ãn hã vÿ tÿ inh nĩ, inh hã vÿ kanhkã tá kãtére, inh hã vÿ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. ãjag tÿ ẽmĩ tag ko kÿ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ. Isÿ vẽnẽh kar mÿ vẽnẽn nĩm ke hã vè, hã vÿ: inh nĩ, he mũ. ãjag tÿ inh nĩ kon kÿ ãjag rĩnrĩr nÿtĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

⁵²Kỹ Judeu ag vỹ jagně mỹ: “ti mỹ ěg mỹ ã nĩ nĩm ke mũ, ěg tỹ ti nĩ ko jé?” he mũ. “Věnhmỹ ti nĩ, tag,” he ag tóg mũ.

⁵³Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ajag mỹ ke há vễ,” he mũ. “Ajag tỹ inh nĩ ko sór tũ nĩn kỹ, ajag tỹ inh kyvénh kron sór tũ nĩn kỹ, ajag rĩnrĩr ke tũ pẽ nĩ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵⁴“Ũ tỹ inh nĩ ko kỹ, ũ tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, kỹ sóg ti rĩn mãn ke mũ, kurã tỹ ěgno ki. ⁵⁵Inh nĩ vỹ tỹ vễjẽn pẽ nĩ, inh kyvénh vỹ tỹ ěg tỹ kron jafã pẽ nĩ gé. ⁵⁶Ũ tỹ inh nĩ kon kỹ, ti tỹ inh kyvénh kron kỹ tóg inh ki rã kỹ jẽ nĩ, kỹ sóg ti kãki nĩ gé. Jagně mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ. ⁵⁷Inh panh vỹ rĩr nĩ. Ti hã vỹ inh jẽně, ti tugrĩn sóg rĩr jẽ. Kỹ ũ tỹ inh ki rã mũ ěn vỹ isugnĩn rĩr ke mũ gé. ⁵⁸Ěmĩ tỹ kanhkã tá kãtère jan hã vễ. Ajag jógjóg ve ag tỹ ěmĩ ko ja ěn ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vỹ ajag tỹ ko mũ ra kãgter kãn ja nĩgtĩ. Ũ tỹ ěmĩ pẽ tag ko kỹ tóg ter mãn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vễ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹Cafarnaum tá tóg ag kanhrãn mũ, kỹ tóg ag mỹ vễnh kãmén kãn mũ, Jesus ti, ag tỹ vễnh kanhrãn jafã ěn krêm.

Ũ tỹ ón kỹ Jesus mré mũ tĩ ag tỹ ti tovãnh

⁶⁰Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ũ ag mỹ e tĩ, ti vĩ ti. Kỹ ag tóg: “ti vỹ vỹ ěg mỹ mẽ jagy tĩ,” he mũ. “Mẽ jãvãnh ěg tóg nỹtĩ, ti tỹ ũri ěg mỹ nén tó mũ tag ti,” he ag tóg mũ.

⁶¹Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti vỹ tag to vỹ kónãn mũ ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: “tag mỹ ajag mỹ há tũ nĩ?” he mũ. ⁶²“Kỹ ajag hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ajag tỹ hẽn ri ke mũn isỹ kanhkã ra tĩg mãn ven kỹ, isỹ hẽ tá kãtère ja ěn ra tĩg mãn kỹ, isỹ tỹ ěprã ke fi kósin nĩn kỹ?” he tóg. ⁶³“Ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ vỹ tỹ Topẽ kuprĩg ti nĩ. Isỹ ajag mỹ inh nĩ ko mũ tag to ken hã vễ, hã vỹ: inh ki rã, he mũ. Inh vỹ tag ki króm tugrĩn ajag rĩnrĩr nỹtĩnh ke mũ. ⁶⁴Hã ra ajag tóg inh vỹ kri fi sór tũ nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag jykre ki kanhró tóg nĩ, vėsóg ki, Jesus ti, hã kỹ tóg ke mũ. Ũ tỹ ón kỹ ã ki ge mũ ěn ki kanhró tóg nĩ. Kỹ tóg ũ tỹ pãlĩ ag mỹ ti tónh ke mũ ěn ki kanhró nĩ gé. ⁶⁵Kỹ tóg ag mỹ: “hã kỹ sóg ajag mỹ: “inh panh tỹ ũn krĩn mũ ag hã vỹ iso kãmũnh ke mũ,” he ja nĩ,” he mũ, Jesus ti.

⁶⁶Jesus vỹ tag tugrĩn ti mré mũ tĩ ũ ag tóg ti tovãnh mũ sir, ti mré ag mũ mãn tũ nĩ. ⁶⁷Kỹ Jesus tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ajag hỹn isovãnh sór mũ gé,” he mũ.

⁶⁸Kỹ Simão Pedro tóg ti mỹ: “ěg tỹ ã tovãnh mũ ra ěg hỹn ũ mré mũnh ke mũ?” he mũ. “Á hã vỹ ěg mỹ Topẽ vỹ tó tĩ, kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ vễnh ke mũ, ěg tỹ ã vỹ kri fi kỹ. ⁶⁹Á ki ěg ge kỹ nỹtĩ, kỹ ěg tóg ã ki kanhró nỹtĩ. Cristo vỹ tỹ ã nĩ, Topẽ vỹ ěg mỹ ã jẽně,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁷⁰Kỹ Jesus tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ajag kupręg inh,” he mũ, “hã kỹ ajag tóg tỹ ũ tỹ 12 (ke) nỹtĩ,” he tóg. “Hã ra ajag kãmĩ ũn pir vỹ tỹ Japo tũ nĩ jãvo,” he tóg, Jesus ti. ⁷¹Ti tỹ Judas ěn tó vễ, Simão Iscariotes kósin ěn. ěn vỹ kejẽn Jesus tovãnh kỹ pãlĩ ag mỹ ti ven, ag tỹ ti se jé. Ũ tỹ 12 (ke) ag kã ũ ja vễ, Judas ti. Hã ra Jesus tóg ti tỹ nén han ke mũ ěn ki kanhró ja nĩ.

7 ¹ Tag pāte Jesus tóg ga tỹ Galiléia mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Judéia ra tĩg sór tũ ti nĩ ver, ag tỹ Judéia tá ti tén sór nỹtĩn kỹ, Judeu ag pā'i ag. ²Kejēn tóg Judeu ag tỹ festa há ũ tá krỹg mũ. Festa ēn kurā ki ag tóg pājó krēm nỹtĩ, Jerusalém tá. ³Kỹ Jesus jāvy ag tóg ti mỹ: “ga tỹ Judéia ra tĩg nĩ, Jerusalém ra,” he mũ. “Ā tỹ tag hā ki milagre hyn han kỹ tá ā mrē ke ag tóg vėg tũ nĩgtĩ, hā kỹ cidade mág ra tĩg nĩ. ⁴Vėnh kar tỹ ěg jykre ve jé ěg tóg vėnh kar rĩnve ěg tỹ nén han ke mũ ěn han tĩ. Hā ra ā tóg ag vatánh tá milagre ti hyn han tĩ. Ag rĩnve han nĩ, ā tỹ nén han ke ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, ti jāvy ag. ⁵Ag pi(jé) ti ki ge kỹ nỹtĩ!, ti jāvy ag, hā kỹ ag tóg ti to é he mũ.

⁶Hā ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kurā vỹ jun ja tũ nĩ ver, hā kỹ sóg tĩg sór tũ nĩ ver,” he mũ. “Ājag hỹn kurā tũ nỹtĩ, kurā kar hỹn ājag mỹ há nỹtĩ, hā ra sóg kurā nĩ. ⁷Ũ tỹ iso jũ mũ ag pi(jé) ājag to kórég nỹtĩ!, hā ra ag tóg iso kórég nỹtĩ, isỹ ag mỹ: “ājag jykre vỹ kórég pē nĩ,” hen kỹ. ⁸Ha festa venh mũjėg inhhā. Inh pi(jé) tĩg sór mũ!, ver! Inh kurā vỹ jun ja tũ nĩ ver,” he tóg, Jesus ti, ā jāvy ag mỹ. ⁹Tag tó kar kỹ tóg ver ga tỹ Galiléia mĩ tĩ mũ.

Jesus tỹ festa venh tĩ

¹⁰Ti jāvy ag mũ kar kỹ kejēn Jesus tóg tĩ mũ gé, Jerusalém ra, festa ēn ve jé. Hā ra tóg vėnh kar vatánh tá tĩ mũ, vėnh péju kỹ. ¹¹Kỹ Judeu ag tóg festa ki ti jāvánh mũ. Jagnē mỹ ag tóg: “ti hē kā nĩ?” he mũ. ¹²Vėnh kar vỹ ti to vĩ mũ. Ũ ag tóg ti to: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Jāvo ũ ag tóg: “vó, ěg mỹ tóg ón tĩ,” he mũ gé. ¹³Hā ra ag tóg jamā hár(a) ti to vėmén tũ nĩgtũ, pā'i ag kamėg kỹ.

¹⁴Festa kaju ki Jesus kejēn Topē jo ĩn ra tĩ mũ, ag kanhrān jé. ¹⁵Kỹ ti vĩ tóg vėnh kar mỹ e tĩ. “Estudo mág han ja tũ ti nĩ, hā ra tóg ki kanhró pē nĩ,” he ag tóg mũ ti to, pā'i ag.

¹⁶Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ ājag mỹ Topē vĩ tó vė,” he mũ. “Inh jykre pijé!. Ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn jykre hā vė,” he tóg. ¹⁷“Ũ tỹ Topē vĩ ki króm sór mũ ag vỹ ki kanhró nỹtĩn mũ, sỹ ājag mỹ ti jykre tó mũ tag ti ki. Isỹ vėsóg ki sỹ nén tónh ke to jykrén mũ pijé!” he tóg. ¹⁸“Ũ tỹ ā tỹ vėsóg ki nén to jykrén mũ ěn tó kỹ tóg tỹ ũn mág nĩ sór mũ. Hā ra sóg ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn to: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” he mũ. Hā kỹ ājag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ki hā tó mũn ki. Inh pi(jé) vėnh jykre vėnhmỹ tó tĩ!. ¹⁹Moisés vỹ ājag jyvėn ja nĩgtĩ. Topē jykre to. Ājag tỹ ne jé ti vĩ han tũ nĩ nē? Isỹ ti vĩ ki króm mũ ra ājag tóg isén sór mũ!” he tóg, Jesus ti.

²⁰Kỹ ũn e ěn ag tóg ti mỹ: “krĩ vėnhmỹ ā tóg nĩ.” he mũ. “Ā tén sór tũ ěg nỹtĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²¹Hā ra Jesus tóg ag mỹ: “milagre pir han ja inh nĩ, vėnhkán ke kurā ěn ki, kỹ tóg ājag mỹ e tĩ,” he mũ. ²²“Vėnhkán ke kurā ki ājag tóg gĩr ag gré junun fár kym tĩ gé, Moisés tỹ ājag mỹ: “ti mur pāte kurā tỹ 8 (ke) ki ti kym nĩ,” he ja nĩ ěn kỹ. Hā ra ũ tỹ ā krē fár kym vén pi(jé) tỹ Moisés nĩ ja nĩ!. Ti jo ke ũ ja vė, ũ tỹ kym vén ja ti. ²³Ājag tỹ Moisés vĩ ki króm jé ājag tóg vėnhkán ke kurā ki gĩr fár kym tĩ. Hā ra ājag tóg iso jũ sór mũ, isỹ vėnhkán ke kurā ki ũn kaga pir tỹ há!

hen kŷ. ²⁴Ón kŷ āĵag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vŷ āĵag mŷ kórég nĩ ve nĩ. Āĵag tŷ to jykren há han mũ ra āĵag tóg inh jykre há nĩ venh mũ vē,” he tóg, Jesus ti.

Ag tŷ Jesus to: “ti mŷ tŷ Cristo nĩ vŷ?” he

²⁵Kŷ Jerusalém tá ke ag tóg Jesus to: “ti tén sór ja ag tóg nĩ,” he mũ.

²⁶“Hã ra tóg jatun mŷ vènh kar mré vémén jê nĩ. Ti mŷ ag tóg vĩ tũ nĩ, pã'i ag. Ag mŷ hèn ri ke mũn ti to: “Cristo vŷ tŷ ti nĩ, Topê tŷ ùn jènèg mũ vŷ tŷ ti nĩ,” he mũ vŷ, ěg pã'i ag?” he ag tóg mũ, Jesus to. ²⁷“Hã ra ěg tóg ti tŷ hèn tá kãtĩ mũ ki kanhró nŷtĩ. Cristo ěn kãtig kŷ ěg tóg ti tŷ hèn tá kãtig mũ ki kagtĩg nŷtĩnh mũ, kŷ ti hŷn tŷ Cristo tũ nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸Hã ra Jesus tóg Topê jo ìn tá jê nĩ, vènh kar kanhrã kŷ. Kŷ tóg jamã hár(a) ag kanhrã mũ. “Ti ki kanhró ěg nŷtĩ, he āĵag tóg tĩ iso, ón kŷ,” he tóg. “Ti tŷ hèn tá kãtĩ mũ ki kanhró ěg tóg nŷtĩ gé, he āĵag tóg tĩ, ón kŷ. Inh pi(jé) vèsóg ki: inh hŷn tĩg mũ, hé!. Ū tŷ inh jènèg mũ ěn vŷ ki hã tó tĩ. Hã ra āĵag tóg ti ki kagtĩg nŷtĩ, ũ tŷ inh jènèg mũ ěn ti ki. ²⁹Inh hã vŷ ti ki kanhró nĩ. Ti hã tá sóg kãtère, āĵag ve jé, ti tŷ inh mŷ: “ha ag venh tĩg,” hen kŷ,” he tóg, Jesus ti.

³⁰Kŷ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti vóg tũ pè nĩ ver. Ti ter ke kurã vŷ jun ja tũ nĩ ver, hã kŷ ag tóg ag tŷ ti se sór mũ ra ti ség tũ nĩ. ³¹Ag ĵavo ùn e ag tóg Jesus ki ge mũ. Ti to ag tóg: “ěg mŷ tóg tŷ Cristo nĩ ve nĩ,” he mũ. “Cristo kãtig kŷ ti nēji milagre hyn han ke mũ. Jesus tŷ milagre hyn han vŷ e nŷtĩ. ěg mŷ tóg tŷ Cristo nĩ,” he ag tóg, Jesus to. Tag tó kŷ ag tóg ti ki ge mũ.

Pã'i ag tŷ Jesus se sór

³²Kŷ Fariseu ag tóg mēg mũ, ùn e ag tŷ Jesus to nén (ũ) tó mũ ti. Kŷ ag tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré vémén mũ, ag tŷ Jesus senh ke to. Kŷ ag tóg polícia ag jènèg mũ, ag tŷ ti se jé. ³³Hã ra Jesus tóg: “āĵag mré sóg nĩ sĩ han ke mũ ver,” he mũ. “Tag pãte sóg tĩg ke mũ, isŷ ũ tŷ inh jènèg mũ ěn ve jé. ³⁴Ěn kã tóg āĵag tŷ inh venh há tĩnh mũ, hã ra āĵag tóg inh venh ke tũ nĩ. Ěn tá junjun ke tũ āĵag tóg nĩ, isŷ hèn ra tĩg ke ěn tá,” he tóg.

³⁵Kŷ Judeu ag tóg jagnē mŷ: “ti hŷn hē ra tĩg sór mũ?” he mũ. “Ěg hŷn hē tá ti venh ke tũ nĩ? Ti hŷn hèn ri ke mũn ga tŷ Grécia ra tĩg sór mũ, tá ěg mré ke ag kanhrã jé. ³⁶Ne to ke nē, hŷn, hã vŷ: “āĵag tŷ inh venh há tóg tĩnh mũ, hã ra āĵag tóg inh venh ke tũ nĩ, he mũ tag ti?” he ag tóg, Judeu ag. Jesus vŷ vŷ ag mŷ e tĩ, hã kŷ ag tóg ki kagtĩg nŷtĩ, ti tŷ nén tó mũn ki.

Topê kuprĩg tŷ goj ri ke nĩ

³⁷Vãhã tóg festa tŷ kurã tŷ ěgno tá krŷg mũ. Festa to kurã mág pè vē, kurã tŷ ěgno ěn ti, hã kŷ ag e tãvĩ nŷtĩ, Jerusalém tá. Kurã ěn kã Jesus tóg jê kŷ vènh kar mŷ prēr mũ sir. “!..Āĵag tŷ goj kron sór kŷ inh mŷ to vĩ, isŷ āĵag mŷ goj há ven jé..!” he tóg, prēr kŷ. ³⁸“!..Topê vŷ ki tag vŷ rán kŷ nĩ, ha mē: !..āĵag tŷ inh ki ge kŷ tóg āĵag kãki goj ror han ke mũ, isŷ āĵag mŷ goj nĩm ke ti..!” he tóg. “!..Kŷ goj tag vŷ āĵag rĩnrĩr pè han ke mo..!” he tóg,

Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ prēr jan hã vĕ. ³⁹Jesus tỹ ag mỹ Topĕ kuprĩg tón hã vĕ, hã to tóg: goj, he mũ. Topĕ kuprĩg tỹ tóg ag jagrĕn ke mũ, ù tỹ ti ki ge mũ ag. Festa ĕn kã tóg ag mỹ ti jĕnĕ ja tũ nĩ ver, Topĕ kuprĩg ti, ti tỹ ver ã ter kar kỹ rĩr mãn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ã panh ra tĩg mãn ja tũ nĩn kỹ ver.

Ag tỹ Jesus ki kagtĩg

⁴⁰Kỹ Jesus vĩ mĕg mũ ù ag tóg ti to: “Topĕ vĩ tó tĩ pĕ ĕn vĕ,” he mũ. ⁴¹Kỹ ù ag tóg ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topĕ tỹ ĕg mỹ ùn jĕnĕg mũ ĕn vỹ tỹ ti nĩ,” he tĩ gé. Hã ra ù ag tóg: “Cristo mỹ hỹn ga tỹ Galilĕia tá kãtĩ mũ vỹ?” he mũ. ⁴²“Topĕ vĩ rá ki tóg: “Davi kósin vỹ tỹ ti nĩ, Cristo ti,” he mũ, “ĕmã tỹ Belém tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Davi jamã ĕn tá ke,” he tóg, Topĕ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg ĕg mỹ tỹ Cristo tũ nĩ, Jesus ti, ti tỹ tỹ Galilĕia tá ke nĩn kỹ,” he ag tóg. ⁴³Hã kỹ ag tóg vĕnh kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn. ⁴⁴Kỹ ag kãmĩ ù ag vỹ ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ti kamĕg kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵Kỹ polícia ag tóg Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag to vỹnvỹn ke mũ, Fariseu ag to ke gé, ù tỹ ag jĕgnĕ ja ag to. Kỹ ag tóg ag mỹ: “hỹn, ti?” he mũ. ⁴⁶Kỹ ag tóg: “hã ra tóg vĩ há tãvĩ han mũ,” he mũ. “Vĕnh vĩ tỹ ge mĕ ja tũ ĕg nỹtĩ, hã kỹ ĕg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ,” he ag tóg mũ, polícia ag. ⁴⁷Kỹ Fariseu ag tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ti vĩ kri nĩm sór mũ!, ti ón mũ ra?” he mũ. ⁴⁸“Pã'i ù mỹ ti vĩ kri fig mũ!? Vó, ke tũ ĕg nỹtĩ. Fariseu ù tỹ ti vĩ kri nĩm tũ nĩ gé. ⁴⁹Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ù tỹ ti vĩ kri fig mũ ag. Topĕ vĩ rán ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ Topĕ vỹ ag mỹ vĩ kónãn ke mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ, Fariseu ag.

⁵⁰Hã ra Nicodemos vỹ ag mré nĩ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vĕmĕn ja ĕn ti. Ĕn tóg ag mỹ: ⁵¹“ĕg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ĕg tóg ti ki jĕmĕ vĕn ke mũ,” he mũ. “Ti tỹ nĕn han ja to jykrĕn há han jé ĕg tóg ke mũ, ĕg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topĕ tỹ ĕg mỹ vĕnh jykre nĩm jan hã vĕ,” he tóg, Nicodemos ti.

⁵²Hã ra ag tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ Galilĕia tá ke nĩ gé!, hã kỹ ã tóg ti jy nĩgãn sór mũ!” he mũ. “Topĕ vĩ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg vĕnh ke mũ. Galilĕia tá ke ù vỹ Topĕ vĩ tónh ke tũ pĕ nĩ, Topĕ vỹ tá ke ù jĕnĕnh ke tũ pĕ nĩ,” he ag tóg, Nicodemos mỹ. Kỹ ag tóg ãjag jamã ra mũ mũ sir, pã'i kar ag.

Jesus tỹ ùn tỹtã kórĕg fi mỹ vĕnh pãte fón

8 ¹Hã ra Jesus tóg pãnónh tỹ Oliveiras ra tĩ mũ, tá nũr jé. ²Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tĩg mãn kỹ (tóg) Topĕ jo ĩn tá nĩ mãn mũ sir, kỹ vĕnh kar ag tóg ti vĩ mĕnh kãmũ mũ. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrãn mũ. ³Kỹ Topĕ vĩ to professor ag vỹ ùn tỹtã fi pére kãmũ mũ, Fariseu ag ke gé. Ùn tỹtã ĕn fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vĕnh kjujã kã ag tóg fi fĕg mũ. ⁴Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Fi ve ĕg tóg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ,” he ag tóg, Jesus mỹ. ⁵“Moisés vỹ ĕg mỹ: “ãjag kãmĩ ù fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ,” he ja nĩ. Jo ã hỹn hĕ ri ke

tĩ?” he ag tóg, Jesus mÿ. ⁶Ag tÿ ón kÿ ti vĩ mẽ sór vễ, ag tÿ ti vĩ to ti se jé. Hã ra Jesus tóg pãnh ke kÿ nĩ kÿ ga kri rãn mũ, ã nĩgế tÿ. Vĩ tũ tóg nĩ.

⁷Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nĩ. Kÿ tóg vãhã ag ki êvãnh kÿ ag mÿ: “ãjag kãmĩ ù hÿn Topễ vĩ mranh ja tũ nĩ ver,” he mũ. “Ën hÿn fi pin vén ke mũ, pó tÿ,” he tóg mũ. ⁸Kÿ tóg pãnh ke mãn kÿ ga kri rãn mãn mũ.

⁹Kÿ ti vĩ tóg ag mÿ e tĩ. Ag kar vÿ ãjag tÿ Topễ vĩ mranh ja ên mĩ êkrég mũ sir, hã kÿ ag tóg mũ mũ sir. Ûn si há ag vÿ mũ vén mũ, kar kÿ vễnh kar ag. Komễr hã ag tóg mũ kãn mũ. Vãhã Jesus vÿ ã pir mÿ nĩ, fi mré. Fi hã vÿ tá jễ nĩ, ti mré. ¹⁰Kÿ tóg fi ki êvãnh kÿ fi mÿ: “ag hễ ra kagáv, ù tÿ ã kato vĩ mũ ag?” he mũ. “Ag mÿ ã vóg kónãn tũ?” he tóg. Ag mũ kar kÿ tóg fi mÿ ke mũ.

¹¹Hã ra fi tóg ti mÿ: “hÿ,” he mũ. Kÿ tóg fi mÿ: “kÿ inh hÿn ã vóg kónãn ke tũ nĩ gé,” he mũ. “Ha tĩg, jatun mÿ. Hã ra Topễ vĩ mranh mãn sór tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. Ûn tÿtã kórég ên fi vóg kónãn sór ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

Jesus tÿ jěngrê ri ke nĩ

¹²Kÿ Jesus tóg Topễ jo ãn krêm nĩ kÿ vễnh kar kanhrãn mãn mũ. “Jěngrê ri ke inh nĩ,” he tóg. “Ajag tÿ inh mré mũn kÿ ãjag tóg kuty mĩ mũ tũ nĩgtĩ. Jěngrê mĩ ãjag tóg mũgtĩ, kurã mĩ. Ajag tÿ vễnh jykre tãg han ke to ken hã vễ,” he tóg.

¹³Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ kafãn mũ, kÿ ag tóg ti mÿ: “vễnh kãmén ã tóg mũ ha,” he mũ. “Ëg tÿ vễnh kãmén kÿ êg tóg ón kÿ vĩ tĩ,” he ag tóg mũ sir. ¹⁴Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ,” he mũ. “Vễnh kãmén inh tĩ, hã ra sóg ki hã tó tĩ,” he tóg mũ. “Isÿ hễ tá kãtĩg mũ ên ki kanhró inh nĩ, isÿ hễ ra tĩg ke mũ ti ke gé,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg inh ki kãtĩg nÿtĩ, isÿ hễ tá kãtĩg mũn ki, isÿ hễ ra tĩg ken ki ke gé. Êprã ke ãjag nÿtĩ. ¹⁵Kãnhmar ãjag tóg ù to: “jykre kórég ti nĩ,” henh ke mũ. Ajag jãvo sóg vễnh kar jykre to nén ù tó tũ nĩ ver. ¹⁶Isÿ hã ra ù jykre to nén ù tó sór mũ ra sóg tó há han ke mũ vễ. Inh pi(jé) inh pir mÿ nén ù to jykrén tĩ! Û tÿ inh jěneg mũ vÿ inh mré nén ù kar to jykrén tĩ. ¹⁷Kÿ ùn régre ag tÿ vễnh vĩ pir han kÿ tóg ãjag mÿ tÿ ki hã ke nĩ. Hã kÿ tóg rãn kÿ nĩ, Topễ vĩ tÿ rãn kÿ nĩ ki. ¹⁸Hã kÿ sóg vễnh kãmén mũ, hã ra inh panh tóg, ù tÿ inh jěneg mũ tóg inh kãmén mũ gé. Régre êg nÿtĩ, ù tÿ inh kãmén mũ ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿn, ã panh ti?” he mũ. Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag pi(jé) inh ki kanhró nÿtĩ,” he mũ. “Hã kÿ ãjag tóg inh panh ki kãtĩg nÿtĩ gé,” he tóg. “Ajag tÿ inh ki kanhró nÿtĩ ra ãjag tóg inh panh ki kanhró nÿtĩnh mũ vễ gé,” he tóg, Jesus ti. ²⁰Ti tÿ ag mÿ vễnh kãmén hã vễ. Topễ jo ãn krêm nĩ kÿ tóg ag mÿ vễnh kãmén mũ, ti tÿ jãnkamy vin jafã rã hã nĩn kÿ. Kÿ pã'i ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ag tÿ ti kamêg kÿ. Ti ter ke kurã vÿ jun ja tũ nĩ ver, hã kÿ ag tóg ti tÿ hễ ri ke tũ nĩ ver.

Jesus tÿ hěn ra tĩg ke

²¹Kÿ tóg ag mÿ kãmén mãn mũ. “Tĩg jé sóg ke mũ, kÿ ãjag tóg inh ve sór ke mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Inh vég tũ ki ãjag tóg kãgter ke mũ, kÿ ãjag tÿ Topễ vĩ mranh ja ên vÿ ãjag kãkã nĩ nĩ. Ajag pi(jé) isÿ hěn

ra tīg ke mū ěn ki kanhró nýtí!. Isy hěn ra tīg ke mū ěn ki kagtīg ājag nýtí,” he tóg, Jesus ti. ²²Ky ag tóg jagně mý: “ti mý hěn ri ke mūn vėsén sór mū, hā kŷn mý: “ājag pi(jé) isy hěn ra tīg ke mū ěn ki kanhró nýtí!,” he mū?” he ag tóg, Jesus to. ²³Hā ra Jesus tóg ag mý: “ěprā ke vŷ tŷ ājag nýtí,” he mū. “Jāvo sóg tŷ kanhkā tá ke nī. Ga tag ki ke tŷ ājag nýtí, jāvo inh pi(jé) tŷ ga tag ki ke nī. ²⁴Hā kŷ sóg ājag mý: “kāgter jé ājag tóg ke mū, kŷ ājag tŷ Topě vī mranh ja ěn vŷ ājag kākā nī nī,” he ja nī. Ha vé, ājag tŷ inh ki ge sór tū nīn kŷ tóg ājag kākā ninh ke mū, ājag tŷ Topě vī mranh ja ěn ti. “Ū ěn vŷ tŷ inh nī,” he ja inh nī ājag mý. Tag to: hŷ, hemnī,” he tóg, Jesus ti.

²⁵Ky ag tóg ti mý: “tŷ ā ū nī?” he mū. Ky Jesus tóg: “vāsŷ sóg ājag mŷ tó huri, isy ājag mré vēmén vén kŷ,” he mū. “Ājag mŷ sóg vėnh kāmén tigtí. ²⁶Hā ra sóg ājag mŷ tó kån ja tū nī ver, sŷ ājag mŷ vī kónān ke vŷ kā nī gé ver. Hā ra sóg ū tŷ inh jėnėg mū ěn vī hā tó tī, ti tŷ inh mŷ tó ja kar ěn ti. Ki hā tóg tó tī, ū tŷ inh jėnėg mū ti,” he tóg, Jesus ti. ²⁷Hā ra tóg ag tŷ to jŷkrén tū nigtí, ti tŷ ag mŷ ā panh tó mū ra.

²⁸Ky Jesus tóg ag mŷ ke mān mū. “Ājag tŷ ka to isa kŷ, kŷ ājag tóg inh ki kanhrān ke mū,” he tóg. “Tŷ sóg ěprā ke fi kósin nī. Kurā ěn kā ājag tóg ki kanhró nýtīnh ke mū, isy tŷ ūn ěn nī ti. Inh pi(jé) vėsóg ki nén ū to jŷkrén tí!. Inh panh tŷ inh mŷ nén tó mū ěn hā tó sóg tí. Hā ki kanhró ājag nýtīnh ke mū, kurā ěn kā, ājag tŷ ka to isa kŷ. ²⁹Ky ū tŷ inh jėnėg mū vŷ inh mré nī nī. Ti mŷ nén há nī ěn hā han sóg tí, hā kŷ tóg inh mré nī nī,” he tóg, Jesus ti. ³⁰Ag tŷ ti vī tag mē kŷ ūn e ag vŷ ti ki ge mū, kurā ěn kā.

Jesus tŷ ěg tar han ke

³¹Ky Jesus tóg ū tŷ ti ki ge kŷ nýtí ag kanhrān mū. “Inh vī tovānh tūg nī,” he tóg. “Kŷ ājag tóg tŷ inh mré ke pē nýtí. ³²Ky ājag tóg Topě vī pē ki kanhró nýtīnh mū. Topě vī pē ki kanhró tugrīn ājag tóg patrāo kórég ve mān ke tū nī,” he tóg.

³³Ky ag tóg ti mý: “Abraāo krē'krē vŷ tŷ ěg nýtí,” he mū. “Ěg pi(jé) tŷ ū camarada nýtí!, ūri, vāsŷ ke gé. Ne to ke nē, hā vŷ: patrāo kórég ve mān ke tū ājag nī, he mū tag tí?” he ag tóg mū, Jesus mŷ.

³⁴Hā ra Jesus tóg ag mŷ: “ki hā sóg ke mū, hā kŷ sóg tó mū,” he mū. “Ājag tŷ Topě vī mranh kŷ ājag tóg tŷ ti vī mranh jafā nýtí, kŷ tóg ěg tŷ ūn kórég tŷ patrāo vėg mū ri ke nī. ³⁵Ti camarada ag pi(jé) ti ĩn krēm ěmā nýtigtí!. Ti kósin hā vŷ ti ĩn krēm nigtí jāvo. ³⁶Ky, Topě kósin tŷ ājag tŷ Topě krē han kŷ ājag tóg patrāo kórég ve mān ke tū nī ha. ³⁷Abraāo krē vŷ tŷ ājag nýtí. Ki kanhró inh nī. Hā ra ājag tóg isén sór mū, ājag tŷ inh vī to há tū nýtīn kŷ. ³⁸Inh panh tŷ inh mŷ nén tó mū ěn hā tó sóg tí. Inh jāvo ājag tóg ājag panh tŷ ājag mŷ nén tó mū ěn hā tó tī,” he tóg, Jesus ti.

³⁹Ky ag tóg ti mý: “hŷ, Abraāo vŷ tŷ ěg panh nī,” he mū.

Ky Jesus tóg ag mŷ: “ājag tŷ tŷ Abraāo krē nýtīn kŷ ti jŷkre han nī ge,” he mū. ⁴⁰“Hā ra ājag tóg isén sór mū. Ājag mŷ sóg Topě vī pē tó ja nī,

Topê tỹ inh mỹ nén tó mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Abraão vỹ tag han ja tũ nĩ. ⁴¹Vyrmỹ ãjag panh ũ tũ hã han ãjag tóg tĩ,” he tóg.

Kỹ ag tóg Jesus mỹ: “panh êg nỹtĩ, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg pi(jé) panh tũ nỹtĩ!” he ag tóg mũ.

⁴²Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “Topê tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtĩnh mũ vê,” he mũ. “Inh panh tá sóg kãtére, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pi(jé) vêsóg ki nén to jykrén kỹ kãtére mũ! Ti hã vỹ inh jênê. ⁴³Hã ra ãjag tóg inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩ. Mẽ sór tũ ãjag nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴Japo krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén to jykrén mũ ên han tí. Topê tỹ êprã ke ag han ên kã tóg ag kãgtén sór tĩgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vê, kỹ tóg ũri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pi(jé) ki hã tó tĩ. Ki hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vênh ó vỹ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ón mẽ ti nĩgtĩ, vênh ón né vê. Ti hã vỹ tỹ ũn ón mũ ag panh kar nĩ. ⁴⁵Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nĩgtĩ. ⁴⁶Inh hỹ ne ki Topê vĩ mranh? Ha inh mỹ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ Topê vĩ pẽ tó tĩ. ãjag hẽ ri ken kỹ inh vĩ kri fi sór tũ nĩ? ⁴⁷Topê krê ag vỹ Topê vĩ mæg tĩ. ãjag pi(jé) inh vĩ jêmê sór tĩ, ãjag tỹ tỹ Topê krê tũ nỹtĩnh kỹ,” he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

⁴⁸Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “Samaria tá ke ri ke ã tóg nĩ, ã tỹ ki kagtĩg nĩnh kỹ, kỹ ã jagrê kórég nĩ gé,” he mũ.

⁴⁹Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh pi(jé) jagrê kórég nĩ!” he mũ. “Inh panh to sóg: ũn mág vỹ tỹ ti nĩ, he tí. Hã ra ãjag tóg iso é he tí. ⁵⁰Inh pi(jé) vêsỹ ũn mág han sór mũ! Ũ tỹ isỹ ũn mág han ke mũ vỹ nĩ nĩ, ên vỹ vênh kar jykre tugnyĩm ke mũ. ⁵¹Ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag tỹ inh vĩ kri fi kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁵²Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “jagrê kórég ã tóg nĩ,” he mũ. “Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrê kórég ti,” he ag tóg mũ ti mỹ. “Abraão vỹ ter, kỹ Topê vĩ tó tĩ ag kar vỹ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: “ãjag tỹ inh vĩ kri nĩm kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ,” he mũ. ⁵³Ã mỹ vêsỹ êg jóg'jóg ve tỹ Abraão kãfór han sór mũ!, ã tỹ êg mỹ: kãgter ke tũ ãjag nĩ, hen kỹ? Ter ja ti nĩ, Abraão ti, kỹ Topê vĩ tó tĩ ag kar vỹ kãgter kãn gé. Vêsỹ ũn mág han kỹ nĩ ve ã tóg nĩ,” he ag tóg, Jesus mỹ, Judeu ag.

⁵⁴Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “isỹ vêsỹ ũn mág han kỹ sóg ón kỹ ke mũ ve nĩ,” he mũ. “Hã ra inh panh hã vỹ isỹ ũn mág han ke mũ, ãjag tỹ ũ to: êg jóg mág, he mũ ên ti. ⁵⁵Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isỹ ãjag mỹ: “ti ki kagtĩg inh nĩ,” he mũ ra sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vê, hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kỹ sóg ti vĩ ki króm tĩ gé. ⁵⁶ãjag jóg'jóg ve tỹ Abraão vỹ inh kurã ve sór ja nĩ, kỹ tóg kejên vé, kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ, ti tỹ inh kurã ve kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁷Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: “50 (ke) anos han tũ ã nĩ ver, hã ra ã tóg: “Abraão ve inh,” he mũ. Vĩ vênhmỹ han ã tóg,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

⁵⁸Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ,” he mũ. “Abraão mur tũ ra sóg nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵⁹Kỹ ag tóg jũgũ mũ, ti tỹ vêsó:

“Topẽ ri ke inh nĩ,” hen kÿ. Hã kÿ ag tóg pó mãn kÿ ti pin sór mũ. Hã ra Jesus tóg Topẽ jo ãn kãtã kãkutẽ mũ sir, kÿ tóg tí mũ, vãnh pẽju jé.

Jesus tÿ ãn kyvó tÿ há' he

9 ¹Kejẽn Jesus tóg tĩg kÿ ãn kyvó vég mũ. ã mur mũn kã tóg kyvó nĩ sir. ²Kÿ ti mré mũ tí ag tóg ti mré ti vég mũ gé. Kÿ ag tóg Jesus mÿ: “ti han mũ fag hÿn Topẽ vĩ mranh!,” he mũ, “ha kÿ tóg kyvó nĩ!,” he ag tóg. “Ti tÿ vêsóg ki Topẽ vĩ mranh kÿn mÿ kyvó nĩ vó?” he ag tóg mũ. ³Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ti tÿ Topẽ vĩ mranh to ke pijé!,” he mũ. “Ti han mũ fag tÿ Topẽ vĩ mranh to ke pijé!,” he tóg. “Topẽ tÿ vãnh kar mÿ ã tÿ nẽn han sór mũ ãn ven sór vẽ, ti ki. ⁴Isÿ ù tÿ inh jẽnẽg mũ ãn tÿ inh mÿ nẽn tó mũ ãn han sór vẽ. Ver tóg inh mÿ kurã nĩ, sÿ rãnrãj jé. Kãnhmar tóg kuty nÿnh mũ, kÿ ù tóg rãnrãj mãn ke tũ nĩ, iser ke kurã ãn kã,” he tóg. ⁵“Ver sóg ãjag mré tĩg mũ, kÿ sóg ãjag mÿ jẽngrẽ ri ke nĩ ver,” he tóg, Jesus ti. ⁶Tag tó kar kÿ tóg sug mũ, ga kri, kÿ tóg óré sĩ han mũ. Óré ãn tÿ tóg ãn kyvó kanẽ to tĩn mũ. ⁷Kÿ tóg ti mÿ: “ha tĩg, goj tÿ Siloé ki vãnh kype jé,” he mũ. Goj tÿ Siloé to ke hã vÿ: “ù tÿ inh jẽnẽ ja,” he mũ, ãg vĩ ki. Kÿ tóg tí mũ, ãn kyvó ti. Kÿ tóg tá kãtĩg kÿ ãvãnh há han tí nĩ sir. ⁸Ti tÿ ãvãnh há han kÿ tóg ti rã hã nÿtĩ kar ag mÿ e tí. Vãnh kar vÿ ti ki kanhró nÿtĩ, vãnh kar mÿ tóg: “inh mÿ nẽn ù nĩm,” he tí ja nĩgtĩ. Kÿ ag tóg, ag tÿ ti ãvãnh há tag ve kÿ (ag tóg) ti to: “ù tÿ ãg mÿ: inh mÿ nẽn ù nĩm, he tí ãn hã tũ mÿ!” he mũ. ⁹Kÿ ag kãmĩ ù tóg: “ti hã vẽ,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “ãn ri ke nĩ ve ti nĩ, hã ra tóg ãg mÿ tÿ hã tũ nĩ,” he mũ gé. Hã ra tóg vêsó: “inh hã vẽ,” he mũ. ¹⁰Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ ã hẽ ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he mũ. ¹¹Kÿ tóg ag mÿ: “ag tÿ ù to: Jesus, he mũ ãn vÿ óré han, kÿ tóg inh kanẽ to tĩn, kÿ tóg inh mÿ: “goj tÿ Siloé ra tĩg nĩ, tá vãnh kupemni,” hé. Kÿ sóg vyr. Vãnh kupe sóg, kÿ sóg ãvãnh há' he mũ sir,” he tóg, ãn kyvó ja ti. ¹²Kÿ ag tóg ti mÿ: “ti hẽ kã jé?” he mũ. Hã ra tóg ag mÿ: “ha!?” he mũ.

Fariseu ag tÿ ãn kyvó ja ki jẽmẽ

¹³Kÿ ag tóg Fariseu ag mÿ ti pére mũ mũ, ãn kyvó ja ãn ti. ¹⁴Hã ra tóg tÿ vẽnkhãn ke kurã nĩ. ãn kã Jesus tóg óré han kÿ ti tÿ há' hé. ¹⁵Kÿ Fariseu ag tóg ti ki jẽmẽ sór mũ gé. “ã hẽ ri ké, ã tÿ ãvãnh há' he jé?” he ag tóg mũ gé. Kÿ tóg ag mÿ: “óré tÿ tóg inh kanẽ to tĩn, kÿ sóg vãnh kupenhan vyr, kÿ sóg ãvãnh há' he mũ sir,” he mũ, ag mÿ, ãn kyvó ja ti.

¹⁶Kÿ Fariseu ù ag tóg Jesus to: “Topẽ pi(jé) ti jẽnẽ!,” he mũ. “Vẽnkhãn ke kurã ki tóg vẽnkhãn vãn nĩgtĩ, kÿ tóg kórég nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus to, Fariseu ù ag. Hã ra ù ag tóg ti to: “hã ra tóg nẽn ù há tãvĩ han,” he mũ gé. “Ti kórég nĩ ran hÿn tag han ki kãgtĩg nĩnh mũ vẽ,” he ag tóg, Fariseu ù ag. Hã kÿ ag vãnh kãpãm kÿ nÿtĩ. ¹⁷Kÿ ag tóg ãn kyvó ja ãn ki jẽmẽ mãn mũ. “Ti mÿ tÿ ãn há nĩ! ãn kórég mÿ vó?” he ag tóg mũ. “ã tÿ tóg há' hé mÿr,” he ag tóg.

Kÿ tóg ag mÿ: “inh mÿ tóg tÿ Topẽ vĩ tó jafã nĩ,” he mũ, ãn kyvó ja ti.

¹⁸Hã ra ag tóg ti ví kri nīm sór tũ nĩ. “Ti mý kyvó ja nĩ vỹ?” he ag tóg mũ. Ký ag tóg ti han mũ fag jé prēr mũ. ¹⁹Ký ag tóg fag mý: “ājag kósin hã mý!” he mũ. “Ti mý ã mur mün hã kã kyvó ja nĩ? Kýn hýn hẽ ri ké, ti tỹ ũri ěvãnh há nĩn jé?” he ag tóg mũ, ti han mũ fag mý.

²⁰Ký fag tóg: “hỹ, ěg kósin hã vẽ,” he mũ. “Ã mur mün hã kã tóg kyvó ja nĩ. ²¹Hã ra tóg ũri ěvãnh há nĩ. Hẽ ri ken ký!? Ha!? Ũ nỹ ti han!? Ha ti ki jēmēmñĩ. Sanh há ti nĩ ha. Ājag mý ti tónh mũ,” he fag tóg, ti han mũ fag.

²²Hã ra fag tóg pãli ag kamĕg mũ, hã ký fag tóg: “ha ti ki jēmēmñĩ,” he mũ. Pãli ag vỹ tag tó ja nĩ, Jesus to: “ājag kãmĩ ũ tỹ ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ,” hen ký ěg ti kutĕm ke mũ,” he mũ, “ti tỹ tỹ ěg mré ke tũ nĩ jé, ti tỹ ěg mré vĕnhmãn tũ nĩ jé, ěg vĕnh kanhrãn jafã krĕm,” he ja ag tóg nĩgtĩ. ²³Hã ký ũn kyvó ja ěn han mũ fag vỹ Jesus to nĕn ũ tó sór tũ nĩ, hã ký fag tóg pãli ag mý: “sanh há ti nĩ ha, ājag mý ti tónh mũ,” he mũ, fag kósin kyvó ja ěn to.

²⁴Ký ag tóg ũn kyvó ja ěn jé prēr mãn mũ. Ký ag tóg ti mý: “ker ón hẽ!, Topĕ vỹ ã ví mĕg mũ,” he mũ. “Ũ tỹ ã tỹ há! he mũ ěn vỹ kórĕg nĩ, Topĕ ví mranh ti tĩ,” he ag tóg mũ ti mý. ²⁵Ký tóg: “mĕ!,” he mũ. “Ti mý Topĕ ví mranh tĩ!? Sỹ ki kagtĩg tóg tĩ. Nĕn ũ pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vĕ vĕ, hã ra sóg ěvãnh há nĩ ha,” he tóg, ũn kyvó ja ěn ti.

²⁶Ký ag tóg ti mý: “ti hẽ ri ké, ã tỹ há! he jé?” he mãn mũ. ²⁷Hã ra tóg ag mý: “ājag mý inh hur tó, hã ra ājag tóg mĕ sór tũ nĩ,” he mũ. “Ājag tỹ ne jé mĕ mãn sór nĕ? Ājag mý ti mré mũ sór mũ gé?” he tóg.

²⁸Ký ag tóg ti nyg mũ. “Ã hã vỹ tỹ ti mré ke nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ěg tóg tỹ Moisés mré ke nýtĩ,” he ag tóg, pãli ag, ũn kyvó ja ěn mý. ²⁹“Topĕ vỹ Moisés mré vĕmĕn ja nĩ, tag ki kanhró ěg tóg nýtĩ. Hã ra ěg pi(jĕ) ěn ki kanhró nýtĩ!. Ti hýn tỹ hẽ tá ke nĩ!?” he ag tóg, pãli ag.

³⁰Ký ũn kyvó ja ěn tóg ag mý: “mĕ!,” he mãn mũ. “Ājag mý ti ki kagtĩg nýtĩ, ti tỹ tỹ hẽ tá ke nĩn ki? Isỹ tóg há! hé mýr, inh kanĕ tỹ. ³¹Hã ra Topĕ tóg ěg ví mĕg tũ nĩgtĩ, ěg tỹ tỹ ti ví mranh jafã nýtĩn ký. Ũ tỹ Topĕ kamĕg mũ ěn ví hã mĕg ti tĩ. Ũ tỹ ti ví ki króm mũ ěn ví hã mĕg ti tĩ, Topĕ ti. ³²Inh mur mũ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. Ũ tỹ ge tỹ há! he mũ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isỹ há! hé. ³³Ti tỹ Topĕ tá kãtĩg tũ ra tóg nĕn ũ há han ki kagtĩg nĩ vĕ,” he tóg, ũn kyvó ja ti, pãli ag mý.

³⁴Hã ra ag tóg ti mý: “Topĕ ví mranh ký ã tóg mur, hã ra ã tóg ěg kanhrãn sór mũ!,” he mũ. Ký ag tóg ti kutĕm mũ, vĕnh kanhrãn jafã krĕm.

Ũn kyvó to comparaçãõ

³⁵Hã ra Jesus tóg mĕg mũ, ag tỹ ti kutĕm ja ti. Ký tóg ti venh tĩ mũ. Ký tóg ti mý: “ã mý ěprã ke fi kósin ěn ki rã sór tũ?” he mũ.

³⁶Ký tóg Jesus mý: “ký ũn nĕ ge?” he mũ. “Sỹ ti ki rã sór vĕ,” he tóg.

³⁷Ký Jesus tóg ti mý: “ti ve ã huri,” he mũ. “Ũ tỹ ã mré vĕmĕn jĕ mũ hã vỹ tỹ ti nĩ, inh hã vỹ tỹ ti nĩ,” he tóg.

³⁸Kỹ ùn kyvó ja tóg ti mý: “Senhor,” he mũ. “Á ki rã kýt inh jẽ nĩ,” he tóg. Kýt tóg ti krẽm mũg ke mũ, Jesus krẽm, ti mý: “Topẽ kósin výt týt ã nĩ,” he jé.

³⁹Kýt Jesus tóg ti mý: “ga tag ki sóg jun, sýt vẽnĥ kar jykre tugným jé,” he mũ. “Ùn kyvó ag týt ẽvãnh há han jé sóg ke mũ. Ag týt iso jykrén há han ke to ken hã vẽ. Kýt sóg ù týt ve há han mũ ag kyvó han ke mũ gé. Ag týt iso jykrén há han ki kagtíg to ken hã vẽ,” he tóg, Jesus ti, ùn kyvó ja ẽn mýt.

⁴⁰Hã ra Fariseu ù ag tóg ti vĩ mẽg mũ. Kýt ag tóg ti mý: “kýt ẽg mýt kyvó nýtĩ gé?” he mũ.

⁴¹Kýt Jesus tóg ag mýt: “ãjag týt: kyvó ẽg nýtĩ, ki kagtíg ẽg nýtĩ,” he mũ hã ra Topẽ tóg ãjag to jũ tũ nĩ ver. Hã ra ãjag tóg veso: “ẽvãnh há ẽg nýtĩ, ki kanhró ẽg nýtĩ,” he tĩ. Hã kýt ãjag týt Topẽ vĩ mranh ja výt ãjag kãkã nĩ nĩ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mýt.

Vẽnĥ mẽg týt carneiro to comparação

10 ¹Kýt Jesus tóg ag mýt vẽnĥ kãmén mãn mũ. “Ki hã sóg ke mũ, hã kýt sóg tó mũ,” he tóg. “Èg týt ẽg mẽg týt carneiro jy ró han kýt ẽg tóg ti jãnkã ra rã tĩ. Jãvo ù tóg kejẽn ró to tãpřy kýt pãte rã sór tĩ. Ti týt carneiro pẽju sór vẽ, hã kýt tóg ró to tãpřy kýt pãte rã sór mũ. ²Ti jãvo ù týt carneiro ki rĩr tĩ výt jãnkã ra rã mũ. ³Jãnkã ki rĩr tĩ ẽn výt ti mýt ró nón tĩ, jãnkã ti. Kýt tóg carneiro jygi tó kãn mũ sir. Ti vĩ ki kanhró fag nýtĩ, ti mẽg týt carneiro fag. ⁴Kýt tóg fag jo tĩ mũ, re ra. Kýt tóg ã mẽg fag jé prẽr kãn mũ sir, kýt fag tóg pa kãn mũ, ù týt carneiro ki rĩr tĩ ẽn mẽg fag. Kýt tóg fag jo tĩ mũ, kýt fag tóg ti nón mũ mũ sir, ti mẽg fag, fag týt ti vĩ ki kanhró nýtĩn kýt. ⁵Fag pi(jé) ù nón mũnh ke mũ, fag týt ùn ki kagtíg nón. Ù jo fag vẽnĥ pigjunh ke mũ, fag týt ùn ki kagtíg ẽn jo. Fag pi(jé) ti vĩ ki kanhró nýtĩ, hã kýt fag tóg ti jo vẽnĥ pigjunh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. ⁶Jesus týt ag mýt comparação han vẽ. Ti mýt ẽg tóg vẽnĥ mẽg týt carneiro ri ke nýtĩ, ẽg týt ti nón mũn kýt. Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ to jykrén tũ nýtĩ.

Vẽnĥ mẽg to comparação ù

⁷Hã ra Jesus tóg ag mýt kãmén mãn mũ. “Ki hã sóg tó mũ, hã kýt sóg ke mũ,” he tóg. “Carneiro jy ró jãnkã ri ke inh nĩ,” he tóg. ⁸“Ù týt inh jo kãmũ ag výt týt carneiro pigju(g) tĩ ag nýtĩ ja nĩgtĩ, ùn jũ (ka)mẽ ag nýtĩ ja nĩgtĩ. Hã ra carneiro fag výt ag vĩ mẽ ja tũ nýtĩ. ⁹Inh hã výt fag mýt jãnkã ri ke nĩ. Ù týt inh ki rã mũ výt kren ke mũ, kýt tóg ti týt jãnkã ra rã ri ke nĩ. Kýt tóg kãra rã tĩ, kar kýt tóg kãkutẽ tĩ gé, ti týt vějẽn ve kýt. ¹⁰Vẽnĥ mẽg týt carneiro pigju(g) tĩ ẽn výt carneiro pigju hã jé kãtĩ tĩ, fag kãgtén jé, fag kókén jé. Ti jãvo sóg fag ki rĩnrĩr há han hã jé kãtĩg, fag týt jagtar tũ nýtĩ jé, fag mýt sér tĩ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹¹“Ù týt carneiro ki rĩr tĩ ri ke inh nĩ gé, ùn týt ki rĩr há ri ke inh nĩ. Ù týt carneiro ki rĩr há han mũ výt ã mẽg jagfy ter ke mũ, fag krenkren jé. ¹²Kýt ù camarada výt tag ri ke tũ nĩgtĩ. Mĩg kamẽg jé tóg ke mũ, kýt tóg mĩg ve kýt vẽnĥvãg tĩnh ke mũ, ã patrão mẽg tovãnh kýt, ti camarada ti. Kýt mĩg výt fag kugmĩnh ke mũ, kýt fag tóg vẽnĥ kãpugpóv ke mũ gé, mĩg tugrĩn, carneiro

fag. Ti camarada mēg pi(jé)!, ti patrão mēg vē, hã kŷ tóg fag jy nīgān há han tũ nĩ. ¹³Mĩg ve kŷ tóg vēnh vāg tĩ mũ. Jānkamy hã to tóg rānhrāj jē nĩ, hã kŷ tóg mīg kamēg mũ. ¹⁴Ti jāvo sóg carneiro ki rĩr há han tĩ. Inh mēg ki kanhró sóg nĩ, kŷ fag tóg inh ki kanhró nŷtĩ gé. ¹⁵Ri ke ti nĩ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nĩ, kŷ sóg ti ki kanhró nĩ gé. Kŷ sóg inh mēg jagfy ter ke mũ. ¹⁶Inh mēg ũ vŷ nŷtĩgtĩ gé ver, inh mēg tŷ hē tá ke fag. Ājag povo kāmĩ ke pijé!. Ēn jé prēr jé sóg ke mũ gé, kŷ fag tóg inh mré kāmũnh ke mũ gé. Inh vĩ mē jé fag ke mũ gé. Inh mēg tŷ tag ki fag mré ke vŷ tŷ fag nŷtĩnh mũ. Fag kar jy sóg ró pir han ke mũ, inh mēg kar jy, kŷ sóg inh pir mŷ fag ki rĩr ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷“Inh panh vŷ iso há nĩ, isŷ inh mēg jagfy ter ken kŷ, kar kŷ sóg rĩr mǎn ke mũ. ¹⁸Iser sór tũ ra ũ pi(jé) isén ke mũ vē!. Hã ra sóg fag jagfy ter sór mũ. Iser sór kŷ sóg ter ke mũ. Inh rĩr mǎn sór kŷ sóg rĩr mǎn ke mũ gé, iser kar kŷ. Inh panh tŷ inh mŷ nén tó mũn hã vē,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹Judeu ag tŷ ti vĩ tag mē kŷ ag tóg vēnh kǎpām kŷ nŷtĩ mǎn mũ gé. ²⁰Ūn e tóg ti to: “jagrē kórég ti nĩ, krĩ vēnhmŷ ti nĩ, ti vĩ mē sór tũg nĩ,” he mũ. ²¹Hã ra ũ ag tóg: “ũn pi(jé) ā jagrē kórég hã ra vēnh vĩ há tó tĩ!,” he mũ. “Ūn kyvó tŷ há! he ki kagtĩg tóg nĩ gé, ũn jagrē kórég ti,” he ag tóg mũ, Judeu ũ ag, ũ tŷ Jesus to há nŷtĩ ag.

Judeu ag tŷ Jesus tén mǎn sór

²²Kejēn tóg Judeu ag tŷ festa há! ũ tá krŷg mũ. Vāsŷ ũ tŷ Judeu ag kato vāsānsān mũ ag vŷ Topē jo ĩn kókén ja nĩgtĩ, hã ra Judeu ag tóg kejēn ti ĩn han mǎn. Ag tŷ ĩn han mǎn to festa hã vē sir. Prŷg kar ki ag tóg festa ěn han tĩ. Kusāg mũ ěn kǎ ke ja vē, festa ěn ti. ²³Hã ra Jesus tóg venh tĩg ja nĩ, kŷ tóg Topē jo ĩn mĩ pasa ke tĩ nĩ, Salomão tŷ jānkā ěn tá. ²⁴Kŷ Judeu ag tóg ti venh kāmũ mũ, ag tŷ ón kŷ ti ki jēmē jé. “Ā hē ri ke kǎ ěg mŷ vēnh kāmén há han ke mũ?” he ag tóg mũ. “Ā mŷ tŷ Cristo nĩ? Topē tŷ ěg mŷ ũn jēnēnh ke mũ ěn mŷ tŷ ā nĩ? Ha ěg mŷ tó há han,” he ag tóg mũ, ón kŷ.

²⁵Hã ra Jesus tóg ag mŷ: “ājag mŷ sóg hur tó, hã ra ājag tóg kri nĩm sór tũ nĩ,” he mũ. “Milagre hyn han sóg tĩ gé, inh panh tŷ inh mŷ nén tó ja ěn. Ēn ve kŷ ājag tóg inh ki kanhró nŷtĩnh mũ vē. ²⁶Hã ra ājag tóg kri fi sór tũ nŷtĩ. Ājag pi(jé) inh mēg tŷ carneiro ri ke nŷtĩ!, hã kŷ ājag tóg kri nĩm sór tũ nŷtĩ. ²⁷Inh mēg fag vŷ inh vĩ mēg tĩ, fag ki kanhró sóg nĩ, hã kŷ fag tóg inh mré mŷgtĩ. ²⁸Fag jagfy sóg ter ke mũ, kŷ fag tóg kǎgter ke tũ nĩ. Mĩg vŷ fag kugmĩnh ke tũ pē nĩ gé, isŷ fag jy nīgān kŷ. ²⁹Inh panh tŷ inh mŷ fag vin mũn hã vē, inh mēg fag. Hã ra tóg vēnh kar kǎfór nĩ, inh panh ti. Kŷ ũ pi(jé) inh panh tũ ag péju(g) tĩ!, ti tŷ tŷ vēnh kar kri ke nĩn kŷ. ³⁰Inh panh mré sóg tŷ ũn pir nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³¹Ag tŷ ti vĩ tag mē kŷ ag tóg pó tŷ hēn ri ke mǎg mũ sir, Judeu ag, ag tŷ tŷ ti pin kŷ ti tén jé.

³²Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “nén ũ há hã hyn han ja inh nĩ,” he mũ. “Inh panh tÿ inh mÿ: “tag han ra,” he ja ên hã han inh tĩ. Sÿ nén han ja tÿ hẽ nÿ hÿn ãjag mÿ kórég nĩ!, hã kÿ ãjag tóg isén sór mũ?” he tóg.

³³Hã ra ag tóg ti mÿ: “êg pi(jé) nén ũ há to ã tén sór mũ!” he mũ. “Êprã ke vÿ tÿ ã nĩ, êg mré ke vÿ tÿ ã nĩ, hã ra ã tóg vëso: “Topê kósín vÿ tÿ inh nĩ,” he mũ. ã tÿ Topê to ví kónãn hã vë. Tag to êg tóg ã tén ke mũ, pó tÿ ã pin kÿ,” he ag tóg mũ, Judeu ag.

³⁴Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “Topê ví tÿ rán kÿ nĩ ki tag vÿ rán kÿ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Topê vÿ êprã ke ag to: “Topê ri ke ãjag nÿtĩ,” he tĩ,” he tóg, Topê ví rá ki. ³⁵Kÿ tóg ũ tÿ ti ví mæg mũ ên ag mÿ: “Topê ri ke ãjag nÿtĩ,” he ja nĩ, Topê ti. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ, Topê ti. ³⁶Hã kÿ tóg vënhmÿ tũ nĩ gé, sÿ ãjag mÿ: Topê kósín vÿ tÿ inh nĩ, hen kÿ. Inh panh vÿ inh kuprêg, kÿ tóg inh jënê gé, isÿ ãjag tá jun jé. Topê to ví kónãn pijé!, sÿ nén tó mũ tag ti. ³⁷Isÿ inh panh ví ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vë, ãjag tÿ inh ví kri nĩm sór tũ nÿtĩ ti. ³⁸Hã ra sóg ti ví ki króm tĩ. Kÿ inh ví tÿ ãjag mÿ kórég nĩn kÿ isÿ milagre hyn han mũ ên vemnĩ. Isÿ milagre hyn han mũ ki tóg ve há tĩ, isÿ inh panh ri ke nĩ ti, kÿ inh panh vÿ inh ri ke nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

³⁹Kÿ ag tóg ti ví to ti se sór mãn mũ sir, hã ra tóg kren mãn mũ gé.

⁴⁰Kÿ tóg vënh péju kÿ tĩ mũ, goj tÿ Jordão mãra, Jesus ti. João vÿ ên tá vënh kar kygpég jê ja nĩgtĩ, ti tÿ ag kygpe vén kÿ. Ên ra tóg tĩ mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá nĩ nĩ, ã mré mũ tĩ ag mré. ⁴¹Kÿ ũ tÿ hën ri ke ag vÿ tá ti venh kãmũ mũ. Jesus to ag tóg jagnê mÿ: “ha vé, João vÿ milagre han ja tũ nĩ,” he mũ. “Hã ra tóg Jesus kãmén. Tó há han ja tóg nĩ, João ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ti tÿ êg mÿ Jesus to nén tó mũ ti,” he ag tóg. ⁴²Kÿ tá ũ tÿ hën ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

Lázaro ter

11 ¹Kejën ũ tÿ Jesus to há ũ tóg kaga nÿ nĩ, cidade tÿ Betânia tá. Ûn kaga ên jyjyn hã vÿ: Lázaro, he mũ. Ti ve fi vÿ tÿ Maria fi nĩ, Marta fi ke gé. Betânia tá fag êmã nÿtĩ gé. ²Maria ên fi vÿ kar kÿ kejën Jesus pën kri nén ger há kujê, kÿ fi tóg fi gãnh tÿ ti pën kyküg mũ gé. Ên fi mré pafa mũ vÿ kaga nÿ. ³Kÿ ti ve fag vÿ Jesus mÿ vënh ví jënêg mũ. Ti mÿ fag tóg: “ã tÿ ũ to há nĩ ên vÿ kaga nÿ,” he mũ. ⁴Kÿ Jesus tóg mæg mũ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “ti pi(jé) vënh kaga tag to ter ke mũ!” he mũ. “Topê vÿ tÿ ãn mág nĩ. Tag vÿ vënh ven ke mũ, ti kaga tugrĩn. Kÿ Topê kósín vÿ tÿ ãn mág nĩ gé. Tag vÿ vënh ven ke mũ gé, ti kaga tugnĩn,” he tóg, Jesus ti. ⁵Jesus vÿ Marta fi to há tâvĩ nĩ, fi jãvy fi to ke gé, Lázaro to ke gé.

⁶Hã ra Jesus tóg, ti tÿ Lázaro kaga mæg mũ ra (tóg ver) ti venh tĩ tũ nĩ. ã tÿ hẽ tá nĩ ên tá tóg ver kurã régre han. ⁷Tag pãte tóg ã mré mũ tĩ ag mÿ: “mũ nÿ, ga tÿ Judéia ra,” he mũ. ⁸Kÿ ag tóg ti mÿ: “Senhor,” he mũ. “Êg tÿ Judéia tá nÿtĩn kÿ Judeu ag tóg ã pin sór ja nĩ, pó tÿ. Ra tĩ tÿg nĩ,” he ag tóg ti mÿ. ⁹Hã ra Jesus tóg ag mÿ comparação han mũ, ti ter ke kurã jun ja tũ to. “Kurã pir vÿ tÿ 12 (ke) hora ke nĩ,” he tóg. “Êg tÿ kurã ên ki hën ra mÿn kÿ êg

tóg krĩm kenh ke tũ nĩ, ěg tỹ kurã ve há han kỹ. ¹⁰Ěg tỹ hã ra kuty ra hẽn ra mũn kỹ ěg tóg krĩm ke tĩ, ěg tỹ kuty ki nén ũ vég tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹¹Kỹ tóg ag mỹ: “ũ tỹ ěg to há nĩ ěn, Lázaro ěn vỹ nũr nỹ,” he mũ. “Isỹ ti tỹ mrin ke han tĩg ke nẽ ha,” he tóg. ¹²Kỹ ag tóg ti mỹ: “ti nũr nỹn kỹn kren ke mũ,” he mũ. ¹³Hã ra Jesus tóg ti ter ja tó ja nĩ. Jó ag tóg: “ti nũr vẽ, ti vẽnkhán vẽ,” he mũ, ag tỹ ti ví mẽn kỹ. ¹⁴Kỹ Jesus tóg jamã hár(a) ag mỹ kãmén mũ. “Lázaro vỹ ter huri,” he tóg. ¹⁵“Ăjag tugrĩn tóg inh mỹ sér tĩ, isỹ ti ter ve ja tũ nĩn kỹ. Ăjag tỹ isỹ nén han mũ ven kỹ ějag tóg inh ki ge há han ke mũ. Mũ jé ha, ti ve jé,” he tóg.

¹⁶Kỹ Tomé he mũ ěn, ag tỹ ũ to: “ũn vėgnig mũ,” he tĩ ěn vỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ: “mũ jé ha, ti mré, ěg tỹ ti mré kãgter jé,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tỹ vėnh kar rĩnrĩr han ke

¹⁷Kỹ ag tóg Betânia tá junjun mũ. Hã ra Lázaro vỹ vėnh kej tá nỹ nĩ. Kurã tỹ 4 (ke) vė sir, ag tỹ vėnh kej tá ti fón ja kri. ¹⁸Hã ra ag tóg Jerusalém kakó ki nỹtĩ, 3 quilômetros hỹn, ěmã tỹ Betânia ki. ¹⁹Kỹ Judeu tỹ hẽn ri ke fag vỹ Marta fi venh kãmũ ja nĩ, Maria fi ke gé, fag mré vėser kri fỹ jé. ²⁰Kỹ Marta fi tóg mėg mũ, Jesus kãtĩg ti. Kỹ fi tóg tim ke kỹ ti venh tĩ mũ. Hã ra Maria fi tóg ě ĩn krēm nĩ nĩ. ²¹Kỹ Marta fi tóg Jesus kato tẽ mũ. “Senhor,” he fi tóg. “Ă tỹ kãnĩ ra ti ter ke tũ nĩ vẽ,” he fi tóg. ²²“Hã ra sóg ě ki kanhró nĩ. Ă tỹ Topẽ mỹ nén ũ to vĩn kỹ tóg ě mỹ nĩm ke mũ, Topẽ ti,” he fi tóg, Marta fi, Jesus mỹ.

²³Kỹ tóg fi mỹ: “ă mré ke vỹ rĩr mãn ke mũ,” he mũ.

²⁴“Hỹ,” he fi tóg. “Vėnh kar rĩnrĩr mãn ken kỹ tóg rĩr mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã tỹ ěgno ki ke vẽ,” he fi tóg.

²⁵Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “inh hã vỹ vėnh kar rĩnrĩr mãn han tĩ,” he mũ. “Vėnh kar rĩnrĩn mũ vỹ tỹ inh nĩ,” he tóg. “Ũ tỹ inh ki rã mũ ěn vỹ rĩr ke mũ, ti ter kỹ nỹ (hã) ra. ²⁶Kỹ ũn rĩr jẽ tóg, ti tỹ inh ki rã kỹ (tóg) ter mãn ke tũ pẽ nĩ. Ă mỹ inh vĩ tag kri fig mũ?” he tóg, Jesus ti.

²⁷“Hỹ,” he fi tóg. “Cristo vỹ tỹ ě nĩ, Topẽ kósin ti, ũ tỹ ga kri jun ke mũ ěn ti. Tag vỹ inh mỹ tỹ hã nĩ,” he fi tóg, Jesus ti mỹ. ²⁸Kỹ fi tóg tĩ mũ, fi jãvy fi jé prěr jé, Maria fi.

Jesus fỹ

Kỹ Marta fi tóg Maria fi tá jun kỹ fi mỹ: “ėg Senhor vỹ jun, kỹ tóg ě ve sór mũ,” he mũ. ²⁹Fi tỹ tag mẽ kỹ fi tóg tim ke kỹ tĩ mũ, Jesus ve jé. ³⁰Hã ra tóg ěmã ěn ra rã ja tũ nĩ ver. Ver tóg tá nĩ nĩ, Marta fi tỹ hẽ tá ti mré vėmẽn ja ěn tá. ³¹Kỹ Judeu fag vỹ vég mũ, Maria fi tỹ tim ke kỹ tĩg mũ ti. Fi mré kygfỹ jé fag kãmũ ja nĩ, Judeu fag. Fag tỹ fi tĩg ve kỹ fag tóg fi nón kãmũ mũ gé. “Fi hỹn ti kej ra tĩg sór mũ, tá fỹ jé,” he fag tóg mũ, hã kỹ fag tóg fi nón kãmũ mũ.

³²Kỹ Maria fi tóg Jesus tá jun mũ. Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg ti pẽn krēm mũg ke mũ. Ti mỹ fi tóg: “Senhor,” he mũ. “Ă tỹ kãnĩ ra ti ter ke tũ nĩ vẽ,” he fi tóg mũ gé. ³³Kỹ Jesus tóg fi fỹ mũ vég mũ, kỹ tóg Judeu tỹ hẽn ri ke

fag vég mũ gé, fi nón kãmũ mũ fag. Kĩ tóg ti mĩ e tãvĩ tí. ³⁴“Ti hẽ kã nỹ?” he tóg mũ sir. Kĩ ag tóg ti mỹ: “mũ nỹ, ti ve jé,” he mũ. ³⁵Kĩ Jesus tóg fỹ mũ. ³⁶Kĩ Judeu ag tóg: “ha vé,” he mũ. “Ti to há tãvĩ tóg nĩ, hã kũ tóg fỹ mũ,” he ag tóg. ³⁷Hã ra ag kãmĩ ù tóg: “ti tỹ há! he ja tũ tóg nĩ,” he mũ. “Ûn kyvó kanẽ tỹ há! he ja tóg nĩ, ti tỹ hẽ ri ken kũ ti tỹ há! he ja tũ nĩ nẽ, ti ter tũ nĩ jé? Ti mỹ tỹ hẽ ri ke tũ nĩ vỹ, ti kaga tỹ?” he ag tóg, Jesus to.

Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn

³⁸Kĩ tóg Jesus mỹ e tãvĩ tí. Kĩ tóg ti tỹ vẽnħ kej kũ nỹ ẽn ra tí mũ. Hã ra ti kej vỹ tỹ pãró nor nĩ, kũ tóg pó mág tỹ nífénħ kũ nĩ, ti kej nor ti. ³⁹Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ha pó tag kunũ,” he mũ. Kĩ Marta fi, ùn ter kũ nỹ ẽn ve fi vỹ ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ti hỹn ger nỹ ha. Kurã tỹ 4 (ke) vẽn ha, ẽg tỹ ti fón ja kri,” he fi tóg mũ. ⁴⁰Hã ra Jesus tóg fi mỹ: “ã mỹ sóg: ã tỹ inh ki rã há han kũ ã tóg venħ ke mũ, Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, he ja nĩ,” he mũ. ⁴¹Kĩ ag tóg pó ẽn kunũg mũ.

Kĩ Jesus tóg kanħkã ki ẽvãnh mũ. Kĩ tóg: “panh!” he mũ. “Inh mỹ tóg há tí. Inh ví tag jẽmẽg ã tóg mũ. ⁴²Jẽmẽg ã tóg tí, inh ví ti, hã kũ ã tóg sỹ ã mỹ ví tag jẽmẽg mũ gé. Hã ra sóg jamã hár(a) ã mré ví mũ, ù tỹ ki nỹtĩ kar fag tỹ inh ví mẽ jé, fag tỹ inh ki ge jé, fag tỹ iso: “Topẽ tỹ ti jẽnẽ vẽn,” he jé,” he tóg, Jesus ti.

⁴³Tag tó kar kũ tóg jamã hár(a) prẽr mũ. “!..Lázaro, kuneg..!” he tóg. ⁴⁴Kĩ ùn ter ja ẽn tóg kãtig mũ sir, ã kej kãki tóg kãkutẽ mũ sir, mỹr, ha mẽ. Ti pẽn vỹ sigse kũ nỹtĩ, ti nĩgẽ ke gé, kũ ti kakã vỹ pãg kũ nĩ gé. Kĩ Jesus tóg ag mỹ: “ha ti kava,” he mũ, “ti tũg jé,” he tóg. Kĩ ag tóg ti kyvãn kãn mũ sir.

⁴⁵Kĩ ù tỹ Maria fi mré kygfỹ jé kãmũ tỹ hẽn ri ke fag vỹ Jesus ki ge mũ sir, fag tỹ Jesus tỹ ti rĩn mãn mũ ẽn ven kũ. ⁴⁶Hã ra ù ag tóg Fariseu ag mỹ tónħ mũ mũ, Jesus tỹ ti rĩn mãn ja ti.

Ag tỹ Jesus tén ke to jykrén

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁷Kĩ Fariseu ag tóg mẽg mũ, Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn ja ti. Topẽ tũ ki rĩr tí to pãli ag vỹ mẽ kãn mũ gé. Kĩ ag tóg vẽnħ jyvẽn tí kar ag jé prẽr mũ. “Ëg hỹn ti tỹ hẽ ri kenħ ke mũ?” he ag tóg mũ, Jesus to. “Milagre tỹ hẽn ri ke hyn han tóg tí. ⁴⁸Ëg tỹ ti kato vãsãn tũ nĩn kũ tóg ẽg mỹ vẽnħ kar tỹ ti ki genħ ha mẽ tí. Kĩ ẽg fóg tỹ Romano ag vỹ ẽg kato vãsãnsãn ke mũ. Topẽ jo ìn kókén jé ag tóg ke mũ, kũ ag tóg ẽg kãgtén kãn ke mũ gé, ẽg fóg tỹ Romano ag, ha vemnĩ,” he ag tóg, vẽnħ jyvẽn tí ag.

⁴⁹Kĩ pãli ag kãmĩ ù vỹ tỹ Caifás nĩ. Prỹg ẽn kã tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tí to pãli mág nĩ, Caifás ti. Ẽn vỹ tóg ag mỹ: “to jykrén há han tũ ãjag nỹtĩ,” he mũ. ⁵⁰“Tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Ûn pir ter ke tóg kórég nĩ, hã ra tóg povo kãgter kãn kórég jakrẽm nĩ. Kĩ ti hỹn ẽg povo jagfy ter ke mũ, Jesus ti,” he tóg, Caifás ti. ⁵¹Hã ra tóg vėsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prỹg ẽn ki tóg tỹ Topẽ tũ ki rĩr tí to pãli mág nĩ, hã kũ Topẽ kuprĩg vỹ ti krĩn ja nĩ, ti tỹ Jesus to: “ẽg povo jagfy tóg ter ke mũ,” he jé, Caifás ti. ⁵²Hã ra Judeu ag tãvĩ jagfy ke pijé!

Topê krê kar jagfy ke ja vê. Ti tỹ vênh kar tỹ ùn pir han sór ja vê, Jesus ti, hã jé tóg êg jagfy ter ja nĩ, ù tỹ povo kar kãmĩ ti ki genh ke mü ag kar jagfy.

⁵³Pã'i ag tỹ tỹ vémén kar kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mü sir. ⁵⁴Hã kỹ Jesus tóg vênh péju kỹ ti mü, ga kórég ra, êmã tỹ Efraim ra. Judeu ag mĩ tóg tíg mãn tú nĩ sir. Efraim hã tá tóg nĩ nĩ ver, kỹ ti mré mü ti ag vỹ ti mré tá nỹti gé.

⁵⁵Hã ra Judeu ag tỹ festa tỹ Páscoa há ù vỹ kakó tĩ ha. Kỹ ù tỹ hên ri ke ag tóg Jerusalém ra mü mü, Páscoa ên ve jé. To hã ag tóg ra mü mü, vênh jãnhkrigkrig jé, Judeu ag jykre ki. ⁵⁶Tã ag tóg Jesus jãvãnh mü, Topê jo ìn tá nỹti kỹ. Kỹ ag tóg jagnê mỹ: “ti ã mỹ hỹn hê ri ke mü?” he mü. “Ti mỹ hỹn festa to kãtig ke mü vỹ?” he ag tóg mü, jagnê mỹ. ⁵⁷Hã ra Topê tú ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ vênh kar mỹ vênh vĩ jênê ja nĩgtĩ, Fariseu ag mré hã. “Ájag tỹ ti ve kỹ êg mỹ tónh kãmümnĩ,” he ja ag tóg nĩ, vênh kar mỹ. Ag tỹ ti se sór vê, hã kỹ ag tóg ke mü.

Betânia tá

(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

12 ¹Festa tỹ Páscoa to hã ke vê sir, kurã tỹ 6 (ke) vỹ jun nỹ ha. Kỹ Jesus tóg Betânia ra tíg mãn mü, Lázaro jamã ra, ùn rĩr mãn mü ên jamã ra. ²Tã fag tóg Jesus mỹ festa han mü. Kỹ Marta fi tóg vëjën ki rĩr mü. Lázaro vỹ Jesus mré nĩ nĩ, mesa to. ³Kỹ Maria fi tóg nén ger há ma kãti mü, garrafa fór, ùn kaja e. Ên tỹ fi tóg Jesus pën kri kujëg mü, kỹ fi tóg ã gãnh tỹ kyküg mü, ti pën ti. Kỹ ger há ên tóg ìn kar ên kri rüm ke mü.

⁴Kỹ tóg Judas Iscariotes mỹ e tĩ, ù tỹ Jesus mré mü ên ag kã ù tag mỹ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke mü tag mỹ. Fi tỹ ger há tỹ ti pën to tĩn kỹ tóg ti mỹ e tĩ, kỹ tóg fi to: ⁵“fi tỹ ger há ên fón ke vê vê, jãnkamy tỹ hên ri ke to,” he mü. “Fi tỹ ùn jagãgtar ag mỹ jãnkamy ên kã vênh kãpópãm jé vê vê,” he tóg mü, Judas ti. ⁶Hã ra tóg tag tó, ti tỹ Jesus mỹ jãnkamy ki rĩr kỹ. Hã ra tóg ti jãnkamy péju(g) tĩ. Hã kỹ tóg fi to tag tó ja nĩ, Judas ti. Ti tỹ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé! Ti tỹ jãnkamy ên mãn sór ja vê. ⁷Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “fi to vĩ tüg,” he mü. “Fi tỹ nén ger há ên nĩm han ja vê, fi tỹ iser jé inh kri kujën jé, isỹ inh kej kãkã nỹ jé. Ki hã fi tóg han ja nĩ. ⁸Ûn jagãgtar ag vỹ ájag mré nỹti, tú' henh ke tú ag tóg nỹti. Ag jãvo sóg kãnhmar ájag mré nĩ mãn ke tú nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Lázaro tén sór

⁹Kỹ Judeu tỹ hên ri ke ag vỹ mëg mü, Jesus tỹ Betânia tá nĩ ti, kỹ ag tóg ti venh kãmü mü. Hã ra ag tóg Lázaro ve sór mü gé, ùn rĩr mãn mü ên ti. ¹⁰Pã'i ag tóg Lázaro tén sór mü gé sir. ¹¹Judeu tỹ hên ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹti, ti tỹ Lázaro rĩn mãn ja tugrĩn, hã kỹ ag tóg Lázaro tén sór mü.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹²Tỹ vaj kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kỹ ùn e ag tóg Jesus tỹ Jerusalém ra tĩ mễg mũ sir, ù tỹ festa venh kãmũ mũ ãn ag. ¹³Kỹ ag tóg ti ve jé kãpa mũ, Jerusalém tá. Tãnh féj génh kỹ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg: “!..Viva..!” he mũ. “!..Sér tóg tĩ ãg mỹ..! !..Ëg jóg mág vỹ ti jẽnẽ..! !..Israel kri pã'i mág pẽ vẽ..!” he ag tóg, prẽnprẽr kỹ. ¹⁴Hã ra Jesus vỹ burrico sĩ ve ja nĩ, kỹ tóg kri nĩ kỹ Jerusalém ra tĩ mũ. Hã ra tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ti tỹ burrico sĩ kri tĩg ke ti, ha mễ: ¹⁵“kamễg tũg nĩ, Sião tá ke kar!,” he tóg. “Ájag pã'i mág vỹ ùri jun ke mũ ha. Burrico sĩ kri tóg jun ke mũ ha,” he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rán ki, Jesus to.

¹⁶Kurã ãn kã ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, Jesus mré mũ tĩ ag. Jesus tỹ kanhkã ra vỹn ke kar kỹ ag tóg kejẽn to jykrén mũ ha, ti to rán kỹ nĩ ãn to, hã ra tóg ge ja nĩ.

¹⁷Û tỹ Jesus mỹ prẽnprẽr mũ ag kãmĩ ù ag tóg Lázaro ve ja nĩ, Jesus tỹ ti rĩn mãn kỹ. Lázaro tỹ vẽnh kej kãkã nỹ ra Jesus tóg ti jé prẽr kỹ ti rĩn mãn ja nĩ. Û tỹ tag vég mũ ãn ag vỹ jagnẽ mỹ kãmén mũ sir. ¹⁸Hã kỹ ùn e ãn ag tóg Jesus kato pêtẽ mũ, ti tỹ jun ke kỹ. Û ter kỹ nỹ rĩn mãn ãn ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ¹⁹Kỹ Fariseu ag tóg jagnẽ mỹ: “ha vé, ag pi(jé) ãg vĩ jẽmẽ sór mũ!,” he mũ. “Ti hã mré ag tóg mũ mũ,” he ag tóg, ti to jũgũ kỹ, pã'i ag.

Fóg tỹ Grego ag tỹ Jesus ve sór

²⁰Festa venh kãmũ mũ ag vỹ e nỹtĩ. Ag kãmĩ ù vỹ tỹ ga tỹ Grécia tá ke nỹtĩ gé. ²¹Ën ag vỹ Jesus ve sór mũ. Hã kỹ ag tóg Filipe mré vĩ mũ. Ga tỹ Galiléia tá ãmã tỹ Betsaida tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Filipe ti. Kỹ fóg tỹ Grego ãn ag tóg Filipe mỹ: “ãg tỹ Jesus venh há tóg tĩ,” he mũ.

²²Kỹ Filipe tóg André mỹ tónh tĩ mũ, kỹ ag tóg Jesus mỹ tónh mũ mũ, Filipe ti, André ti ke gé.

²³Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “inh kurã vỹ hur jun,” he mũ. “Topẽ vỹ isỹ ùn mág han ke mũ ha. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. ²⁴“Ki hã sóg ájag mỹ tó mũ, hã kỹ sóg tó mũ. Isén jé ag tóg ke mũ, ùn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ëg tỹ nén ù fy krãn ri ke ti nĩ. Tĩ pēju(g) ãg tóg tĩ, ga ki, kỹ tóg vag tĩ, nén ù fy fár ti. Hã ra ti fy ãn tóg rĩr mãn kỹ mur mũ, kỹ tóg mog kỹ kanẽ e han mũ. Ëg tỹ ti krãn tũ nĩ ra tóg kanẽn ke tũ nĩ vẽ. ²⁵Ën ri ke tóg nĩ, ãg mré hã. Ëg hã vỹ tỹ nén ù fy ri ke nỹtĩ gé. Ëg tỹ ãg jykre si tovãnh kỹ ãg tóg ãg rĩr krỹg ja tũ ãn venh ke mũ. Jãvo ãg tỹ ãg jykre si tovãnh pẽ han tũ nĩn kỹ ãg rĩnrĩr ke ãn tóg krỹ' he mũ sir. Kỹ ãg kanhkã tá vég tũ nĩ sir. ²⁶Ájag tỹ inh rãnrãj han sór kỹ inh ri ke han nĩ, kỹ ájag tóg tỹ inh mré ke nỹtĩnh mũ, kỹ ájag tóg inh mré kanhkã tá nỹtĩnh ke mũ gé, ájag tỹ inh rãnrãj han kỹ. Kỹ inh panh vỹ ájag tỹ ùn mág han ke mũ gé, inh ri ke han jé tóg ke mũ, ájag tỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó

27 “Ũri tóg inh mỹ e tí,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mỹ: “inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé,” he sór tũ nĩ. Inh vēsýrénh hã jé sóg kãtig, ti tỹ inh mỹ jagy pẽ (hã) ra. 28 Tag tó jé sóg ke mũ, inh panh mỹ, hã vỹ: “vẽnh kar mỹ ven nĩ, ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ti,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ti tỹ tag tó kỹ vãhã Topẽ tóg ti mỹ vĩ mũ, kanhkã tá nĩ kỹ. Kỹ tóg jamã hár(a) ti mỹ: “ag mỹ sóg ven huri,” he mũ. “Hã ra sóg ag mỹ ven mãn ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mág nĩ ti,” he tóg, Topẽ ti. Kanhkã tá nĩg kỹ tóg ti mỹ tó mũ. 29 Kỹ ùn e ag tóg mæg mũ, Topẽ vĩ ti, ag tỹ ãprã nýtĩ ra. Kỹ ag tóg ti vĩ to: “ta tỹ tỹrỹrỹ he hỹn,” he mũ. Ag tỹ ki kagtĩg nýtĩn kỹ ag tóg Topẽ vĩ to: “ta hỹn,” he mũ. Hã ra ù ag tóg: “Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ù hỹn ti mré vëmén,” he mũ gé, ag tỹ ki kagtĩg nýtĩn kỹ.

30 Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ pi(jé) isugrĩn vĩ ja nĩ,” he mũ. “Ajag tugnĩn ke ja vẽ,” he tóg. 31-32 “Hã kỹ ajag tóg ka to isanh ke mũ, kynhmỹ. Topẽ tỹ ãprã ke ag jykre to: “kórég ti nĩ,” he vẽ, ti tỹ tag ki ùn mág tỹ Japo he mũ ãn to: ti kuté jé, he vẽ, hã kỹ ag tóg cruz to isãg mũ. ãn kã vẽn kar ag vỹ inh ki genh ke mũ, isỹ ag krĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. 33 Tag tó tóg, ã mré mũ tĩ ag mỹ, ã ter ke kãmén kỹ, ag tỹ cruz to ti sanh ke ti.

34 Kỹ vẽn kar ag tóg ti mỹ: “hã ra ag tóg ãg mỹ: “Cristo vỹ ter ke tũ nĩ,” he tĩ. Topẽ vĩ ki ti nẽji rán kỹ nĩ,” he ag tóg mũ. “Jãvo ã tóg ãg mỹ: ãprã ke fi kósin ãn tỹ ag tóg cruz to ti sanh ke mũ, kynhmỹ, he mũ. Û to ke nẽ, hỹn, ãprã ke fi kósin ãn?” he ag tóg, Jesus mỹ.

35 Kỹ tóg ag mỹ: “ver sóg ajag mré nĩ nĩ, sỹ ajag mỹ kurã han jé,” he mũ. “Kurã ki inh japry jagma mũmũnĩ. Kãnhmar ti kuty nĩnh mũ. Ajag tỹ kuty ra inh jamĩn jagma mũ sór mũ ra ajag tóg vãgfor mũnh ke mũ. 36 Isỹ ver ajag mré nĩn kỹ inh ki ge sórmnĩ, ajag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ jé. Kỹ ajag tóg kurã ki nýtĩ, isỹ tỹ jẽngrẽ ri ke nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti. ã tỹ tag tó kar kỹ tóg tĩ mũ, ag ré kỹ. Vẽn pēju kỹ tóg tĩ mũ.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

37 Jesus vỹ ag rĩnve nén tỹ hẽn ri ke hyn han ja nĩgtĩ, ãg tỹ nén han vãn tỹ hẽn ri ke, milagre tỹ hẽn ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór tũ nĩgtĩ. 38 Hã ra Isaías vỹ tag rán ja nĩ gé. “Èg jóg mág,” he ja tóg nĩ. “Isỹ ag mỹ ã kãmén mũ ra ag tóg inh vĩ kri nĩm sór tũ nýtĩ,” he ja tóg nĩ. “Ag tỹ ã tỹ nén han mũ ãn vэг mũ ra ag tóg: “Topẽ jykre vỹ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩgtĩ, Jesus tỹ ag mỹ Topẽ vĩ tón kỹ, ti tỹ ag mỹ milagre hyn han kỹ.

39-40 Kỹ Isaías vỹ ag to tag tó gé, ha mẽ. “Topẽ vỹ ag kyvó han, nĩgrẽg kutu, hã kỹ ag tóg mæg tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg to jykrén sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há! henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ gé, Isaías ti, ti tỹ Topẽ vĩ tó kỹ. Jesus to tóg ke mũ. Hã kỹ ag tóg Jesus ki ge

sór tũ nĩgtĩ. ⁴¹Isaías vỹ Jesus ve ja nĩ, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, ùn tar ti. Jesus mur to hã ke ja vē, vãsỹ. Ti tỹ ti ve hã kỹ tóg tag tó ja nĩ, ti to, Isaías ti.

⁴²Hã ra ù ag tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ gé, pã'i ù ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nĩgtĩ. Fariseu ag kamẽg ag tóg tĩ, hã kỹ ag tóg tó sór tũ nĩ. “Fariseu ag vỹ ãg pan ke mũ, ãg tỹ ãg vẽnĥ kanhrãñ jafã ra mũ tũ nĩ jé, ãg tỹ ãg mré ke ag mré tá vẽnĥ mãñ kỹ nỹtĩ tũ nĩñ jé,” he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg Jesus tó tũ nĩgtĩ. ⁴³Ëprã ke ag tỹ ag to vĩ há han mũ tag vỹ ag mỹ sér tĩ, kỹ Topê tỹ ag mỹ vĩ há han mũ vỹ ag mỹ pãgsĩ tĩ. Há ti nĩ gé vē vē, hã ra ag tóg ãprã pã'i ag hã kamẽg mũ.

Ag jykre kórég vẽnĥ ven ke

⁴⁴Kỹ Jesus vỹ jamã hár(a) ke mũ, vẽnĥ kar tỹ ti vĩ mẽ jé. Kỹ tóg: “ãjag tỹ inh ki ge kỹ ãjag tóg ù tỹ inh jẽnĥg mũ ěn ki ge mũ gé,” he mũ. ⁴⁵“ãjag tỹ inh ve kỹ ãjag tóg ti vēg mũ gé, ù tỹ inh jẽnĥg mũ ěn ti. ⁴⁶Sỹ ãjag mỹ kurã han hã jé sóg kãtĩg. ãjag tỹ inh ki ge kỹ sóg ãjag mỹ kuty ěn tỹ tũ' he mũ. ⁴⁷ãjag tỹ óñ kỹ inh vĩ mẽg mũ ra sóg ãjag to: “kórég ãjag nỹtĩ,” henh ke tũ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mỹ: “kórég ãjag nỹtĩ,” he jé kãtĩg! Sỹ ãjag krenkren han hã jé sóg kãtĩg. ⁴⁸ãjag tỹ iso é he kỹ, ãjag tỹ inh vĩ to é he kỹ tóg vẽnĥ ven mũ, ãjag jykre kórég ěn ti, ha vemñĩ. Isỹ ãjag mỹ inh vĩ tó mũ ra ãjag tóg inh vĩ kri nĩm jãvãñ nỹtĩ. Hã tugrĩñ tóg vẽnĥ ven ke mũ, ãjag jykre kórég ti, kurã tỹ ěgno tá hã. ⁴⁹Inh pi(jé) isỹ vėsóg ki nẽn to jykrén ja ěn tó ti! Inh panh vĩ há tó ja inh nĩgtĩ, ù tỹ inh jẽnĥg mũ ěn vĩ ti. ěn vỹ inh mỹ: “tag tómnĩ, tag tó tũg nĩ,” he tĩ. ⁵⁰Ti tỹ inh mỹ nẽn tó mũ vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Hã kỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nẽn tó mũ ěn hã tó tĩ, tag tãvĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpe

13 ¹Hã ra festa tỹ Páscoa vỹ kakó tãvĩ tĩ sir, hã ra tóg tá krỹg tũ nĩ ver. Kỹ Jesus vỹ ki kanhró nĩ, ti tỹ ùri ter ke ěn ti. Ti kurã vỹ jun ja nĩ, ti tỹ ã panh ra tĩg jé. ã mré mũ tĩ ag to tóg há tãvĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩñ kỹ. Kỹ tóg ã ter ke kurã ěn kã ag to há tãvĩ nĩ gé, tag ki, ãprã, ti mré mũ tĩ ag to.

²Kỹ tóg rãkãñh kỹ ag mré jẽg mũ. Hã ra Japo vỹ Judas krĩñ huri, ti tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven tĩg jé, ag tỹ ti se jé. Judas Iscariotes ěn vē, Simão kósin ěn. ³Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã tỹ Topê tá kãtĩg ja ěn ki, kỹ tóg ki kanhró nĩ gé, ã tỹ ra tĩg mãñ ken ki. Kỹ Topê tóg ti tar han mũ gé, ti tỹ nẽn ù kar ki ag mỹ tỹ ùn mág jé jé. ěn ki kanhró tóg nĩ gé, Jesus ti. ⁴Tag kar to jykrén kỹ tóg vãhã jẽgnẽ mũ sir, jẽn kar kỹ. Jẽgnẽ kỹ tóg ã capa kunũñh kỹ vẽnĥ pẽfĩ jafã tỹ vẽnĥ pẽfig mũ. ⁵Goj tỹ tóg pẽnky kãki kujẽg mũ, kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag pẽn kugpég mũ. Vẽnĥ pẽfĩ jafã ěn tỹ tóg ag pẽn kykũg mũ. ⁶Kỹ tóg Simão Pedro tá jun mũ gé, ti pẽn kugpe jé. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “ã pi(jé) inh pẽn kugpenh ke mũ!” he mũ.

⁷Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ã pi(jé) ki kanhró nĩ!, sỹ ã mỹ nẽn han mũ ti!” he mũ. “Kar kỹ ã tóg kejẽn to jykrén ke mũ,” he tóg.

⁸Hã ra Pedro tóg ti mý: “vó,” he mǎn mǔ. “Inh pěn kugpenh ke tũ ã tóg nĩ,” he tóg. Ký Jesus tóg ti mý: “isỹ ã pěn kupég tũ nĩn ký ã tóg tỹ isũ tũ nĩnh ke mǔ,” he mǔ.

⁹Ký Pedro tóg ti mý: “inh kupe kǎn nĩ, ge ký, inh pěn, inh krĩ, inh nĩgé ke gé,” he mǔ.

¹⁰Hã ra Jesus tóg ti mý: “mro ã huri,” he mǔ. “Ǻ mro kar ký sóg ã pěn hã kugpenh ke mǔ. Jǎnhkri ã nĩ, ã mro kar ký. Jǎnhkri ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag kǎmĩ ùn pir vỹ jǎnhkri tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹¹Ũ tỹ pǎ'i ag mý ã ven ke mǔ ěn ki kanhró tóg nĩ, Jesus ti, hã ký tóg ag mý: “ãjag kǎmĩ ùn pir vỹ jǎnhkri tũ nĩ,” he mǔ.

¹²Ký tóg ag pěn kugpe kǎn mǔ. Ag pěn kugpe kar ký tóg ã kur rĩnh mǎn mǔ, ký tóg nĩ mǎn mǔ. Ký tóg ag mý: “ãjag mý sỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ?” he mǔ. ¹³“Iso ãjag tóg: Senhor, he tĩ. Tó há han ãjag tĩ. Tỹ sóg ãjag Senhor nĩ. ¹⁴Ký sóg tỹ ãjag professor nĩ gé. Hã ra sóg ãjag pěn kupé. Hã ký tóg há tĩ, ãjag tỹ jagně mý jagně pěn kugpe ký, inh ri ke han ký. ¹⁵Sỹ ãjag kanhrǎn sór vė, hã ký sóg ãjag mý ãjag pěn kupé. Inh ri ke han nĩ. ¹⁶Ki hã sóg tó mǔ, hã ký sóg ke mǔ. Ęg camarada pi(jé) ãjag patrǎo kǎfór nỹtĩ'. Ký ěg tỹ ũ jėnėn ký tóg ũ tỹ ti jėnėg mǔ ěn kǎfór tũ nĩ gé. ¹⁷Tag ki kanhró ãjag nỹtĩ, ký tóg há tĩ, ãjag tỹ inh ri ke han ký. ¹⁸Ǻjag kǎmĩ ũ tóg tag han ke tũ nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Ąjag kuprėg inh, ký sóg ãjag ki kanhró nĩ. Tag vỹ ãjag kǎmĩ ũ to rǎn ký nĩ, ha mē: “ũ tỹ inh mré inh jamĩ ko mǔ ěn vỹ isovǎnh ke mǔ ha,” he ti nĩ, Topė vĩ tỹ rǎn ký nĩ ki. Isỹ tag ve jé sóg ãjag kuprėg. ¹⁹Ũri sóg ãjag mý tó mǔ, ti tỹ isovǎnh ke to hã, ãjag tỹ ěn ve ký inh ki ěkrėn' he jé. Ęn ve ký inh ki ge ký nỹtĩmnĩ jǎvo. ²⁰Ki hã sóg tó mǔ, hã ký sóg ke mǔ. Isỹ ãjag jėgnėnh ke vė. Ký ũ tỹ ãjag mý vĩ há han ký tóg inh mý vĩ há han ke mǔ gé, hã ra tóg ũ tỹ inh jėnėg mǔ ěn mý vĩ há han ke mǔ gé, ãjag mý vĩ há han ký,” he tóg, Jesus ti, ti mré mǔ tĩ ag mý.

Ũ tỹ pǎ'i ag mý Jesus ven ke
(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹Jesus tỹ tag tó kar ký tóg ti mý e tĩ. Krĩ kufy jagy ti nĩ, ký tóg ã mré mǔ tĩ ag mý: “ki hã sóg tó mǔ, hã ký sóg ke mǔ,” he mǔ. “Ǻjag kǎmĩ ũ vỹ pǎ'i ag mý inh ven ke mǔ,” he tóg. ²²Ký tóg ag mý e tĩ. Ki kagtĩg ag nỹtĩ, ký ag tóg vėké jagně ki ěvǎnh mǔ.

²³Hã ra ũ tóg Jesus rǎ hã nĩ nĩ, ěn kǎ, ti tỹ ti to há nĩn ký. ²⁴Ký Pedro tóg ti mý ã nĩgé ven mǔ, ký tóg ti mý: “ti ki jėmė há han,” he mǔ, ũ tỹ Jesus rǎ hã nĩ ěn mý. ²⁵Ký tóg ti to grėn ke ký ti mý: “Senhor,” he mǔ. “Ũ tỹ hė nė?” he tóg ti mý. ²⁶Ký Jesus tóg ti mý: “ėmĩ tỹ sóg ti kume kǎ tỹ pun ke mǔ,” he mǔ, “ký sóg ti mý nĩm ke mǔ sir. Ęn hã vė,” he tóg mǔ, Jesus ti. Tag tó ký tóg ěmĩ mǎg mǔ, ký tóg ti kume kǎ tỹ pun ke mǔ sir, ký tóg Judas mý nĩm mǔ, Simǎo Iscariotes kósin ěn mý. ²⁷Ký Judas tóg ko mǔ. Ti tỹ ko kar mǔ ra vėsỹmėr Satanás tóg ti kǎra rǎ ja nĩ sir. Ký Jesus tóg ti mý: “ǎ tỹ nén han sór mǔ ěn han tĩg nĩ, to fũrũn nĩ,” he mǔ. ²⁸Hã ra ũ ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, Jesus

tỹ ti mỹ nén tó mũ ãn ki. ²⁹Judas vỹ ag jãnkamy ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag kãmĩ ù tóg: “ti hỹn ti mỹ: “ẽg mỹ festa to compra ù han tĩg,” he sór mũ, ke tũ nĩ kỹ ti tỹ ùn jagãgtar ag mỹ nén ù nĩm ke hỹn,” he ag tóg mũ. ³⁰Hã ra Judas tóg ẽmĩ ãn ko kar kỹ (tóg) króm ke kãkutẽ mũ, re ra. Hã ra tóg kuty nỹ.

Vẽnh jykre tãg

³¹Judas tĩg kar kỹ Jesus tóg ã mrẽ mũ tĩ ag mỹ: “vãhã tóg vẽn ven ke mũ, isỹ tỹ ùn mág nĩ ti,” he mũ. “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Hã ra sóg vẽn kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven ke mũ gé. ³²Isỹ vẽn kar mỹ Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ ven kỹ Topẽ tóg vẽn kar mỹ ven ke mũ gé, isỹ tỹ ùn mág nĩ ti. Vẽsỹmẽr tóg tag han ke mũ, Topẽ ti, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

³³“Inh jãvy!, ãjag mrẽ sóg nĩ sĩ pẽ han mũ ver,” he tóg. “Inh jãvãnh jẽ ãjag tóg ke mũ, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, Judeu ag mỹ, hã ra sóg ãjag mỹ tag hã tó mũ gé, hã vỹ: ãjag pi(jé) isỹ hẽn ra tĩg ke mũ ãn ki kanhró nỹtĩ!, he mũ. ³⁴Kỹ sóg ãjag mỹ vẽn jykre tãg nĩm sór mũ, hã vỹ: jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩmĩ, he mũ. ãjag to há tãvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagnẽ mỹ. Vẽn jykre tãg hã vẽ. ³⁵ãjag tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ vẽn kar vỹ ãjag jykre ki kanhrãn ke mũ. “Ti mrẽ ke vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jẽ ag tóg ke mũ ãjag to, ag tỹ ãjag jykre há ve kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Pedro mỹ nén tó mũ

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶Kỹ Simão Pedro tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ã tỹ hẽ ra tĩg sór nẽ?” he tóg. Kỹ Jesus tóg: “ẽn ra ã tĩg ke tũ nĩ ver, inh mrẽ,” he mũ. “Kar kỹ ã tóg kejẽn ẽn ra tĩg ke mũ gé, inh nón,” he tóg.

³⁷Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “isỹ ã mrẽ tĩg há tóg tĩ,” he mũ. “Isỹ ã tugrĩn ter ken kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ù tũ tĩnh mũ,” he tóg. ³⁸Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Ûri ã tóg ón kỹ iso: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” henh ke mũ. “Ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he tãgtũ han jẽ ã tóg ke mũ, galo kynkyr to hã. Ki hã sóg tó mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Pedro mỹ tón hã vẽ.

Kanhkã to ẽmĩn

14 ¹Kỹ Jesus tóg ã mrẽ mũ tĩ ag mỹ: “krĩ kufy han tũg nĩ,” he mũ. “Inh ki rã há han nĩ, kỹ Topẽ ki rã há han nĩ gé. ²Inh panh jamã tá ãjag ãn vỹ e nỹtĩ, ki hã sóg tó mũ. Ti tỹ tá tũ nỹtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vẽ. Ra tĩg jẽ sóg ke mũ, isỹ ãjag mỹ ãjag ãn kãnkãn jẽ. ³Isỹ kãnkãn kar kỹ sóg tá kãtĩg mãn ke mũ gé, sỹ ãjag tatĩn tĩg jẽ, kỹ ãjag tóg inh mrẽ tá nỹtĩnh mũ. ⁴Ti to ẽpyr ki kanhró ãjag nỹtĩ, sỹ hẽ ra tĩg ke to ẽmĩn ti,” he tóg.

⁵Kỹ Tomẽ tóg ti mỹ: “ẽg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ!, ã tỹ hẽ ra tĩg ke ti!,” he mũ. “Hã kỹ ẽg tóg ti to ẽpyr ki kagtĩg nỹtĩ gé,” he tóg. ⁶Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ti to ẽmĩn vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ. “Vẽn vĩ há hã tó sóg tĩ. Inh hã vỹ ãjag rĩnrĩr han ke mũ. Û tỹ inh ki ge mũ ag vỹ inh panh venh ke mũ.

7Ājag tỹ inh ki kanhró nỹtĩn kỹ ājag tóg inh panh ki kanhró nỹtĩ gé. Inh ki kanhrān ājag tóg huri, inh ve ājag tóg huri,” he tóg, Jesus ti.

8Kỹ Filipe tóg ti mỹ: “ēg mỹ ēg jóg mág ti ven nĩ,” he mũ. “Ēg tỹ ti venh há tóg tĩ,” he tóg. 9Kỹ Jesus tóg Filipe mỹ: “ā mỹ inh ki kagtĩg nĩ ver!, isỹ ājag mré tĩg mág ja ra?” he mũ. “Ā tỹ inh ve kỹ ā tóg inh panh ti vėg mũ gé. Hā ra ā tóg inh mỹ: ēg mỹ ti ven nĩ, he mũ. 10Inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ, kỹ tóg inh mré tỹ ũn pir nĩ gé. Ā mỹ tag kri fig tũ? Inh pi(jé) isỹ vėsóg ki nén to jykren mũ tó tĩ!. Inh panh tũ hā tó sóg tĩ, ti tũ hā han sóg tĩ, inh mré tỹ ũn pir nĩ ěn tũ ti. Kỹ tóg inh mré nén kar han mũ, inh panh ti. 11Inh vĩ kri nĩmnĩ, isỹ ā mỹ: “inh panh mré sóg tỹ ũn pir nĩ,” hen kỹ. Ā tỹ hā ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn kỹ isỹ nén han mũ ěn ki ěvānh nĩ, ā tỹ to jykren há han jé. 12Ki hā sóg tó mũ, hā kỹ sóg ke mũ. Ũ tỹ inh ki rā há han mũ ěn vỹ isỹ nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hā ra tóg isỹ nén han mũ kǎfór han ke mũ, ha vemnĩ, isỹ ũri inh panh venh tĩg ken kỹ. 13Kỹ sóg ājag tỹ inh mỹ nén ũ to vĩ mũ ěn hyn han kǎn ke mũ, isỹ tỹ ājag kǎke nĩn kỹ. Isỹ vėnh kar mỹ inh panh tỹ tỹ ũn mág nĩ ven ke vė, hā jé sóg ājag mỹ ājag tỹ nén to vĩ mũ ěn hyn han ke mũ. 14Kỹ, ājag tỹ inh mỹ nén ũ to vĩnh ken kỹ sóg ěn hyn han kǎn ke mũ, isỹ tỹ ājag kǎke nĩn kỹ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Topě kuprĩg jėnėnh ke

15“Ājag tỹ iso há nỹtĩn kỹ han nĩ, isỹ ājag mỹ nén tó mũ ti. 16Kỹ isóg inh panh mỹ ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tỹ ājag mỹ ti jėnė jé, ti tỹ tỹ ājag jagrė nĩ jé, ti tỹ ājag tar han jé, kỹ tóg ājag tovānh mǎn ke tũ nĩ. Ājag mỹ tóg ki hā tónh ke mũ. 17Hā ra tóg ũ tỹ inh ki ge jāvānh ěn ag mỹ nén ũ tónh ke tũ nĩ, ag tỹ ti ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Ag jāvó ājag tóg ti ki kanhró nỹtĩ. Ājag kǎtá tóg ājag mré nĩ nĩ, Topě kuprĩg ti,” he tóg, Jesus ti.

18“Inh pi(jé) ājag tovānh ke mũ!. Isĩg mũ ra sóg vỹn kenh ke mũ, ājag to. 19Kǎnhmar ũ tỹ inh ki ge jāvānh ěn ag tóg inh ve mǎn ke tũ nĩ. Ag jāvó ājag tóg inh ve mǎn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, kỹ ājag tóg inh ri kén rĩr mǎn ke mũ gé. 20Ājag tỹ Topě kuprĩg tỹ ājag jagrė venh ke kurā ěn ki ājag tóg inh ki kanhrān há han ke mũ, isỹ inh panh mré tỹ ũn pir nĩ ěn ti. Kỹ ājag tóg inh mré tỹ ũn pir nỹtĩnh mũ gé, ha mē,” he tóg, Jesus ti.

21“Ũ tỹ inh vĩ hā ki kanhrān mũ ěn, ũ tỹ inh vĩ hā ki króm mũ ěn hā vỹ iso há nĩ. Kỹ ũ tỹ iso há nĩ ěn to inh panh tóg há tǎvĩ nĩ. ěn to sóg há tǎvĩ nĩ gé. ěn vỹ inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

22Kỹ Judas tóg ti ki jėmėg mũ. Judas Iscariotes pijé!, Judas ũ vė. ěn vỹ Jesus mỹ: “ēg mỹ ā tóg vėnh ven sór mũ,” he mũ, “hā ra ā tóg ũ tỹ ā ki ge sór tũ ag mỹ vėnh ven sór tũ nĩ. Ā hē ri kenh ke mũ?” he tóg mũ.

23Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ũ tỹ iso há nỹtĩ kar ag vỹ inh vĩ ki króm ke mũ,” he mũ. “Ũ tỹ inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, kỹ tóg ti mré ěmǎn ke mũ. Kỹ sóg ti mré ěmǎn ke mũ gé. 24Ũ tỹ iso há tũ ěn vỹ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pi(jé) inh vĩ hā tó tĩ!. Ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn vĩ hā tó sóg tĩ, inh panh vĩ ti,” he tóg.

25 “Ājag mré sóg nĩ nĩ ver, k̄y sóg ājag m̄y tag kāmén m̄. 26 Isĩ kar k̄y sóg ājag m̄y vēs̄m̄er ũ t̄y ājag tar han ke m̄ ũ ěn j̄n̄ēnh ke m̄, h̄a v̄y: Top̄ē kupr̄ig, he m̄. Inh panh v̄y ājag m̄y ti j̄n̄ēnh ke m̄. Ěn v̄y n̄én ũ kar to ājag kanhr̄ān há han ke m̄. K̄y tóg ājag m̄y tó m̄ān ke m̄ gé, s̄y ājag m̄y n̄én tó m̄ kar ti, ājag t̄y k̄a jatun tũ nĩ j̄é,” he tóg, Jesus ti.

27 “Ājag kr̄i k̄ānhvy han j̄é sóg ke m̄. S̄y ājag m̄y n̄én n̄im ke m̄ h̄a v̄y: kr̄i k̄ānhvy, he m̄. H̄a ra tóg ũ t̄y inh ki ge j̄āvānh ag kr̄i k̄ānhvy s̄i ěn ri ke tũ nĩ, s̄y ājag m̄y ājag kr̄i k̄ānhvy han m̄ ti. Kr̄i k̄ānhvy p̄ē ājag n̄ȳt̄inh ha. H̄a k̄y kr̄i kufy han tũg nĩ. Kan̄ē jur han tũg nĩ gé. 28 Inh v̄i tag m̄ē ājag tóg huri, is̄y ājag m̄y: “t̄ig j̄é sóg ke m̄, kar k̄y sóg ājag to v̄yn kenh ke m̄ gé,” he m̄ ti. Ājag t̄y iso há n̄ȳt̄i ra tóg ājag m̄y s̄er t̄inh m̄ vē, is̄y inh panh venh t̄ig ke ti. Inh panh v̄y inh k̄āfór nĩ. 29 Ūri sóg ājag m̄y tag kāmén m̄, ājag t̄y ěn venh ke to h̄a. K̄y inh m̄i ěkr̄én nĩ, ājag t̄y ěn venh ken k̄y. Ěn k̄a inh ki ge k̄y n̄ȳt̄im̄n̄i. 30 Is̄y ājag mr̄é vēm̄én tag v̄y rur nĩ ha. Ēpr̄ā p̄ā'i m̄ág jun ke n̄ē ha. H̄a ra ti pi(j̄é) t̄y inh kr̄ig m̄y ke nĩ. 31 H̄a ra sóg s̄y n̄én han ke m̄ ěn han sór m̄, ěpr̄ā ke kar ag t̄y inh jykre ve j̄é, is̄y inh panh to há t̄āv̄i nĩ ti. K̄y sóg inh panh t̄y inh m̄y n̄én tó m̄ ěn han k̄ān t̄i. H̄a ven sór inh m̄, ěpr̄ā ke kar ag m̄y. M̄ j̄é ha, re ra,” he tóg, Jesus ti. Ti t̄y ā mr̄é m̄ t̄i ag m̄y ag t̄y n̄én venh ke kāmén h̄a vē.

Jesus t̄y uva fa ri ke nĩ

15 1 Ag m̄n̄ k̄y Jesus tóg ag m̄y: “uva fa ri ke inh nĩ,” he m̄. “Inh panh v̄y ũ t̄y uva ki r̄ir m̄ ěn ri ke nĩ. 2 K̄y ājag uva p̄ē ri ke n̄ȳt̄i,” he tóg. “Ū t̄y inh v̄i han sór tũ ěn ag h̄a v̄y uva p̄ē kan̄ēn v̄ānh ěn ri ke n̄ȳt̄i. Ěn kym k̄y tóg fón t̄i, inh panh ti, uva p̄ē kan̄ēn v̄ānh ěn ti. Ūn kan̄ē há han m̄ ěn ki r̄ir há han tóg t̄i, ěn f̄éj róḡrām tóg t̄i, ti p̄ē k̄āsir n̄ēgn̄ēm tóg t̄i gé, ti t̄y kan̄ē e han j̄é. 3 Tag ri ke han ti t̄i, inh panh ti, ājag t̄y. Ājag t̄y há! he tóg huri, inh panh ti, ājag t̄y inh v̄i kri n̄im tugr̄in. 4 Isovānh tũg nĩ, k̄y sóg ājag tovānh ke tũ p̄ē nĩ gé. Uva p̄ē ěn ri ke ti nĩ. Ti t̄y ti p̄ē róḡrām k̄y tóg tóg m̄. J̄āvo ti p̄ē t̄y uva fa ěn to n̄ȳgt̄in k̄y tóg kan̄ē há han t̄i. Ěn ri ke ti nĩ, ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄i tag ti. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄in k̄y ājag tóg vēnh jykre há h̄a han k̄y n̄ȳt̄i nĩ, j̄āvo ājag t̄y isovānh k̄y ājag tóg vēnh jykre há tovānh ke m̄ gé,” he tóg, Jesus ti.

5 “Uva fa ri ke inh nĩ, k̄y ājag tóg uva p̄ē ri ke n̄ȳt̄i gé. Ājag t̄y inh ki ge k̄y n̄ȳt̄in k̄y ājag tóg kan̄ē e han ke m̄, ājag t̄y isovānh tũ n̄in k̄y. Ājag pi(j̄é) ājag pir m̄y n̄én ũ há han ki kanhr̄ó n̄ȳt̄i. Inh h̄a ne ājag tar han t̄i. 6 Ū t̄y isovānh ke m̄ ěn fón j̄é tóg ke m̄, inh panh ti. Ēg t̄y uva p̄ē kórég kym k̄y v̄ām ěn ri ke tóg nĩ. Ēg t̄y ti p̄ē kym k̄y fón k̄y tóg tóg m̄, k̄y ěg tóg ti p̄un t̄i sir. Ěn ri ke han j̄é tóg ke m̄, inh panh ti, ũ t̄y isovānh m̄ ěn t̄y. 7 Ājag t̄y isovānh tũ n̄in k̄y, ājag t̄y is̄y ājag m̄y n̄én tó m̄ ěn to jykren̄ k̄y n̄ȳt̄in k̄y, k̄y inh m̄y n̄én kar to v̄im̄n̄i. Han j̄é sóg ke m̄, ājag m̄y, ājag t̄y inh m̄y n̄én to v̄i m̄ ěn ti, ha vem̄n̄i. 8 Ājag t̄y vēnh jykre há han k̄y tóg uva p̄ē t̄y kan̄ē e han ri ke nĩ. K̄y vēnh kar ag tóg ājag jykre ve k̄y Top̄ē to: “ũn há v̄y t̄y ti nĩ,” h̄en̄h ke m̄. H̄a ki ag tóg ki kanhr̄ó n̄ȳt̄inh m̄, ājag t̄y t̄y inh mr̄é

ke nýtí ti. ⁹Inh panh vỹ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nĩgtĩ gé, ãjag to. ãjag to ha pẽ sóg nĩ gé. Inh ki ge kỹ nýtĩmnĩ, sỹ ãjag to há tãvĩ nĩ jé. ¹⁰ãjag tỹ isỹ ãjag mỹ nén tó mũ ki króm kỹ ãjag tóg inh ki ge kỹ nýtĩnh mũ, kỹ sóg ãjag to há nĩ gé. Hã kỹ sóg inh panh vỹ hã ki króm kãn mũ, kỹ tóg iso há tãvĩ nĩ.

¹¹Inh mỹ tóg sér tí. Kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩn jé gé, ti tỹ inh mỹ sér ên ri ke tĩn jé gé, ãjag mỹ. Ti tỹ ãjag mỹ sér tí hã jé sóg ãjag mỹ inh jykre kãmén mũ. ¹²Sỹ ãjag mỹ vènh jykre nĩm mũn hã vè, ha mè. Jagnè to há pẽ nýtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ên ri ke han nĩ, he sóg mũ. ¹³Û tỹ ã mré ke ù ag jagfy ter sór mũ ên vỹ ag to há ja nĩgtĩ. Û tỹ êg to há kãfór pẽ ên venh ke tũ êg tóg nĩ, êprã. ¹⁴Inh mré ke pẽ vỹ tỹ ãjag nýtĩ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ. ¹⁵Hã kỹ sóg ãjag to: “inh camarada ag,” he tũ nĩgtĩ gé. Êg pi(jé) êg camarada ên ag mỹ êg tỹ nén to jykren mũ ên kãmén tí! Êg mré ke ag hã mỹ êg tóg kãmén tí. ãjag mỹ sóg inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên kãmén kãn huri, hã kỹ sóg ãjag to: “inh mré ke ag,” he mũ. ¹⁶ãjag pi(jé) inh kuprèg! Inh hã ne ãjag kuprèg! Kỹ sóg ãjag mỹ: “kanè e han nĩ,” he mũ ha, hã vỹ: vènh jykre há, he mũ. Vènh jykre há hã vỹ tũ! henh ke tũ nĩ. ãjag tỹ ên han kỹ jatun mỹ Topè mỹ nén kar to vĩmnĩ, inh jyy tó kỹ. ãjag tỹ ti mỹ nén ù to vĩ mũ ên han jé tóg ke mũ, Topè ti, ãjag tỹ vènh jykre há han kỹ nýtĩn kỹ. ¹⁷Sỹ ãjag mỹ nén tó mũn hã vè, hã vỹ: jagnè to há nýtĩmnĩ, sỹ ãjag to há nĩ ên ri ke, he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Û tỹ êg to jũnh ke ag

¹⁸Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ãjag to jũ nýtĩ gé. Tag mĩ êkrén nĩ, ag tỹ ãjag to jũnh ken kỹ. ¹⁹ãjag pi(jé) tỹ ag mré ke nýtĩ! ãjag tỹ tỹ ag mré ke nýtĩ ra ag tóg ãjag to há nýtĩnh ke mũ vè, hã ra ãjag tóg tỹ ag mré ke tũ nýtĩ. ãjag kuprèg inh, ag kãmĩ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩ jé, hã kỹ ag tóg ãjag to jũ nýtĩ. ²⁰Vãsỹ sóg ãjag mỹ: “ãjag pi(jé) inh kãfór nýtĩ!” he ja nĩgtĩ. Tag mĩ êkrén nĩ. Inh camarada ri ke ãjag nýtĩ, jãvo sóg tỹ ãjag patrão ri ke nĩ. Ag kãmĩ ù tóg inh vóg kónãn ke mũ. Ên vỹ ãjag vóg kónãn ke mũ gé. Ag kãmĩ ù tóg inh vĩ ki króm tí. Ên ag vỹ ãjag vĩ ki króm ke mũ gé. ²¹Hã ra ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn kỹ. Ag pi(jé) ù tỹ inh jènèg mũ ên ki kanhró nýtĩ! ²²Inh kãtĩ tũ ra, isỹ ag mỹ inh vĩ tó tũ ra ag tóg: “hã ra êg tóg ki kagtĩg nýtĩ,” henh ke mũ vè. Hã ra sóg ag mỹ tó, hã kỹ ag tóg ki kanhró nýtĩ. ²³Û tỹ iso jũ nýtĩ ên ag vỹ inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁴Nén ù han vãn hyn han sóg tí, ag rĩnve, kỹ ù vỹ tag han ja tũ pẽ nĩ ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: “vèg tũ êg nĩ,” henh ke mũ vè. Hã ra ag tóg vé, ag tỹ vèg mũ ra ag tóg ge ra iso jũ nýtĩ, kỹ ag tóg inh panh to jũ nýtĩ gé. ²⁵Hã ra ag tóg rán kỹ nýtĩ, Topè vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. “Nén ù tũ to ag tóg iso jũ sór mũ,” he tóg, Topè vỹ rá ki. Hã kỹ ag tóg ke tí,” he tóg, Jesus ti.

²⁶“Hã ra tóg kãtĩg ke mũ, ù tỹ ãjag tar han ke ti. Topè kuprĩg to ken hã vè. Ti hã vỹ ki hã tónh ke mũ, inh panh kuprĩg ti. Ên hã vỹ ãjag mỹ inh kãmén ke mũ. ²⁷Kỹ ãjag tóg vènh kar mỹ inh kãmén ke mũ gé, ên kã. Inh mré ãjag tóg mũ ja nĩ, isỹ ãjag mỹ tó vén mũn kã,” he tóg.

16 ¹“Ājag m̄y sóg tag kāmén kǎn m̄, ājag t̄y ki kanhró n̄yĩ jé, ājag t̄y isovǎnh sór t̄u pē n̄i jé, ājag jagtar ke kurā ěn kǎ. ²Ājag pan jé ag tóg ke m̄, pā'i ag, ājag t̄y vĕnh kanhrǎn jafā ra m̄ mǎn t̄u n̄i jé. K̄y ag tóg ājag kǎgtén ke m̄ gé. Ājag kǎgtén k̄y ag tóg ón k̄y: “Topē v̄y ěg m̄y tó, hǎ k̄y ěg tóg ag kǎgtén,” henh ke m̄. ³Ag t̄y ěg jóg mág ki kagt̄ig n̄yĩ hǎ k̄y ag tóg tag han ke m̄. Inh ki kagt̄ig ag tóg n̄yĩ gé. ⁴Ūri sóg ājag m̄y tó m̄. K̄y ājag tóg, ājag t̄y tag ve k̄y (ājag tóg): “ěg m̄y tóg tó ja n̄i, ěg t̄y ūri nén vĕg m̄ tag ti,” henh ke m̄,” he tóg, Jesus ti.

Topē kupr̄ig kǎt̄ig ke

Vās̄y sóg ājag m̄y tag tó ja t̄u n̄i ver. Vās̄y sóg ājag mré t̄ig n̄i vĕ, hǎ ra sóg ājag m̄y tag tó ja t̄u n̄i, s̄y ūri ājag m̄y nén tó m̄ tag ti. ⁵Ūri sóg t̄ig ke m̄, is̄y ū t̄y inh jĕnĕg m̄ ěn ve jé. K̄y ājag pi(jé) inh m̄y: “ǎ t̄y hĕ ra t̄ig ke nĕ?” henh ke m̄! ⁶Ājag m̄y tóg e t̄i, s̄y ājag m̄y is̄ig ke tag tó ja n̄in k̄y, k̄y ājag tóg fe kaj n̄yĩ. ⁷Hǎ ti n̄i hǎ ra, is̄ig ke ti, ha mĕ. Is̄ig t̄u n̄in k̄y ū t̄y ājag tar han m̄ ěn v̄y kǎt̄ig ke t̄u n̄i vĕ, Topē kupr̄ig ti. Is̄ig k̄y sóg ājag m̄y ti jĕnĕnh ke m̄. ⁸Ēn v̄y, ā kǎt̄ig k̄y (tóg) vĕnh kar m̄y: “Topē v̄i mranh ā huri,” henh ke m̄, k̄y tóg ag m̄y vĕnh jykre kuryj tónh ke m̄ gé, k̄y tóg ag m̄y Topē t̄y ag vóg kónān ke ěn tónh ke m̄ gé. ⁹“Jesus ki ā tóg rǎ t̄u n̄i, hǎ k̄y ā tóg Topē v̄i mranh t̄i,” he jé tóg ke m̄, vĕnh kar m̄y. ¹⁰K̄y tóg ag m̄y vĕnh jykre kuryj tónh ke m̄ gé, Topē kupr̄ig ti. Jǎvo sóg t̄ig ke m̄, inh panh kukām, k̄y ag tóg inh venh ke t̄u n̄i. ¹¹K̄y Topē kupr̄ig tóg ag m̄y Topē t̄y ag vóg kónān ke ěn tónh ke m̄ gé. Tag ki ūn t̄y t̄y ūn mág pē t̄y Nén-Kórég ěn to tóg: “kórég ti n̄i,” hé huri, Topē ti. Hǎ to ěg tóg ti t̄y ūn vóg kónān ke m̄ ěn ag ki kanhró n̄yĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹²“S̄y ājag m̄y nén tónh ke m̄ v̄y ver e n̄yĩ, hǎ ra tóg ver ājag m̄y mĕ jagy t̄i, hǎ k̄y sóg tónh ke t̄u n̄i. ¹³Topē kupr̄ig t̄y ājag ki jun k̄y, ū t̄y ki hǎ tó t̄i ěn kǎt̄ig k̄y tóg komĕr hǎ ājag m̄y tó kǎn ke m̄, nén t̄y ki hǎ tó m̄ ěn ti. Ti pi(jé) ā t̄y nén to jykrén m̄ ěn tónh ke m̄, Topē kupr̄ig ti. Inh panh t̄y inh mré nén to jykrén m̄ ěn hǎ tó jé tóg ke m̄. K̄y tóg ājag m̄y ājag t̄y kar k̄y nén venh ke ěn tónh ke m̄ gé. ¹⁴Ti hǎ v̄y iso: “ūn mág v̄y t̄y ti n̄i,” henh ke m̄ gé. Inh v̄i hǎ tó jé tóg ke m̄ ājag m̄y, hǎ k̄y tóg is̄y t̄y ūn mág n̄i tónh ke m̄. ¹⁵Inh panh t̄y nén tó m̄ ěn hǎ tó sóg t̄i gé. K̄y tóg ěn hǎ tónh ke m̄ gé, ti kupr̄ig ti. Hǎ k̄y sóg ājag m̄y: inh v̄i hǎ tó jé tóg ke m̄,” he m̄,” he tóg, Jesus ti.

Jesus t̄y ter kar k̄y r̄ir mǎn ke

¹⁶“Kǎnhmar ājag tóg inh ve mǎn ke t̄u n̄i ha, kejĕn ājag tóg kurā ū ki inh ve mǎn ke m̄ gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁷K̄y ti mré m̄ t̄i ag tóg jagnĕ m̄y: “ti h̄yn ne tó sór m̄, hǎ k̄y tóg: kǎnhmar ājag tóg inh ve mǎn ke t̄u n̄i ha, he m̄, hǎ k̄y tóg: kejĕn ājag tóg kurā ū ki inh ve mǎn ke m̄ gé, he m̄?” he ag tóg. “Ti t̄y ne tónh ke nĕ h̄yn, hǎ k̄y tóg: inh panh kukām sóg t̄ig m̄ ha, he m̄?” he ag tóg. ¹⁸“Ne to ke nĕ h̄yn, hǎ v̄y: kǎnhmar, he m̄? Ēg pi(jé) ti t̄y nén tó m̄ ěn ki kanhró n̄yĩ!,” he ag tóg, jagnĕ m̄y.

¹⁹Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ki nén jẽmẽ sór mũ ãn ki. Hã kỹ tóg ag mỹ: “inh vĩ mỹ ãjag mỹ e?” he mũ. “Kãnhmar ãjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejẽn hã ãjag tóg kurã ã ki inh ve mãn ke mũ. ²⁰Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Kygfỹ jé ãjag tóg ke mũ. Vësýrénh jé ãjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ã tỹ inh ki ge tũ ag hã mỹ sér tĩnh mũ. Fe kaj han jé ãjag tóg ke mũ, tag pãte tóg ãjag mỹ sér tĩnh mãn ke mũ gé. ²¹Ûn týtã fi tỹ gĩr venh ken kỹ tóg fi mỹ jagy tĩ, fi kaga jagy ãn ti. Fi kósın tỹ fi ki mur kar kỹ tóg hã ra fi mỹ sér tĩ, kỹ fi tóg ã kaga ãn mĩ êkrén mãn tũ nĩgtĩ. Fi tỹ ã kósın ve kỹ tóg fi mỹ sér tĩ. ²²Ge ve jé ãjag tóg ke mũ. Ûri tóg ãjag mỹ jagy tĩ, hã ra sóg ãjag ve mãn ke mũ, kỹ ãjag fe tóg mrin kenh ke mũ, ãjag tỹ inh ven kỹ. Kỹ ã tóg ãjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kãtig mãn kỹ. ²³Ën kã ãjag tóg inh mỹ nén ã to vĩ mãn ke tũ nĩ ha, isỹ ãjag mré nĩn kỹ. Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ. ãjag tỹ inh panh mỹ nén ã to vĩn kỹ tóg ãjag mỹ vin kãn ke mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén ã to vĩ mũ ãn tỹ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn kỹ. ²⁴Ver ãjag tóg ti mỹ nén ã to vĩ ja tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ: “ti mré ke vỹ tỹ ãg nýtĩ,” hen kỹ. Ti mỹ nén ã to vĩmĩnĩ, kỹ tóg ãjag mỹ hyn han kãn ke mũ, ãjag tỹ nén to vĩ mũ ãn ti, kỹ tóg ãjag mỹ sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tỹ ãprã ke kar kri ke nĩ

²⁵“ãjag mỹ sóg comparação han kỹ inh panh kãmén tĩ, kãnhmar sóg jamã hár(a) ãjag mỹ inh panh kãmén ke mũ, kỹ sóg ãjag mỹ comparação han mãn ke tũ nĩ sir. ²⁶Kurã ãn kã ãjag tóg vësóg ki inh panh mỹ nén ã kar to vĩnh ke mũ, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag jagfy vĩ mãn ke tũ nĩ ha, ãjag tỹ vësóg ki ti mré vëmén kỹ. ãjag hã vỹ ti mré vëmén ke mũ ha. ²⁷Inh panh vỹ ãjag to há tãvĩ nĩgtĩ, ãjag tỹ iso há nýtĩn kỹ, ãjag tỹ iso: “Topẽ vỹ ti jẽnẽ,” hen kỹ. ²⁸Inh panh tỹ inh jẽnẽn hã kỹ sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ãri inh mur ja ré kỹ tĩg ke mũ ha, inh panh kukãm,” he tóg, Jesus ti.

²⁹Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “vãhã ã tóg ãg mỹ kãmén há han mũ ha,” he mũ. “Vãhã ã tóg ãg mỹ comparação tó tũ nĩ ha. ³⁰Nén ã kar ki kanhró ã tóg nĩ, vég ãg tóg mũ. Ëg tỹ ã ki nén ã jẽmẽ sór kỹ ã tóg ki kanhró nĩ. Ëg tỹ ã mỹ nén ã tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki ãg tóg vég mũ, ã tỹ Topẽ tá kãtig ja ti,” he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³¹Kỹ tóg ag mỹ: “vãhã ãjag tóg inh ki ge kỹ nýtĩ ha,” he mũ. ³²“Hã ra ãjag tóg kãnhmar inh ré kỹ mũ kãn mũ ha, ãjag ĩn ra. Vẽn hã pugpóv kãn jé ãjag tóg ke mũ, ãri. Hã ra sóg pir pẽ tũ nĩ, ãjag tỹ inh ré kỹ mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vỹ ãgno kã inh mré jẽ nĩ. ³³Tag kãmén sóg ãjag mỹ, ãjag tỹ krĩ kãnhvy nýtĩ jé, ãjag tỹ inh ki ge kỹ nýtĩ tugrĩn. Tag ki ãjag tóg nén ã jagy kar vég tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Ëprã ke kar kri ke vỹ tỹ inh nĩ, ãprã ke kri pã'i ãn, Japo ãn kutẽm inh huri,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Topẽ mré vëmén

17 ¹Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag kãmén kãn kar kỹ tóg kanhkã ki ãvãnh mũ, kỹ tóg: “panh!” he mũ. “Inh hora tán krỹg huri,” he tóg. “Ag mỹ isỹ

tỹ ùn mág nĩ ven nĩ, isỹ tỹ ã kósin nĩn kỹ. Kỹ sóg ag mỹ ã tỹ tỹ ùn mág nĩ ven ke mũ gé. ²Ēprã ke kar kri ã tóg inh fêg, isỹ ag mỹ rĩr krỹg ja tũ ven jé, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ kar ên ag mỹ, fag mỹ ke gé. ³Ũ tỹ ã ki kanhrãn mũ ên vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ù tỹ ã to: “Topê vê,” he mũ kar ag, ù tỹ ã to: “Topê ù vỹ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Kỹ ag tóg inh ki kanhró nỹti gé, isỹ tỹ Jesus Cristo nĩn ki, ã hã tỹ inh jênê ên ki. ⁴Ag hã mỹ sóg ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven, êprã ke ag mỹ, fag mỹ ke gé. ã tỹ inh mỹ nén tó mũ ên han kãn inh. ⁵Vãsỹ, êg tỹ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ên kã sóg tỹ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. Ên han mãn nĩ, inh mỹ. Isỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh!

⁶Ũ ag kuprêg ja ã nĩ, ag tỹ inh ki ge jé, fag ke gé. Ên ag mỹ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vê, hã ra ã tóg inh mỹ ag vin, fag ke gé. ã ví ki króm ag tóg tĩ, fag ke gé. ⁷Ũri ag tóg ki kanhró nỹti, isỹ ã tũ hã han mũ ên ki, fag ke gé. ã hã ne inh mỹ nén kar ên tó tĩ!. Tag vég ag tóg tĩ. ⁸Ag mỹ sóg ã ví ti tó tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ, fag mỹ ke gé. Kỹ ag tóg vég mũ, ã tỹ inh jênê ên ti. Kỹ ag tóg iso: “Topê tỹ ùn jênêg mũ ên vê,” he mũ, fag ke gé.

⁹ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ên ag hã jagfy sóg ví tĩ, fag ke gé. Ũ tỹ inh ki ge tũ ên ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. ã tũ ag hã jagfy sóg ví tĩ. ¹⁰Ha vé, isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹti, kỹ ã tũ kar vỹ tỹ isũ nỹti gé. Ag hã tigrĩn sóg tỹ ùn mág nĩ, ù tỹ inh ki ge kỹ nỹti ên ag hã tigrĩn, fag ke gé. ¹¹Inh mur ja ré kỹ sóg tĩg mũ, ijãvo ag tóg êgno mĩ mũ nĩ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg ã venh kãtĩg mũ ha. Inh panh mág, há tãvĩ ã tóg nĩ. Ag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. ã hã ne inh mỹ ag vin!. ã mré sóg tỹ ùn pir nĩ. Ag tỹ jagnê mré tỹ ùn pir nỹti han nĩ, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke han nĩ, ag tỹ, fag tỹ ke gé. ¹²Isỹ ag mré nĩn kỹ sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tỹ inh mỹ ùn vin mũ ên ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, kỹ ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ũn pir tóg hã ra vãfor kỹ nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rãn kỹ nĩ, ti tỹ nũgme ki kutênh ke ti, hã kỹ ti tỹ ki kutênh ke nê ha. ¹³Ũri sóg ã kukãm kãtĩg mũ, hã ra sóg ver tag ki ag mỹ kãmén mũ, ti tỹ ag mỹ sér tĩ jé, ti tỹ inh mỹ sér tĩ tag ri ke tĩ jé, ag mỹ. ¹⁴Ag mỹ sóg hur ã ví kãmén. Kỹ ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag to jũ mũ, ag tỹ tỹ ag mré ke tũ nỹtĩn kỹ. Inh pi(jé) tỹ ag mré ke nĩ gé!, ù tỹ ag to jũ mũ ên mré. ¹⁵Hã ra sóg ã mỹ: “ha ag jé prêr,” he tũ nĩ, “ag tỹ ga tovãnh jé,” he tũ sóg nĩ. “Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ,” he sóg mũ ã mỹ. ¹⁶Ag pi(jé) tỹ inh ki ge tũ ag mré ke nỹti!. Tỹ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh ki ge jãvãnh ên ag mré. ¹⁷ã ví há ki ag kanhrãn nĩ, ã tỹ ùn kuprêg mũ ên ag, ag tỹ komêr hã ã ri ke nỹti jé. ã ví ên vỹ tỹ vênh ví há tãvĩ nĩ. ¹⁸Inh jênê ã tóg, sỹ ga kri mur jé. Kỹ sóg ã kóm ag jêgnênh mũ, ag tỹ êprã ke kar ên ag mỹ inh kãmén jé. ¹⁹Ag jagfy sóg ã mỹ vênh fêg ke mũ, ag tỹ inh mré ã mỹ vênh vin kỹ nỹti jé.

²⁰Hã ra sóg nén ù to vĩ sór mũ gé, sỹ ã mỹ ag kãmén kar kỹ. Ũ ag tóg ag ví mẽ kỹ inh ki genh ke mũ. Ên ag to sóg ví sór mũ gé. ²¹Ag kar tỹ tỹ ùn pir nỹtĩnh ken kỹ tóg há tĩ, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ ên ri ke. Ag tỹ êg mré tỹ ùn pir nỹtĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ vênh kar vỹ venh ke mũ, ã tỹ nén to inh jênêg mũ ti. ²²Isỹ ã tóg ùn mág han. Kỹ sóg ag tỹ ùn mág

han ke mū gé, ag tỹ jagnē mré tỹ ũn pir nỹtĩ jé, ã tỹ inh mré tỹ ũn pir nĩ tag ri ke. ²³Inh mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, kỹ sóg tỹ ag mré ke nĩ gé, kỹ ěg kar vỹ tỹ ũn pir ri ke nỹtĩ. ěg tỹ tỹ ũn pir nỹtĩ tugrĩn vėnh kar tóg venh ke mū, ã tỹ inh jėnė ěn ti. Ũn tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ěn ag to há tãvĩ ã tóg nĩ, ã tỹ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé ag tóg ke mū, ěprã ke ag, ag tỹ ěg tỹ tỹ ũn pir nỹtĩ tag ven kỹ.

²⁴Panh', vãsỹ ã tóg iso há nĩgtĩ vė, ěg tỹ ga tag han tũg ki. Hã kỹ ã tóg isỹ ũn mág pė han. Kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mū, ag tỹ inh mré nỹtĩn kỹ, ã tỹ inh mỹ ũn vin mū ěn ag. Ag tỹ inh mré nỹtĩn kỹ ag tóg venh ke mū, ã tỹ isỹ ũn mág han ja ti. ²⁵Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Ũ tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kagtĩg nỹtĩ, ag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Kỹ tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ki kanhró nỹtĩ gé, ã tỹ nén to inh jėnėg mū ti. ²⁶Ag mỹ sóg ã kãmén huri, kỹ sóg ag mỹ ã kãmén mãn ke mū gé, ag tỹ jagnė to há nỹtĩ jé, ag tỹ ã tỹ iso há tag ri ke nỹtĩ jé. Kỹ sóg ag mré ěmãn ke mū gé,” he tóg, Jesus ti, ã panh mré vėmėn kỹ.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 ¹Jesus tỹ tag tó kar kỹ tóg ã mré mū tĩ ag mré tĩ mū sir. Goj tỹ Cedrom kafã ũ ra ag tóg pa mū sir. Tá ka tóg krãnkran kỹ nỹtĩ. Ka kré ěn krėm ag tóg nĩgnĩ mū sir. ²Hã ra Judas tóg ti tig ěn ki kanhró nĩ gé. Tã tóg ã mré mū tĩ ag mré vėmėn tỹ hėn ri ke han huri, Jesus ti, hã kỹ Judas tóg ag tỹ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ũ tỹ pã'i ag mỹ Jesus ve ke mū ěn ti. ³Kỹ tóg ag nón tá jun mū sir, Judas ti, soldado ag mré, polícia ag mré hã ke gé, pã'i ag tỹ ag jėgnėn kỹ. Fariseu ag vỹ pã'i ag mré polícia ag jėgnė ja nĩ gé. Lampião e gég ag tóg kãmũ mū, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. ⁴Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã jagtar ken ki, kỹ tóg ag kato tẽ mū sir. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ũ tỹ hė ve sór nė?” he mū. ⁵Kỹ ag tóg ti mỹ: “Nazaré tá ke ěn ve sór ěg tóg mū,” he mū. “Jesus vė mỹr,” he ag tóg mū. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “inh hã vė,” he mū. Hã ra Judas tóg ag mré kãtĩg ja nĩ gé, ũ tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven mū ěn ti. ⁶Jesus tỹ ag mỹ: “inh hã vė,” hen kỹ ag tóg ti jo ranh ke mū. Rom ke ag tóg mū sir, ěprã. ⁷Kỹ Jesus tóg ag mỹ vĩ mãn mū. “ãjag tỹ ũ ve sór nė?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: “Jesus, Nazaré tá ke ěn,” he mãn mū. ⁸Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag mỹ sóg: inh hã vė, hé huri. Kỹ ãjag tỹ ise sór kỹ inh mré ke tag ag togvãnh nĩ sir,” he tóg. ⁹Hã ra tóg tag tó, ã tỹ to hã ã panh mỹ: “ã tỹ inh mỹ ũn vin ja ěn ag vỹ ki nỹtĩ, ag kãki ũ vỹ vãfor ja tũ nĩ,” he jan kỹ. Á tỹ ag jy nĩgãn jé tóg polícia ag mỹ: “ag togvãnh ra,” he mū, ã mré mū tĩ ag to.

¹⁰Hã ra Simão Pedro tóg ã rógro ěn vyn kỹ tóg polícia ag kãki ũ nĩgrėg kym ke mū. Ti pėgja tá ti nĩgrėg jė ěn tỹ tóg kym ke mū. Topė tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada ja vė, ti tỹ ũ nĩgrėg kym mū ěn ti, ti jijin hã vỹ: Malco, he mū. ¹¹Kỹ Jesus tóg Pedro mỹ: “ã rógro tỹ ti pãg ja tá fėg,” he mū. “Inh panh tỹ inh mỹ: “vėsyřėnh jé ã tóg ke mū,” he ja vė, hã kỹ sóg ag mỹ vėnh fėg ke mū ha. Vėnh nenh ke tũ sóg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Pā'i tỹ Anás tỹ Jesus ve

¹²Kỹ soldado ag tóg, ājag pā'i mré (ag tóg) Jesus mrĩnh mũ sir, vāfe tỹ. Polícia ag vỹ ag mré ti mrĩnh mũ gé. ¹³Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, Anás ĩn ra. Caifás kakrā vē, Anás ti, hā ra Caifás vỹ tỹ Topē tũ ki rĩr tĩ ag to pā'i mág nĩ, prỹg ěn kã. ¹⁴Hā ra Caifás ěn vỹ pā'i ag mỹ: “ũn pir tỹ ěg povo jagfy ter kỹ tóg pãgsĩ nĩ,” he ja nĩ. Ěn kakrā ĩn ra ag tóg Jesus pére mũ mũ.

Pedro tỹ Jesus to: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he vén
(Mt 26.57-58; 69-70; Mc 14.53-54; 66-80; Lc 22.54-57)

¹⁵Kỹ Simão Pedro tóg Jesus nón tĩ mũ, Jesus mré ke ũ mré. Hā ra Jesus mré ke ũ ěn tóg Topē tũ ki rĩr tĩ ag to pā'i mág ěn ki kanhró nĩ, hā kỹ tóg Jesus nón Anás ĩn kãra rã mũ, ĩn vāso ra. ¹⁶Hā ra Pedro tóg re tá jē nĩ, ĩn jãnkã rã hã. Kỹ Jesus mré ke ũ ěn tóg ver ũ tỹ jãnkã ki rĩr mũ ěn fi mré vēmén mũ, kỹ fi tóg Pedro ti mỹ: “hã kãrã,” he mũ, ti mré ke ũ ěn tỹ pā'i mág ki kanhró nĩn kỹ. ¹⁷Kỹ fi tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ Jesus mré ke nĩ,” he mũ, Pedro ti mỹ, ũ tỹ jãnkã ki rĩr jē ěn fi. Hā ra tóg fi mỹ ón kỹ: “vó,” he mũ.

¹⁸Hā ra Anás camarada ũ ag vỹ tá nỹtĩ gé, polícia ag mré. ĩn vāso ki ag tóg pĩ han kỹ nỹtĩ, ti tỹ kusa jagy tĩn kỹ. Pĩ to ag tóg tugtón nỹtĩ. Kỹ Pedro tóg ag mré tón nĩ gé, pĩ ěn ti to.

Anás tỹ Jesus ki jēmē sór
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Kỹ pā'i mág tóg Jesus mỹ: “inh mỹ ā mré mũ tĩ ag kãmén,” he mũ. “Ā tỹ nén kãmén tĩ ěn ti kãmén nĩ gé, inh mỹ,” he tóg, Anás ti. ²⁰Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vēnh kar mỹ sóg jamã hár(a) tó tĩ,” he mũ. “Vēnh kanhrān jafã krēm sóg tó tĩ, Topē jo ĩn krēm ke gé. Judeu kar tỹ vēnhmān kỹ nỹtĩn kỹ sóg ag mỹ kãmén tĩ. Inh pi(jé) vēnh péju kỹ tó tĩ, kỹ vēnh kar vỹ ki kanhró nỹtĩ. ²¹Hā ra ā tóg inh ki jēmē sór mũ! Inh vĩ jēmēg mũ ěn ag ki jēmēmnĩ. Ki kanhró ag tóg nỹtĩ, isỹ ag mỹ nén tó ja ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

²²Jesus tỹ tag tó kỹ polícia ũ tóg Jesus tãnh mũ, kỹ tóg ti mỹ: “pā'i mág vē mỹr,” he mũ. “Hā ra ā tóg ti mỹ vĩ mũ,” he tóg mũ. ²³Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ inh hỹn vēnh vĩ kórég tỹ ne tó?” he mũ. “Ha inh mỹ sỹ vēnh vĩ kórég tó mũ ěn tó,” he tóg. “Vĩ há han inh, ā tỹ hā ra ne tugnĩn isãnh nē?” he tóg.

²⁴Tag pãte Anás tóg Jesus jēnēg mũ sir, ti tỹ Caifás venh tĩg jé, Topē tũ ki rĩr tĩ ag to pā'i mág ěn mỹ. Ti mrĩnh kỹ jē kỹ tóg ti jēnēg mũ.

Pedro tỹ Jesus to: “ti ki kagtĩg sóg nĩ,” he mãn
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Hā ra Simão Pedro tóg tón nĩ nĩ, pĩ to. Kỹ tá nỹtĩ ag tóg ti mỹ: “ã hỹn tỹ ti mré ke nĩ gé,” he mũ. Hā ra tóg ón kỹ: “vó,” he mãn mũ. ²⁶Kỹ pā'i mág mỹ rãnrhãj tĩ ũ vỹ tá nĩ gé. Pedro tỹ ũ nĩgrēg kym ja ěn kanhkã ũ vē. Ěn vỹ Pedro

mỹ: “ã ve inh, ka kré krêm,” he mũ. Tá ã tóg ti mré jê ja nĩ,” he tóg mũ. ²⁷Hã ra Pedro tóg ón k̄y ti mỹ: “vó,” he măn mũ. Ên kã galo v̄y kynkyr mũ ha.

Pilatos t̄y Jesus ki jēmē

(Mt 27.1-2; 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸Kusã pē ki ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i t̄y governador ãn ra, ti vēmén jafã ra, palácio ên ra. Caifás ãn tá ag tóg ti pére kãpa mũ. Hã ra ag tóg pã'i t̄y governador ãn kã ra ge sór tũ nĩ. Ag t̄y festa t̄y Páscoa han ke v̄y kakó tĩ ha, k̄y ù t̄y pã'i t̄y governador ãn kã ra ge mũ v̄y festa t̄y Páscoa ên ki jên ke tũ nĩ. Ag jykre v̄e. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã k̄y ag tóg kã ra ge ja tũ nĩ sir. ²⁹K̄y Pilatos tóg re ra kãkutē mũ, ag mré vēmén jé. K̄y tóg ag mỹ: “ti hē ri k̄é?” he mũ. “Ti v̄enh jykre kórég t̄y ne han'?” he tóg, Pilatos ti, Jesus to. ³⁰K̄y ag tóg ti mỹ: “v̄enh jykre kórég han ti tĩ,” he mũ. “Ti há nĩ ra êg tóg ã m̄y ti ven ke tũ nĩ v̄e,” he ag tóg, Pilatos m̄y. ³¹K̄y Pilatos tóg ag mỹ: “ha m̄j̄ég,” he mũ. “Ãjag jykre ki ãjag tóg ti jykre kórég ên to jykrén k̄y tónh ke mũ, ti jykre ti,” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ: “ti ter ke v̄e,” he mũ. “K̄y ã hã v̄y êg m̄y: “ha ti tén,” henh ke mũ,” he ag tóg, pã'i ag, Pilatos m̄y. ³²Hã ra Jesus tóg ag t̄y fóg t̄y pã'i m̄y ã f̄ég ke tag tó ja nĩ, fóg ag t̄y cruz to ti sa k̄y ti tén jé. Hã k̄y ag tóg Pilatos m̄y ti ven mũ.

³³K̄y Pilatos tóg ã ãn kãra rã măn mũ, Jesus mré vēmén jé. K̄y tóg ti mỹ: “ã m̄y t̄y Judeu ag pã'i mág nĩ?” he mũ. ³⁴K̄y Jesus tóg ti mỹ: “ũ n̄y ã m̄y tag tó?” he mũ. “Á t̄y v̄esóg ki to jykrén m̄y vó, pã'i ag t̄y ã m̄y tó m̄y vó?” he tóg. ³⁵K̄y Pilatos tóg: “inh pi(jé) t̄y Judeu nĩ,” he mũ. “Á kanhkã ag v̄y inh m̄y ã f̄ég, ã povo to pã'i ag. Á hē ri k̄é?” he tóg.

³⁶K̄y Jesus tóg ti mỹ: “inh pi(jé) t̄y ga tag kri pã'i mág nĩ,” he mũ. “Is̄y t̄y tag ki ãn mág nĩ ra inh krêm ke ag tóg Judeu ag mré jagnē génh ke mũ v̄e, k̄y ag tóg isenh ke tũ nĩ v̄e. Hã ra sóg tag ki t̄y ãn mág tũ nĩ, hã k̄y ag tóg isé, Judeu ag,” he tóg, Jesus ti.

³⁷K̄y Pilatos tóg ti mỹ: “k̄y ã m̄y hã ra t̄y pã'i mág nĩ?” he mũ. K̄y Jesus tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ. “Is̄y ki hã tó jé, hã jé sóg ga kri mur ja nĩ, hã jé sóg ga kri tĩ mũ gé. K̄y ù t̄y ki hã tó to há n̄y t̄i ên ag kar v̄y inh v̄i jēm̄g mũ,” he tóg, Jesus ti. ³⁸K̄y Pilatos tóg ti mỹ: “ne n̄y t̄y ki hã ke nĩ?” he mũ. “S̄y ki kanhrãñ jãvãnh mē tóg tĩ,” he tóg, Pilatos ti.

Jesus ter ke

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

K̄y tóg re ra t̄ig măn mũ, pã'i ag mré vēmén jé, k̄y tóg ag mỹ: “ti pi(jé) v̄enh jykre kórég han tĩ,” he mũ. ³⁹“Páscoa kar ki sóg ãjag m̄y v̄ese ù kavãg tĩ. K̄y inh h̄yn ãjag m̄y ãjag t̄y ù to: “Judeu ag pã'i,” he mũ ên kyvãñ ke mũ,” he tóg, Pilatos ti. ⁴⁰Hã ra ag kar tóg pr̄enpr̄er mũ sir. “!.. Jesus pijé!..! Barrabás kava ra..!” he ag tóg mũ sir, pr̄enpr̄er k̄y. Hã ra Barrabás ên v̄y t̄y ãn jykre kórég pē nĩ.

19 ¹Kỹ Pilatos tóg soldado ag mý: “ti mrãnmrãn ra, ge kÿ,” he mû. ²Kÿ ag tóg ti mrãnmrãn mû. Ti mrãnmrãn kar kÿ ag tóg sónh pĩrĩn kÿ ti krĩ tógfĩg mû sir. Kÿ ag tóg kur kusũg tÿ ti kri fón mû gé sir. ³Ti ki junjun kÿ ag tóg ti mý: “viva, Judeu ag pã'i!,” he mû, ti nyg kÿ. Kar ag tóg ti tãnh mû gé sir.

⁴Kÿ Pilatos tóg re ra kutẽ mãn mû gé sir. Kÿ tóg vènh kar mý: “ha vé ha,” he mû. “Ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vè. Kÿ sóg ãjag mý ti ven mû. Nén ù vènhmÿ han tũ ti nĩ vè,” he tóg, Pilatos ti, ag mý.

⁵Kÿ Jesus tóg kãkutẽ mû, hã ra tóg sónh tÿ ã krĩ tógfĩn kÿ kãkutẽ mû, kur kusũg ãn tu kÿ ke gé. Kÿ Pilatos tóg vènh kar mý: “ti ve ra,” he mû, ag tÿ hèn ri ke mún ti tovãnh jé, ag tÿ ti jagtar ãn ve kÿ.

⁶Pã'i ag tÿ ti ve kÿ, polícia ag tÿ ti ve kÿ ag tóg prẽnprẽn mû gé sir. “!.. Ka to ti sã..! !..Ka to ti sã..!” he ag tóg mû sir, prẽnprẽn kÿ. Kÿ Pilatos tóg ag mý: “kÿ ãjag hÿn inhhã ka to ti sa sór mû!,” he mû. “Ti pi(jé) nén ù kórég han mû!,” he tóg.

⁷Kÿ ag tóg ti mý: “hã ra tóg: “tÿ inh Topẽ kósin nĩ,” he tĩ ãg mý,” he mû. “Ëg tÿ ù tÿ ge tén ke vè. Hã tó ja ti nĩ, ãg mý, Topẽ ti, hã kÿ tóg rán kÿ nĩ,” he ag tóg mû sir, Pilatos mý.

⁸Kÿ Pilatos tÿ ti tÿ tÿ Topẽ kósin nĩ mẽ kÿ tóg ti mý e tãvĩ tĩ. ⁹Kÿ tóg ã ãn kãra rã mãn kÿ Jesus mý: “tÿ ã hẽ tá ke nĩ?” he mû. Hã ra Jesus tóg ti mré vèmén mãn sór tũ nĩ. ¹⁰Kÿ Pilatos tóg ti mý: “ã mý inh mré vèmén ke tũ?” he mû. “Isÿ ã kavãn sór nĩ kÿ sóg ã kyvãg mû. Isÿ ka to ã sa sór kÿ sóg to ã sãg mû gé. Tag to jykrén,” he tóg, Pilatos ti, Jesus mý. ¹¹Hã ra Jesus tóg ti mý: “Topẽ tÿ ã tÿ pã'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtĩg ninh mû vè,” he mû. “Hã kÿ ù tÿ ã mý inh fẽg mû ãn vÿ ã tÿ Topẽ vĩ mranh mû tag kãfór nĩ ha,” he tóg, Jesus ti.

¹²Kÿ tóg Pilatos mý e pẽ tãvĩ tĩ, kÿ tóg ti kavãn sór mû sir. Hã ra Judeu ag tóg ti mý: “ã tÿ tag kyvãn kÿ ã pi(jé) tÿ ãg kar kri pã'i mág pẽ tÿ Imperador ãn mré ke nĩ!,” he mû. “Û tÿ vèsÿ pã'i mág han mû ãn vÿ Imperador kato tẽ mû,” he ag tóg. ¹³Kÿ Pilatos tóg ag vĩ tag mẽ kÿ mùmẽg mû, kÿ tóg Jesus jé prẽn mû, ti tÿ ti mré re tá jẽnh kutẽ jé. Kÿ tóg ã nĩgja ãn kri nĩ nĩ, ã tÿ hẽ tá vènh kar jykre vég tĩ ãn ki. Tá ag tóg pó nẽ ja nĩgtĩ, hã kÿ ag tóg to: “Pó Nẽ,” he tĩ, hã vÿ: “Gabatá,” he mû, Hebreu vĩ ki. ¹⁴Meio dia ki ke vè. Tÿ vaj kÿ ag tóg festa tÿ Páscoa ãn han sór mû, hã kÿ ag tóg ùri vèjẽn tÿ hèn ri ke kãn mû. ãn kã meio dia ki Pilatos tóg ã nĩgja kri nĩ nĩ, ag mý ag tÿ vènh jykre han ke mû ãn tó jé. Kÿ tóg Judeu ag mý: “ãjag pã'i mág hã vè ha,” he mû. ¹⁵Hã ra ag tóg prẽnprẽn kÿ: “!..ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!” he mû sir.

“Kÿ inh mý ãjag pã'i mág tÿ cruz to sanh mû!?” he tóg, Pilatos ti. Kÿ pã'i ag tóg ti mý: “pã'i mág ãg nÿtĩ, hã vÿ: Imperador, he mû,” he mû. ¹⁶Kÿ Pilatos tóg ag mý: “ha cruz to ti sanh mÿjẽg gé,” he mû sir.

Ag t̄y Jesus t̄y cruz to sanh ke
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷K̄y ag tóg Jesus m̄y cruz fig m̄, ti t̄y vyn k̄y p̄nónh t̄y Calvário ra t̄ig jé, ag t̄y Hebreu v̄i ki to: Gólgota, he m̄ ãn ra. ¹⁸Tá ag tóg cruz to ti s̄ag m̄ sir. Ti mré ag tóg ùn régre ag t̄y cruz to ag s̄ag m̄ gé, k̄y ù v̄y ti p̄gja tá cruz to sa, j̄avo ù v̄y ti jak̄nh tá cruz to sa gé. J̄avo Jesus v̄y ag kuju k̄a cruz ti to sa gé. ¹⁹Hã ra Pilatos tóg Jesus to v̄enh rá han ja n̄i, k̄y ag tóg ti kr̄ig m̄y v̄enh r̄a ãn sa ja n̄i, h̄a v̄y: “Nazaré tá Jesus v̄e, Judeu ag p̄a'i t̄y rei v̄e,” he m̄, v̄enh rán ki. Hebreu v̄i ki tóg rán k̄y n̄i, Latim v̄i ki ke gé, Grego v̄i ki ke gé. ²⁰K̄y Judeu t̄y h̄en ri ke ag tóg vég m̄ sir, v̄enh rá ti. Jerusalém v̄y tá kakó n̄i, Jesus t̄y h̄e tá cruz to sa k̄y j̄e ãn ti tá, h̄a k̄y ù t̄y h̄en ri ke ag tóg ti venh k̄am̄j̄j̄e sir. ²¹K̄y tóg p̄a'i ag m̄y há t̄u n̄i. H̄a k̄y ag tóg Pilatos m̄y: “Judeu ag p̄a'i t̄y rei v̄e, he ja ã n̄i, v̄enh rán ki,” he m̄. “Hã ra tóg ki krov ja t̄u n̄i. V̄eso tóg: “t̄y sóg Judeu ag p̄a'i t̄y rei n̄i,” he ja n̄i. K̄y: Judeu ag p̄a'i m̄ag v̄y t̄y inh n̄i, he rán n̄i,” he ag tóg, Pilatos m̄y. ²²Hã ra Pilatos tóg ag m̄y: “vó,” he m̄. “Rán inh huri, k̄y tóg rán k̄y n̄i ha,” he tóg m̄.

²³K̄y soldado ag tóg Jesus t̄y ka to s̄ag m̄. K̄y ag tóg ti kur m̄n k̄y v̄enh k̄ap̄am m̄. Û t̄y 4 (ke) ag v̄e, soldado ag, h̄a k̄y ag tóg ti kur t̄y v̄enh k̄ap̄am t̄y 4 (ke) han m̄. Hã ra ti v̄enh kri f̄eg ja v̄y kur pir t̄y há n̄i. Kur̄y t̄u ti n̄i. ²⁴K̄y ag tóg ti capa há ve k̄y jagn̄e m̄y: “ég h̄yn tag kym ke t̄u n̄i,” he m̄. “Ti capa to jogar he j̄e ég tóg ke m̄. Û t̄y m̄ag m̄ ãn h̄a v̄y tóg tunh m̄,” he ag tóg m̄. K̄y ag tóg to jogar he m̄ sir. Hã ra ag t̄y ti kur to jogar he m̄ ãn tóg rán k̄y n̄i gé, Top̄e v̄i rá ki, ha m̄. “Inh kur t̄y v̄enh k̄ap̄am ag tóg, h̄a ra ag tóg inh kur t̄y v̄enh kri f̄eg ja to jogar he m̄,” he ja tóg n̄i, Top̄e v̄i rá ki, h̄a k̄y ag tóg ke m̄.

²⁵Hã ra Jesus m̄ynh fi v̄y tá j̄e n̄i, cruz r̄a h̄a, fi j̄avy fi mré. Kar k̄y Maria Madalena fi v̄y tá j̄e n̄i gé, kar k̄y Maria ù fi ke gé, Clopas pr̄u fi. ²⁶K̄y Jesus tóg ã m̄ynh fi vég m̄ sir. Ti mré t̄i m̄ ù v̄y fi to gr̄en ke k̄y j̄e n̄i, Jesus t̄y ù to há p̄e ãn ti. K̄y Jesus tóg ã m̄ynh fi m̄y: “tag v̄y t̄y ã kósin n̄inh m̄ ha,” he m̄, ã mré t̄i m̄ ãn to. ²⁷J̄avo tóg ti m̄y: “fi h̄a v̄y t̄y ã m̄ynh n̄inh m̄ ha,” he m̄ gé, fi to. Hã k̄y ti mré t̄i m̄ ãn tóg fi m̄y: “inh mré n̄inh k̄at̄ig,” he m̄, k̄y fi tóg ti ãn kr̄em n̄i n̄i, ti t̄y Jesus j̄egja ki fi j̄e'lȳn j̄e.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Jesus t̄y ã m̄ynh fi m̄y tag tó kar k̄y tóg sir ã t̄y n̄en hyn han ke m̄ ãn hyn han k̄an ja n̄i. Hã to jykr̄en k̄y tóg h̄a ra n̄en t̄y ã to rán k̄y n̄i ãn hyn han k̄an sór m̄, h̄a k̄y tóg: “inh og há tóg t̄i,” he m̄ sir. ²⁹Tá runja ù v̄y n̄i n̄i, hã ra vinho kaja pir v̄y ki n̄i, runja ãn ki. K̄y ag tóg esponja t̄y vinho ki t̄y pun ke m̄, k̄y ag tóg ka t̄y hissopo jur̄yn k̄y (ag tóg) n̄en kugpe jaf̄ã ãn kusón m̄, kusón k̄y ag tóg vinho k̄ara r̄ag k̄y ti m̄y jun m̄ sir, vinho ti.

³⁰Kỹ tóg ki ùnh ùnh ge mũ sir, vinho ãn ki. Kỹ tóg: “ke kãn inh huri,” he mũ. Kỹ ti krĩ tóg héré! he mũ, kỹ tóg hun ke mũ. Kỹ tóg hur ter.

Soldado ù tỹ Jesus kusón

³¹Kỹ Judeu ag tóg Pilatos mỹ to vĩ mũ, soldado ag tỹ ù tỹ ka to sa kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh jé, ag tỹ kãnhtar kãgter jé. Tỹ vaj kỹ ag mỹ festa mág vê, kỹ ag tóg ùri festa ãn to nãn kar kãnkan tĩ gé. Hã ra tóg ag mỹ kórég nĩ, ù tỹ ag festa kurã ki cruz to sa kỹ ter mũ ti. Hã kỹ ag tóg Pilatos mỹ ag kãgtén ke to vĩ mũ, ag tỹ ka to ag kãrem jé. ³²Kỹ soldado ag tóg ù tỹ Jesus mré cruz to vin kỹ nỹtĩ ag fa mrynhmranh mũ mũ. ³³Kỹ ag tóg Jesus fa mrynhmranh sór mũ gé, hã ra tóg hur ter, hã kỹ ag tóg mrynhmranh tũ nĩ sir. ³⁴Kỹ soldado ù tóg ã rôgro tỹ ti jẽn'yr ki kusón mũ, kỹ ti kyvénh tóg ki kãkutê mũ, kyvénh jãpri mré.

³⁵Tag ve inh, mỹr, ha mẽ, hã kỹ sóg ajag mỹ tó mũ. Sỹ ki hã tó vê. Sỹ ajag mỹ tag kãmén vê, ajag tỹ inh vĩ tag kri fi jé, ajag tỹ ti ki ge sór jé. ³⁶Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. “Ag pi(jé) ti kuka mrynhmranh ke mũ!” he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ³⁷Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, hã mẽ. “Ag tỹ ùn kusón mũ ãn ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg mũ gé, Topê vĩ ki, Jesus to.

Ag tỹ vãnh kej ra ti va mũ

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Kỹ Jesus to há ù tóg nĩgtĩ, Arimatéia tá José. ãn vỹ ti mré tĩg ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamég kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. ãn vỹ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: “sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ,” he mũ. Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: “há ti nĩ,” he mũ. Kỹ Arimatéia tá José ãn tóg Jesus tỹ cruz to ti kãtérem tĩ mũ. ³⁹Kỹ Nicodemos vỹ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vémén mũ ãn ti. ãn vỹ ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) quilos vê mỹr. Ka tỹ mirra jẽnjo ger há vê, kar ka tỹ aloés jẽnjo ger há mré. ãn ma kãtĩg tóg mũ, Nicodemos ti. ⁴⁰Kỹ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, cruz to, José mré Nicodemos ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, hã ra ag tóg nãn ger há ãn tỹ ti pãg ke ãn kãkã nĩm mũ gé. Judeu ag jykre hã vê, ag tỹ vãnh kej tá ù fi kỹ. ⁴¹Ka kré ù vỹ Gólgota tá kakó nĩ, kỹ tóg tá vãnh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ka kré ãn tá. Kuprã ti nỹ. ⁴²ãn kãkã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãké nỹ ha, kỹ ag festa tóg kakó! he mũ ha, hã kỹ ag tóg vãnh kej tãg ãn kãkã Jesus fig mũ sir.

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 ¹Tỹ vaj ùn kỹ, semana ki kurã ve ki Maria Madalena fi tóg Jesus venh tĩg sór mũ, ti kej tá. Kusã pẽ ki fi tóg ra tĩ mũ, kurã sĩ hã ra. Hã ra fi tóg tá jun kỹ (fi tóg) pó ãn vég mũ, ti kej nĩfe ãn ti. Kunũnh kỹ tóg jẽ nĩ, kỹ tóg sir nor kỹ nỹ nĩ, ti kej ti. ²Kỹ fi tóg Simão Pedro to vãnhvãg tĩ mũ sir, Jesus mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvĩ ãn to. Kỹ fi tóg ag mỹ: “ãg

Senhor va ag tóg mū ja nī,” he mū. “Ā kej kākī tóg tū nī,” he fi tóg mū. “Ag hñn hē ra ti va kagáv,” he fi tóg mū ag mý. ³Ký ag tóg venh mū mū gé, Pedro ti, Jesus mré tí tī ũ ěn ke gé. ⁴Pétē ag tóg mū mū, hā ra ũ ěn tóg Pedro kã raran ke mū, ký tóg tá jun vén mū. ⁵Ký tóg pãrō nor ěn ki pãnh ke ký kãtã kur ěn vég mū, ti pãg ja ti, hā ra tóg kãra rã ja tū nī. ⁶Ký Simão Pedro tóg ti nón tá jun mū gé, hā ra tóg inhã kãra rã mū, ti kej kãra, Pedro ti. Ký tóg kur ěn vég mū gé sir. ⁷Ti krī pãg ja vỹ vyr mý nī nī, kónhpēn ký. ⁸Ký ũ ěn tóg ti nón kãra rã mū gé sir, ký tóg ã tỹ ven ký: “hã ja vē,” he mū. ⁹Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtī. Tag to hã ag tóg ti ví to jykrén há han ja tū nī ver, ti to nén rán ký nī ěn to, ti tỹ ã ter kar ký rĩr mãn ke ěn to. Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtī.

¹⁰Ag tỹ ti kej tỹ kuprã nỹ ve kar ký ag tóg vỹnvñn ke mū, ãjag ĩn ra.

Jesus tỹ Maria Madalena fi mý vñnh ven

(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹Hã ra Maria Madalena fi tóg tá jē nī, ti kej nor nī ěn tá. Fỹ fi tóg jē nī. Fi fỹ ký fi tóg ti kej to pãnh ke ký (fi tóg) kãtã ěvãnh mū sir. ¹²Ký fi tóg ũn régre ag vigvég mū. Topē tỹ jěgnē jafã ag vē. Kur kupri rĩnh ký ag nĩgnĩg ký nỹtī, Jesus nỹgja tá, ti kej kãtã. ũ tóg ti krī nĩgja tá nī, ký ũ tóg ti pēn nỹtĩgja tá nī gé. ¹³Ký ag tóg fi mý: “ã tỹ ũ jãvãnh ký fỹ nē, jỹ?” he mū. Ký fi tóg ag mý: “inh Senhor va ag tóg mū ja nī, hã ra sóg ag tỹ hē ra ti va mū ja ěn ki kagtĩg nī,” he mū. ¹⁴Ký fi tóg vēsýkã ěvãnh mū, hã ra Jesus tóg tá jē nī. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nī. ¹⁵Ký tóg fi mý: “ã tỹ ũ jãvãnh ký fỹ nē, jỹ?” he mū gé. Hã ra fi tóg ti to: “ti hñn tỹ ka kré tag ki rĩr tí jē, he sóg mū,” he mū. Hã ký fi tóg ti mý: “ã mý ag tỹ hēn ra ti va mū vég tū, vỹ?” he mū. ¹⁶Ký Jesus tóg fi mý: “Maria!” he mū, fi jiji tó ký. Ký fi tóg ti tỹ fi mý fi jyjy tó ký (fi tóg) vãhã ti ki kanhrãn mū sir. Ký fi tóg ti mý: “Raboni!, ã hã mý!” he mū. Hebreu vī ki fi tóg tó mū, hã ký fi tóg: “Raboni!,” he mū. ěg vī ki ěg tóg tag to: “Senhor,” he tí. Fi tỹ vãhã Jesus ki kanhrãn ký nĩn ký fi tóg ti mý ke mū.

¹⁷Hã ra Jesus tóg fi mý: “inh vóg tũg nī ver,” he mū. “Isỹ ver inh panh ra tãprynh ke vē. Inh kanhkã ag mý tónh tĩg nī hã ra. Ag mý: “isỹ ver inh panh venh tĩg ke vē, hã ra tóg tỹ ãjag panh nī gé, he tóg,” hemnī. “Isỹ ver inh Topē to tãprynh ke vē, ký tóg tỹ ãjag Topē nī gé, he ti,” hemnī ag mý,” he tóg Jesus ti, Maria Madalena fi mý.

¹⁸Ký fi tóg tí mū, ti mré mũgtĩ ag mý tó jé. “ěg Senhor ve inh,” he fi tóg mū. Ký fi tóg ag mý tó kãn mū sir, ti tỹ fi mý nén tó mū ěn ti.

Jesus tỹ ã mré mū tí ag mý vñnh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹Kurã ěn kã, semana tỹ kurã ve ěn tỹ rãkãnh ký ag tóg vñnhmãn ký nỹtī, ĩn ũ krēm, ti mré mū tí ag. Hã ra ag tóg jãnkã nĩfénh ja nī, chave tỹ, ag tỹ ěprã pãl'i ag kamēg ký. Hã ra Jesus tóg vãhã vñnh ven mū, ag kākī, ký tóg ag mý: “mý sér nỹtĩmnī,” he mū. ²⁰Tag tó ký tóg ag mý ã nĩgē nug ven mū,

ã jën'yr ti ke gé. Kÿ tóg ag mÿ sér tí sir, ag tÿ ãg Senhor ven kÿ. ²¹Kÿ tóg ag mÿ ke mǎn mü. “Mÿ sér nÿtímnĩ,” he tóg. “Inh panh tÿ inh jënê vë. Kÿ sóg ũri ãjag jënêg mü gé, ti tÿ inh jënê ri ke,” he tóg. ²²Tag tó kar tóg ag ki hu he mü, ag kar ki, kÿ tóg ag mÿ: “Topê kupríg vÿ tÿ ãjag jagrê nÿtí ha,” he mü. ²³“Ájag tÿ ũ mÿ: “ã tÿ Topê vĩ mranh ja ên tÿ tóg vënh pǎte fón mü,” hen kÿ tóg vënh pǎte fón kÿ nĩ nĩ. Ájag tÿ ũ mÿ: “ã mÿ ti vënh pǎte fón ke tũ nĩ,” hen kÿ tóg vënh pǎte fón ke tũ nĩ,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vënh ven vén kÿ.

Tomé tÿ vǎhã Jesus ve

²⁴Hã ra Tomé vÿ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tÿ Jesus vég mü ên kǎ. Tomé ên vë, ag tÿ ũ to: “ün vëgni,” he mü ên vë, Jesus mré tí tĩ ũ ên ti. ²⁵Ag tÿ Tomé ên ve kÿ ag tóg ti mÿ: “ãg Senhor ve ãg,” he mü. Hã ra tóg ag mÿ: “ti nĩgé nug ve sór inh mü,” he mü, “isÿ ag tÿ prego tÿ ti nĩgé nugnón ja ên mē jé, inh nĩgé tÿ,” he tóg mü. “Kÿ sóg ti jën'yr ki mënñ ke mü gé, sÿ ki ti kusón ja ên mē jé. Ke tũ nĩ (mü) ra isóg kri nĩm ke tũ pē nĩ, ti rĩr mǎn kri,” he tóg, Tomé ti.

²⁶Kurã tÿ 8 (ke) tũg kÿ ag tóg vënh mǎn kÿ nÿtí gé, kÿ Tomé vÿ ag mré nĩ gé. Ìn jǎnkǎ vÿ ki chaven kÿ nÿtí. Kÿ Jesus tóg ag mÿ vënh ven mǎn mü, ag mré jën kÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “mÿ sér nÿtímnĩ,” he mü. ²⁷Kÿ tóg vësÿmér Tomé mÿ: “ã nĩgé tÿ inh nĩgé nugnor mē,” he mü. “Á nĩgé tÿ inh jën'yr kusón ja ên ti mē gé. Kri nĩmnĩ, to: “vënh ó vë,” he mǎn tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁸Kÿ Tomé tóg ti mÿ: “inh Senhor,” he mü. “Topê!,” he tóg. ²⁹Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “vǎhã ã tóg kri nĩm sór mü ha, ã tÿ inh ve kÿ,” he mü. “Û tÿ ã tÿ inh vég tũ ra kri nĩm mü ên mÿ tóg vĩ há pē han ke mü, Topê ti,” he tóg, Jesus ti, ti tÿ ag mÿ vënh ven mǎn kÿ.

Ëg tÿ Jesus ki ge jé livro tag tóg rán kÿ nĩ

³⁰Jesus vÿ ag rĩnve ãg tÿ nén han vǎnh hyn han kǎn ja nĩgtĩ, nén tÿ hën ri ke, hã ra sóg rán kǎn ja tũ nĩ. ³¹Sÿ livro tag rán vë, ũ tÿ vënh rá tag vég mü kar ên ag tÿ Jesus ki ge sór jé, ag tÿ ti to: “Cristo vÿ tÿ ti nĩ, Topê kósín vÿ tÿ ti nĩ,” he jé. Kÿ ãjag tÿ ti ki ge kÿ ãjag tóg rĩr krÿg ja tũ ên venh ke mü, ti tugrín, mÿr, ha mē.

Jesus tÿ ã mré mü tí ũ ag mÿ vënh ven mǎn

21 ¹Tag pǎte Jesus tóg kejën goj tÿ Tiberíades tá ag mÿ vënh ven mǎn mü, kÿ tóg ge tí, ha mē. ²Simão Pedro vÿ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tÿ ũ to: “ün vëgni,” he mü ên ti, kar kÿ Natanael ti ke gé, ãmã tÿ Caná tá ke ên, ga tÿ Galiléia tá ke ên, kar kÿ Zebedeu krê ag vÿ tá nÿtí gé, ũ tÿ Jesus mré mü tí régre ũ ag ke gé. ³Kÿ Simão Pedro vÿ ag mÿ: isÿ pirã kugmĩnh tĩg vë,” he mü. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã mré ãg mũnh mü,” he mü gé. Kÿ ag tóg barco ki ge mü, goj kri mü jé. Hã ra ag tóg nén ũ kǎgmĩg tũ pē nĩ, kuty ên kǎ.

⁴Tÿ vaj kÿ kusã pē ki, rã tÿ jun ke mü ra Jesus vÿ ga fyr tá jē nĩ, hã ra ag tóg ti ki kagtĩg nÿtí ver. ⁵Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ pirã ũ kǎgmĩg tũ?” he mü. Kÿ ag tóg ti mÿ: “hÿ,” he mü. ⁶Kÿ tóg ag mÿ: “rede tÿ barco pēgja tá fón,” he

mũ, “kỹ ãjag tóg kugmĩnh ke mũ, pirã ti,” he tóg mũ. Kĩ ag tóg ke mũ. Kĩ tóg fõr mũ, rede ti, kỹ ag tóg kãtãnfyn kórég nỹtĩ, ti kufy tĩn kỹ, pirã e nỹtĩn kỹ. ⁷Kỹ ù tóg Pedro mẽ: “ẽg Senhor hã vễ,” he mũ. Jesus tỹ ù to há pẽ ẽn vỹ Pedro mẽ ke mũ. Kỹ Pedro tóg ti vĩ tag to ã kur rĩnh mãn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. ã kur rĩnh kỹ tóg barco ki kãkutẽ kỹ (tóg) goj kãmĩ tĩ mũ sir, ti tỹ Jesus kukãm tĩg jé, goj kãmĩ. ⁸Hã ra ag tóg ti nón barco kãmĩ mũ mũ gé, rede ẽn raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hỹn.

⁹Ag tỹ vagvag ke pa kỹ ag tóg Jesus jãká vếg mũ sir. Pirã kugjĩn tóg nĩ nĩ, kỹ ẽmĩ tóg tá ti rã nĩ gé. ¹⁰Kỹ Jesus tóg ag mẽ: “ãjag pirã gé kãmũjẽg,” he mũ. ¹¹Kỹ Simão Pedro tóg barco kãra rã kỹ rede ẽn raran mũ. Goj fyr kukãm tóg ma tĩ mũ, kỹ tóg vag ke mũ sir, tar tá. Hã ra tóg fõr nĩ, rede ti, pirã tỹ, 150 (ke) hỹn, pirã mág tãvĩ. Hã ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tãvĩ nỹtĩ ra. ¹²Kỹ Jesus tóg ag mẽ: “konh kãmũjẽg,” he mũ. Hã ra ag tóg ti mẽ: “tỹ ã ù nĩ?” he jãvãnh nỹtĩgtĩ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ ẽg Senhor nĩn ki. ¹³Kỹ Jesus tóg ag mẽ ẽmĩ ẽn kã vẽnũ ken mũ sir, pirã ti ke gé.

¹⁴Jesus tỹ ag mẽ vẽnũ ven tãgtũ vễ ha, ẽn kã, ti ter kar kỹ rĩr mãn kar kỹ.

Jesus tỹ Pedro mré vẽnũn

¹⁵Ag jẽn kar kỹ Jesus tóg Simão Pedro mẽ: “Simão!,” he mũ. “João kósĩn!,” he tóg. “ã mẽ iso há tãvĩ nĩ, ã mré ke ag tỹ iso há nỹtĩ ẽn kãfõr?” he tóg, Jesus ti, Pedro mẽ. Kỹ tóg ti mẽ: “hỹ, hã vễ,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há pẽ nĩn ki,” he tóg, Pedro ti, Jesus mẽ. Kỹ Jesus tóg ti mẽ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mẽ inh vĩ tómnĩ,” he mũ.

¹⁶Kỹ tóg ti mẽ vĩ mãn mũ, Jesus ti, Pedro mẽ. “Simão!,” he mãn tóg. “João kósĩn!,” he tóg. “ã mẽ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg ti mẽ: “hỹ, hã vễ,” he mãn mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há nĩn ki,” he mãn tóg. Kỹ Jesus tóg ti mẽ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mẽ inh vĩ tómnĩ,” he mãn mũ gé.

¹⁷Kỹ Jesus tóg ti mẽ vĩ mãn mũ gé, vĩ tãgtũ han kỹ. “Simão!,” he tóg. “João kósĩn!,” he tóg. “ã mẽ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg Pedro mẽ e tĩ, ti tỹ ti mẽ ke tãgtũ han kỹ. Ti ki jẽmẽ tãgtũ han tóg, hã kỹ tóg ti mẽ e tĩ. Kỹ tóg ti mẽ: “nẽn kar ki kanhró ã tóg nĩ,” he mũ. “Ki kanhró ã tóg nĩ, isỹ ã to há nĩn ki,” he tóg, Jesus mẽ, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mẽ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mẽ inh vĩ tómnĩ,” he mãn mũ. ¹⁸“ã mẽ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ,” he tóg mũ. “ã kyrũ kã ã tóg ã kur rĩnh kỹ ã tỹ hẽn ra tĩg sór mũ ẽn ra tĩg ja nĩgtĩ. Kejẽn ã kófa nĩnh ke vễ. Ẽn kã ã tóg ag mẽ ã nĩgẽ tỹ vẽnũ kri tỹ tam kenh mũ, kỹ ag tóg ã senh mũ, ha vemnĩ, kỹ ag tóg ã pére mũnh mũ, ã tỹ hẽ ra tĩg sór tũ ẽn ra,” he tóg, Jesus ti, Pedro mẽ. ¹⁹Ti tỹ ti mẽ ag tỹ ti tén ke tó vễ. Hã ra ag tóg Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ venh ke mũ, ag tỹ Pedro tén ke tugrĩn. Tag tó ti, Jesus ti, Pedro mẽ. Tag pãte tóg ti mẽ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, Jesus ti.

Jesus t̃y Joã to Pedro m̃y ṽi

²⁰Ag m̃un k̃y Pedro tóg ṽes̃ỹjã m̃ evãnh k̃y (tóg) ũ t̃y Jesus nón kãt̃ig m̃ũ ãn ṽég m̃ũ gé, Jesus t̃y ũ to há tãṽi ãn. Ag j̃en r̃en ja ãn tá tóg Jesus rã hã ñi ja ñi, ti mr̃é tóg jagñe to gr̃en ke k̃y ñi ja ñi, Jesus t̃y ũ to há tãṽi ãn. ãn kã tóg Jesus ti m̃y: “ũ ñy h̃yn ã ven ke m̃ũ, pã'i ag m̃y?” he ja ñi. ãn hã ṽy Jesus nón t̃ig m̃ũ, Pedro t̃y ti mr̃é t̃ig k̃y. ²¹Pedro t̃y ti t̃y ag nón kãt̃i m̃ũ ve k̃y tóg Jesus m̃y: “jãvo ũ t̃y ãg nón kãt̃ig m̃ũ tag ti?” he m̃ũ. ²²K̃y Jesus tóg ti m̃y: “s̃y ti m̃y ñen tó m̃ũ ṽy vyr m̃y ñi,” he m̃ũ. “K̃y s̃y ã m̃y ñen tó m̃ũ ṽy vyr m̃y ñi gé,” he tóg m̃ũ. “S̃y ti m̃y: “ter ke tũ ã tóg ñi, is̃y ṽyn ke ve j̃é ã tóg ke m̃ũ,” he sór m̃ũ ra sóg ti m̃y tónh ke m̃ũ ṽe,” he tóg. “ã hã m̃y sóg ã tũ tónh ke m̃ũ, hã k̃y sóg ã m̃y: m̃ũ j̃é ha, inh mr̃é, he m̃ũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro m̃y. Ti t̃y ũ t̃y ag mr̃é kãt̃i m̃ũ ãn to ken hã ṽe. ²³Jesus ṽi tag tigr̃in ṽenh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti ñi,” he t̃i, Jesus ki ge k̃y ñyt̃i kar ag. Hã ra Jesus pi(jé) ti to: “ter ke tũ ti ñi,” he ja ñigt̃i!. Ti to tóg: “s̃y ti m̃y: ter ke tũ ã tóg ñi, is̃y ṽyn ke ve j̃é ã tóg ke m̃ũ, he sór m̃ũ ra sóg ti m̃y tag tónh ke m̃ũ ṽe,” he ja ñi, Pedro m̃y, ũ ãn to. Hã k̃y ti to: “ter ke tũ ti ñi,” he tũg ñi.

Joã t̃y ṽenh kãm̃en

²⁴Joã ṽy t̃y inh ñi. Inh hã ṽy tag ve kãn ja ñi, hã k̃y sóg rán. Ki hã tó sóg t̃i, ṽenh kar ṽy tag ki kanhró ñyt̃i. ²⁵Hã ra sóg Jesus t̃y ñen hyn han m̃ũ ãn rán kãn ja tũ ñi. Ti t̃y ñen hyn han m̃ũ ãn ṽy e tãṽi ñyt̃i, e tãṽi. ãg t̃y tag rán kãn sór m̃ũ ra ãg tóg livro t̃y h̃en ri ke hyn han ke m̃ũ ṽe. K̃y ãg h̃yn h̃e tá livro kar tag vin han ke m̃ũ!? S̃i ti ñi, ãg ga ti, k̃y ãg t̃y h̃e tá livro tag vin han ke tóg tũ t̃inh m̃ũ, ãg t̃y Jesus t̃y ñen hyn han ja ãn rán kãn sór m̃ũ ra. Hã ṽe.